

Høringsnotat

**Forslag til ny lov om røystingsrådgyvarar og endringer i
aksjelovgivningingen mv. (SRD II, åpenhet og innflytelse)**

18. november 2019

Innhold

1	Innledning.....	5
1.1	Høringsnotatets hovedinnhold	5
1.2	Tidligere høring, endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) og aksjonærrettighetsdirektiv (2007/36/EF) (SRD I).....	7
1.3	Gjennomføringsforordning (EU) 2018/1212	8
1.4	Forvalter, formidler og aksjeeier.....	10
2	Identifisering og åpenhet om aksjeeiere	15
2.1	Selskapets rett til å identifisere aksjeeiere	15
2.1.1	Gjeldende rett	15
2.1.2	Endringsdirektivets krav	16
2.1.3	Departementets forslag.....	18
2.2	Åpenhet om aksjeeiere	20
2.2.1	Innledning.....	20
2.2.2	Gjeldende rett	22
2.2.3	Endringsdirektivets krav	23
2.2.4	Departementets forslag.....	23
2.3	Gebyrer for identifikasjon av aksjeeier.....	31
2.4	Personvern, oppbevaring og offentliggjøring av informasjon om aksjeeiere mv. 32	
2.4.1	Innledning.....	32
2.4.2	Gjeldende rett	32
2.4.3	Endringsdirektivets krav	34
2.4.4	Departementets forslag.....	35
3	Formidling av opplysninger.....	39
3.1	Elektronisk kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeiere mv.	39
3.1.1	Gjeldende rett	39
3.1.2	Departementets forslag.....	39
3.2	Informasjon fra selskapet til aksjeeiere.....	42
3.2.1	Gjeldende rett	42
3.2.2	Endringsdirektivets krav	45

3.2.3	Departementets forslag	46
4	Tilrettelegging for utøvelse av aksjeeierrettigheter	51
4.1	Innledning	51
4.2	Registreringsdato for rett til å møte og stemme på generalforsamling	51
4.2.1	Gjeldende rett	51
4.2.2	Aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF	52
4.2.3	Departementets forslag	53
4.3	Krav til forhåndsvarsel om deltakelse på generalforsamling for eiere av forvalterregistrerte aksjer	59
4.3.1	Gjeldende rett	59
4.3.2	Endringsdirektivets krav	59
4.3.3	Departementets forslag	60
4.4	Åpenhet om deltakelse på generalforsamling for noterte selskaper	67
4.4.1	Gjeldende rett	67
4.4.2	Departementets forslag	67
5	Formidlere mv.	70
5.1	Innledning	70
5.2	Definisjoner og virkeområde	70
5.2.1	Gjeldende rett	70
5.2.2	Endringsdirektivets krav	70
5.2.3	Departementets forslag	71
5.3	Formidlingsplikt mv.	72
5.3.1	Gjeldende rett	72
5.3.2	Endringsdirektivets krav	72
5.3.3	Departementets forslag	72
5.4	Formidlers plikt til å medvirke til at aksjeeieren eller tredjeperson utpekt av aksjeeieren kan utøve sine rettigheter	74
5.4.1	Gjeldende rett	74
5.4.2	Endringsdirektivets krav	74
5.4.3	Departementets forslag	74
5.5	Formidlers gebyrer	75
5.5.1	Gjeldende rett	75

5.5.2	Endringsdirektivets krav	75
5.5.3	Departementets forslag	76
5.6	Administrative tiltak og sanksjoner	76
5.6.1	Gjeldende rett	76
5.6.2	Endringsdirektivets krav	77
5.6.3	Departements forslag.....	77
6	Voteringsrådgivere	79
6.1	Innledning	79
6.2	Endringsdirektivets krav	80
6.3	Svensk og finsk rett.....	82
6.4	Departementets forslag	83
7	Økonomiske og administrative kostnader	86
7.1	Forslagets formål og alternative løsninger.....	86
7.2	Konsekvenser for selskapene	87
7.3	Konsekvenser for forvaltere, formidlere og utenlandske aksjeeiere.....	89
7.4	Konsekvenser for offentlig forvaltning.....	90
	Forslag til endringer i aksjelovgivningen mv.....	92
I		92
II		94
III		99
IV		100
	Forslag til ny lov om røystingsrådsgjevarar	102
	SRD II og forordning	104

1 Innledning

1.1 Høringsnotatets hovedinnhold

Regjeringen ønsker at selskapslovgivningen skal innrettes slik at den innenfor bærekraftige rammer stimulerer til verdiskaping i næringslivet. Selskapslovgivningen skal legge til rette for effektive kapitalmarkeder hvor kapital tilflyter verdiskapende prosjekter og selskaper. Selskapenes tilgang til utenlandsk kapital er av vesentlig betydning for norsk næringsliv, og regjeringen er opptatt av at regelverket skal legge til rette for utenlandske investorer i norske selskaper. Ved utforming av regelverket søker regjeringen å oppnå en god balanse mellom hensynet til åpenhet, selskapenes kapitaltilgang og økonomiske og administrative byrder, samt aksjeeiernes innflytelse i norske selskaper.

Nærings- og fiskeridepartementet legger i dette høringsnotatet frem forslag til endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og verdipapirsentralloven, samt forslag til ny forskrift om formidlere mv. Endringene vil gi økt åpenhet om aksjeeiere, sikre likebehandling av alle aksjeeiere og kan styrke norske selskapers tilgang til utenlandsk kapital. I tillegg foreslås en ny lov om røystingsrådsgjevarar. Enkelte endringer er også foreslått for å oppfylle Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

Utenlandsk kapital har spilt en viktig rolle i norsk næringsliv siden tidlig på 1900-tallet. Integrasjonen i EU med EØS-avtalen har bidratt til å gi mer integrerte kapitalmarkeder. Om lag 30 prosent av aksjene i selskaper notert på Oslo Børs eies av utenlandske aksjeeiere. I 2016 var den største eiergruppen på Oslo Axess utenlandske eiere, med totalt 46 prosent eierandel.

En stor andel utenlandske aksjeeiere har ikke eierskapet registrert direkte i aksjeeierregisteret i verdipapirsentralen, men holder aksjer via tredjeperson (forvalter), såkalt «forvalterregistrering». Ved forvalterregistrering innføres forvalteren i aksjeeierregisteret i stedet for aksjeeier, med den følge at aksjeeieres identitet ikke fremkommer av registeret. Informasjonen om disse aksjeeierne er heller ikke offentlig tilgjengelig. Norske aksjeeiere har ikke anledning til å holde norske aksjer på denne måten. Forvalterregistrering gjør det enklere å eie aksjer i norske selskaper, og kan bidra til å gi selskapene tilgang til utenlandsk kapital.

Kapitalutvalget gjennomgår i NOU 2018: 19 *Kapital i omstillingens tid – Næringslivets tilgang til kapital* kapitalsituasjonen for norske selskap, og fremhever betydningen av utenlandsk kapital. Ifølge tall departementet har mottatt fra Verdipapirsentralen ASA i november 2019 utgjør markedsverdien på aksjer notert på Oslo Børs som er eid av utlendinger om lag 1 043 milliarder kroner. Det tilsvarer om lag 40 prosent av markedsverdien av alle aksjer notert på Oslo Børs. Av dette er markedsverdien av aksjer tilsvarende 679 milliarder kroner holdt gjennom forvalterkontoer. Dette tilsvarer om lag 26 prosent av markedsverdien til aksjene notert på Oslo Børs.

Endringsforslagene får først og fremst praktisk betydning for forvalterregistrerte aksjer. Departementet foreslår at selskaper med forvalterregistrerte aksjer periodisk skal

offentliggjøre opplysninger om aksjeeierne. Selskapet har i dag rett til å få denne informasjonen, men allmennheten har kun rett til innsyn i aksjeeierregisteret.

I juridisk teori er det anført at registrering i aksjeeierregisteret er et vilkår for å utøve aksjeeierrettigheter. Departementet er også kjent med at det enkelte selskaper nekter eiere av forvalterregistrerte aksjer å delta og stemme på generalforsamling. Dette innebærer at aksjene må omregistreres til en ordinær verdipapirkonto før aksjerettighetene kan utøves. Usikkerheten har opphav i allmennaksjelovens bestemmelse om forvalterregistrering og lovens bestemmelse om innføring i aksjeeierregisteret som vilkår for å utøve aksjeeierrettigheter. Ulik selskapspraksis medfører usikkerhet for aksjeeiere knyttet til deres mulighet for å ivareta sine aksjeeierrettigheter og kostnader for utenlandske aksjeeiere som ønsker å være aktive. Departementet legger til grunn at det er mindre attraktivt å investere i selskaper når eierskap ikke gir innflytelse. Departementets forslag har som mål å klargjøre reglene for utøvelse av møte- og stemmerett for forvalterregistrerte aksjer. Forslagene vil etter departements vurdering, samlet sett kunne styrke norske selskapers tilgang til utenlandsk kapital.

At aksjeeierne får relevant informasjon i tide, samt enkel adgang til å delta og stemme på generalforsamlingen, er en viktig forutsetning for at aksjeeierne skal kunne utøve sine rettigheter. Opplysninger om aksjeeiers identitet og kontaktinformasjon vil lette kommunikasjonen mellom selskapet og aksjeeierne. I noen tilfeller er det flere aktører mellom selskapet og aksjeeieren, i dette høringsforslaget samlet betegnet som formidlere. Departementet foreslår at formidlere skal gi selskapet opplysninger om aksjeeieren og at de skal videreformidle meldinger mv. mellom selskapet og aksjeeier. Departementet foreslår at det er den som eier aksjer fem virkedager før generalforsamlingen som kan delta og stemme på selskapets generalforsamling. Dette vil gi selskapet, forvaltere og andre formidlere tid til å identifisere hvem som er aksjeeiere før generalforsamling.

Departementets forslag gjennomfører endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II / Shareholder Rights Directive II) til aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF (SRD I) artikkel 3a til 3f. Etter SRD II artikkel 3j skal EØS-statene fastsette regler for voteringsrådgivere. Dette er selskaper som tilbyr aksjeeiere tjenester om avstemning på generalforsamling. Departementet foreslår en ny lov om røystingsrådgjevarar. Loven gjennomfører SRD II artikkel 3j.

Departementet foreslår en bestemmelse om teknologinøytral kommunikasjon i allmennaksjeloven § 1-7. En slik bestemmelse ble tatt inn i aksjeloven § 1-7 ved endringslov 16. juni 2017 nr. 71 og trådte i kraft 1. juli 2017. I proposisjonen som lå til grunn for aksjeloven § 1-7, Prop. 112 L (2016–2017) *Endringer i aksjelovgivning mv. (modernisering og forenkling)* vurderte departementet behov for å se nærmere på en lignende regel i allmennaksjeloven. I proposisjonen på side 36 står det:

«Før en bestemmelse om teknologinøytral kommunikasjon kan tas inn i allmennaksjeloven, må det foretas en nærmere vurdering både av behovet for endret regelverk, og av de særlige regler, tekniske løsninger og hensyn som gjør seg gjeldende for allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår derfor bare endring i aksjeloven. Departementet vil komme tilbake med endringsforslag i allmennaksjeloven når spørsmålene er nærmere utredet.»

Departementet har ikke mottatt negative tilbakemeldinger om aksjeloven § 1-7 etter at bestemmelsen trådte i kraft. En bestemmelse om teknologinøytral kommunikasjon i allmennaksjeloven vil gjøre det enklere for allmennaksjeselskaper å kommunisere med aksjeeierne. Forslaget gjelder ikke børsnoterte selskaper, så lenge det er samtykkeplikt for digital kommunikasjon med aksjeeier etter Europaparlamentets- og rådsdirektiv 2004/109/EU (rapporteringsdirektivet) artikkel 17 nr. 3.

Departementets forslag om åpenhet om aksjeeiere imøtekommer innenfor sitt virkeområde Stortingets anmodningsvedtak fra 16. juni 2014 om økt åpenhet om eierskap i norske selskaper. Den 5. juni 2015 fattet Stortinget et anmodningsvedtak hvor regjeringen ble bedt om fremme forslag om et norsk offentlig eierskapsregister for å sikre åpenhet om eierskap i norske selskaper og styrke innsatsen mot skattekriminalitet, korrupsjon og hvitvasking. Lov om register over reelle rettighetshavere ble vedtatt i 2019. Registeret skal bare angi fysiske personer som i siste instans eier eller kontrollerer en juridisk person, arrangement, enhet eller annen sammenslutning. Forslaget i høringsnotatet går lenger enn lov om reelle rettighetshavere, siden det foreslås å periodisk offentliggjøre opplysninger om samtlige aksjeeiere i alle allmennaksjeselskaper og i aksjeselskaper som tillater forvalterregistrerte aksjer. Samtidig er det kun den første aksjeeieren i rekken av eventuelle andre personer med eierskap eller kontroll forslaget omfatter.

1.2 Tidligere høring, endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) og aksjonærrettighetsdirektiv (2007/36/EF) (SRD I)

Tidligere høring

Departementet sendte den 31. januar 2019 høringsnotat om *forslag til gjennomføring av direktiv (EU) 2017/828 i norsk rett og endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven § 8-10. Forslag til endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven, verdipapirhandelloven mv.* på alminnelig høring. Forslagene gjaldt blant annet gjennomføring av SRD II.

Regjeringen fremmet Prop. 135 L (2018–2019) for Stortinget 21. juni 2019. I proposisjonen er det foreslått regler for å gjennomføre deler av SRD II. Proposisjonen er til behandling i Stortinget. Det fremgår av proposisjonen at enkelte av bestemmelsene i SRD II vil bli behandlet separat. Etter departementets vurdering er det behov for endringer sammenlignet med høringsnotatet av 31. januar 2019. Departementet sender derfor dette høringsnotatet på alminnelig høring. Høringsnotatet behandler blant annet forslag til gjennomføring av SRD II artikkel 3a til 3e og 3j og Kommisjonens gjennomføringsforordning 2018/1212 av 3. september 2018 om *fastsettelse av minimumskrav vedrørende gjennomføringen av bestemmelsene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/36/EF for så vidt angår identifikasjon av aksjeeiere, videreformidling av opplysninger og tilretteleggelse for utøvelse av aksjeeierrettigheter.* Nedenfor følger en kort gjennomgang av forordningen.

Endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) og aksjonærrettighetsdirektivet (2007/36/EF) (SRD I)

For en generell omtale av SRD I og II vises det til Prop. 135 L (2018–2019) punkt 2.1. SRD II inneholder fire artikler og i disse foreslås endringer til SRD I. I høringsnotatet omtales SRD IIs endringer av artiklene i SRD I som artiklene i SRD II for enkelthets skyld, selv om det ikke er en helt presis gjengivelse.

SRD II gjelder selskaper som har forretningskontor i en EØS-stat og hvis aksjer er tatt opp til notering på et regulert marked i, eller som opererer i, en EØS-stat, jf. SRD I artikkel 1 nr. 1. Departementet har foreslått at enkelte regler skal gis anvendelse også på unoterte allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer. Departementets vurderinger knyttet til materielt virkeområde for de enkelte reglene er behandlet løpende i høringsnotatet.

1.3 Gjennomføringsforordning (EU) 2018/1212

Om forordningen

Kommisjonens gjennomføringsforordning 2018/1212 av 3. september 2018 om fastsettelse av minimumskrav vedrørende gjennomføringen av bestemmelsene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/36/EF for så vidt angår identifikasjon av aksjeeiere, videreformidling av opplysninger og tilrettelegging for utøvelse av aksjeeierrettigheter er gitt med hjemmel i SRD II artikkel 3a nr. 8, 3b nr. 6 og 3c nr. 3.

Et formål med SRD II er å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av bestemmelser om identifikasjon av aksjeeiere, formidling av opplysninger og tilrettelegging for utøvelse av aksjeeierrettigheter, jf. fortalen punkt 46. Uensartet gjennomføring kan føre til at det vedtas nasjonale standarder som er innbyrdes inkompatible. Dette kan øke risikoen og kostnadene forbundet med transaksjoner over landegrensene, jf. fortalen punkt 47.

Kommisjonen har derfor gitt en gjennomføringsforordninger som skal harmoniseres i samtlige EØS-stater. Etter hva departementet er kjent med er det ikke tidligere gitt en slik forordning som skal implementeres direkte i norsk selskapsrett.

Departementet foreslår også at enkelte av bestemmelsene i forordningen gis tilsvarende anvendelse for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer. Det vil si at virkeområdet utvides utover selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked. Virkeområdet er behandlet løpende i høringsnotatet.

Departementet foreslår at forordningen gjennomføres i forskrift *om formidlere mv.* § 5 som omtalt i kapittel 5. Forordningen pålegger plikter og rettigheter for selskaper i tillegg til formidlerne. Departementet foreslår derfor av informasjonshensyn å vise til forordningen også i forskrift til allmennaksjeloven.

Definisjoner (artikkel 1)

I artikkel 1 er sentrale begreper i forordningen definert. Dette inkluderer blant annet utsteder, selskapshendelse, aksjeeierhandling og registreringsdato.

Standardiserte format, interoperabilitet og språk (artikkel 2)

Opplysninger angitt i gjennomføringsforordningen artikkel 3 til 8, skal sendes fra selskapet til formidlere og videreformidles til aksjeeier i samsvar med standardiserte format. Formatene følger av tabellene vedlagt gjennomføringsforordningen.

Opplysningene fra utsteder skal være på samme språk som regnskapet og på et alminnelig språk i internasjonal finansverden. Selskapet kan etter en konkret vurdering unnlate å sende meldinger på annet språk, dersom det ikke er nødvendig ut fra aksjeutstederens aksjeeierbase.

Informasjonsutveksling mellom formidlere skal skje elektronisk i maskinlesbart format på en industristandard som for eksempel ISO eller en standard som er kompatibelt med ISO.

Formidlere skal gi aksjeeierne tilgang til informasjon og eventuelle løsninger for utøvelse av aksjeeierhandlinger, med mindre noe annet er avtalt med aksjeeieren.

Anmodning om å avgi informasjon om aksjeeiers identitet – og svar (artikkel 3)

En anmodning fra utsteder til formidler om aksjeeiers identitet skal være i samsvar med minimumskravene som er angitt tabell 1 i bilaget til forordningen. Svar fra formidler skal oppfylle minimumskravene angitt i tabell 2 i bilaget. Tabellene skal følges også dersom forespørselen avbrytes eller om det er endringer.

Utsendelse av møteinnkalling (artikkel 4)

Minimumskravene til innhold for innkalling til generalforsamling følger av tabell 3 i bilaget til forordningen. Kravene skal følges også ved endringer eller kansellering av møteinnkallingen.

Bekreftelse av retten til å utøve aksjeeierrettigheter på generalforsamling (artikkel 5)

Siste formidler i en formidlerkjede skal, på anmodning fra aksjeeieren eller tredje person utpekt av aksjeeieren, bekrefte om aksjeeieren var møte- og stemmeberettiget per registreringsdatoen. Er det flere enn én formidler i en formidlerkjede, skal siste formidler påse at posisjonen er sammenfallende med den første i formidlerkjeden.

Formidler trenger ikke å gi slik bekreftelse dersom posisjonen er kjent eller om den vil bli sendt utsteder eller den første formidleren i formidlerkjeden.

Minimumskravene til bekreftelse av slik informasjon følger av tabell 4 i bilaget til forordningen.

Melding om deltakelse som aksjeeier på generalforsamling (artikkel 6)

Dersom utsteder krever forhåndsvarsel om deltakelse på generalforsamling og når aksjeeier anmoder om det, skal formidler videreformidle melding fra aksjeeier om deltakelse på generalforsamling.

Inneholder meldingen referanse til utøvelse av stemmerettigheter, skal siste formidler i kjeden påse at informasjonen om utøvelse av aksjeeierrettighetene er i samsvar med antall

aksjer aksjeeieren er møte- og stemmeberettiget på vegne av. Om meldingen formidles før registreringsdatoen, skal formidler oppdatere meldingen slik at informasjonen samsvar med meldingen per registreringsdatoen.

Minimumskravene til melding om deltakelse følger av tabell 5.

Format på bekreftelse av mottak, registrering og opptelling av stemmer (artikkel 7)

Minimumskravene til elektronisk bekreftelse på stemmeavgivning skal være i samsvar med tabell 6 i bilaget til forordningen. Tabell 6 angir også minimumskravene til bekreftelse på at stemmene er gyldig avgitt og medregnet som del av stemmegrunnlaget.

Utsendelse av opplysninger for andre hendelser enn generalforsamlinger (artikkel 8)

Opplysninger som skal formidles av utsteder til formidlerne, og eventuelle meldinger som skal formidles, skal inkludere all nøkkelinformasjon om selskapshendelsen som er nødvendig for at formidleren skal kunne gjennomføre forpliktelsene etter SRD II.

Minimumskravene for tidsfrister, datoer og innhold følger av artikkel 2 annet ledd.

Minimumskravet til format og innhold følger av tabell 8 i bilaget til forordningen. Etter at selskapshendelsen er gjennomført, skal formidlere og utsteder informere om utfallet av handlingen.

Frister som utstedere og formidlere skal overholde ved selskapshendelser og aksjeeieridentifikasjonsprosessen (artikkel 9)

Utsteder skal gi informasjon til formidler innen rimelig tid, senest samme virkedag som selskapshandlingen blir offentliggjort etter nasjonal lov. Formidlere skal sikre at aksjeeieren har rimelig tid til å reagere på informasjonen den mottar fra formidleren.

De nærmere kravene til tidsfrister følger av artikkel 9 nr. 2, 3, 4, 5 og 6. Formidlerne skal påføre tidsstempel på alle meldinger referert til i artikkel 9.

Minimumskrav til sikkerhet (artikkel 10)

Utsteder og formidler skal implementere nødvendige tekniske og organisatoriske verktøy og virkemidler for å sikre hensynet til sikkerhet, integritet og autentisering av informasjon. Formidlere skal verifisere avsender av forespørsler etter forordningen.

Ikrafttredelse og anvendelse (artikkel 11)

Gjennomføringsforordningen trer i kraft i EU 3. september 2020. Forordningen er på nåværende tidspunkt ikke innlemmet i EØS-avtalen.

1.4 Forvalter, formidler og aksjeeier

Aksjer i selskaper med aksjeeierregister kan i utgangspunktet holdes på to måter. Hovedregelen er at aksjene registreres på enkeltkontoer til den enkelte eieren og eierens navn står da oppført i aksjeeierregisteret. Aksjene kan også registreres på en

forvalterkonto som står i forvalterens navn. Sistnevnte kalles forvalterregistrering, og er per i dag kun tillatt for utenlandske aksjeeiere. Selskapet kan vedtektsfeste at forvalterregistrering ikke er tillatt. Selskapet og offentlige myndigheter har rett til å få vite hvem som er aksjeeiere. Direkteregistrerte aksjeeiere fremgår av aksjeeierregisteret og er lett tilgjengelig for selskapet. Det er ikke en løpende tilgjengelig oversikt over forvalterregistrerte aksjer, og identiteten til aksjeeieren er i utgangspunktet derfor ikke lett tilgjengelig. Departementet er kjent med at det i praksis kan være tidkrevende for selskapene å få informasjon om hvem som er eier forvalterregistrerte aksjer.

Forvaltere er som regel banker og andre finansforetak som er godkjent av Finanstilsynet. Det er i dag 222 godkjente forvaltere. Forvaltere er etter gjeldende rett pålagt plikt til å opplyse om aksjeeiers identitet etter henholdsvis aksjeloven, allmennaksjeloven og verdipapirregisterloven. Forvalters plikter etter verdipapirregisterloven er gjennomgående foreslått videreført i lov av 15. mars 2019 nr. 6 om verdipapirsentraler og verdipapiroppgjør mv. (verdipapirsentralloven), som ikke er trådt i kraft. Verdipapirsentralloven § 12-2 endrer enkelte bestemmelser i aksjeloven og allmennaksjeloven.

I SRD II vises det til at aksjer kan holdes gjennom en kompleks kjede av «formidlere» (engelsk: intermediaries), jf. fortalen punkt 4. Med formidlere siktes det til en person som tilbyr tjenester for oppbevaring av aksjer, forvaltning av aksjer eller vedlikehold av verdipapirkontoer på vegne av aksjeeiere eller andre personer, jf. SRD II art. 2 bokstav b d). Se nærmere beskrivelse av definisjonen i punkt 5.2.

Alle forvaltere av aksjer etter allmennaksjeloven § 4-10 omfattes av formidlerdefinisjonen. Imidlertid er ikke alle formidlere å anse som forvalter etter allmennaksjeloven § 4-10. For å gjennomføre direktivforpliktelsene etter SRD II er det ikke tilstrekkelig å regulere forvalteres plikter. Departementet foreslår derfor blant annet at formidlers plikter fastsettes i forskrift. Utkast til forskrift er vedlagt høringsnotatet og nærmere omtalt i kapittel 5. Etter forslagene til endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven vil også formidlere blant annet pålegges å gi opplysninger om aksjeeiere.

Formålet med SRD II er blant annet å tilrettelegge for økt aksjeeierengasjement. For å stimulere til dette oppstilles blant annet krav for EØS-statene til å sikre aksjeeiernes rett til å delta og stemme på generalforsamlingen, samt selskapets rett til å identifisere sine aksjeeiere.

Departementet ser at det kan oppstå spørsmål om hvem som er aksjeeier. Hvem som er aksjeeier er ikke definert SRD I og SRD II. Av SRD I artikkel 2 om definisjoner fremkommer at *'shareholder' means the natural or legal person that is recognised as a shareholder under the applicable law*. Spørsmål om eierskap vil med andre ord avgjøres etter nasjonal rett. Hvem som er aksjeeier vil bero på en konkret vurdering sett opp mot hvem som har aksjeeierrettighetene. Aksjeeierrettighetene kan imidlertid i enkelte stater splittes. For eksempel kan de økonomiske og administrative rettighetene deles.

Selv om eieren av forvalterregistrerte aksjer ikke fremgår av aksjeeierregisteret, har selskapet rett til å få informasjon om aksjeeieren fra forvalteren, jf. asal. § 4-10 fjerde ledd. Forvaltere som ikke oppfyller plikten til å gi opplysninger kan sanksjoneres med sperring av konto, jf. lov av 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 6-4 annet ledd jf. første ledd. Departementet kan i forskrift fastsette regler om tvangssalg av finansielle instrumenter der forvalteren ikke oppfyller opplysningsplikten, jf. verdipapirregisterloven § 6-4 tredje ledd. Ved ikrafttredelsen av verdipapirsentralloven vil ikke lenger selskapene være pliktig til å benytte norsk verdipapirregister. Verdipapirsentralloven gjelder kun norske verdipapirsentraler. Det ble derfor foreslått å innta hjemmel i allmennaksjeloven § 4-10 nytt sjette ledd for Kongen til å gi nærmere bestemmelser i forskrift om tvangssalg for brudd på forvalters opplysningsplikt, jf. Prop. 7 L (2018–2019) punkt 22.3.4 og 22.5.5. Bestemmelsen er basert på tilsvarende bestemmelse i verdipapirregisterloven § 6-4 tredje ledd.

Departementet har erfart at selskapene i varierende grad får tilgang til opplysninger om eiere av forvalterregistrerte aksjer. Departementet legger til grunn at dette er en konsekvens av blant annet kompleksiteten i kjeden av formidlere (herunder forvaltere og andre aktører som driver oppbevaring, forvaltning eller vedlikehold), og omfanget av sekretessebestemmelser.

Bakgrunn for forvalterregistreringsordningen

Adgangen til å ha forvalterregistrerte aksjer ble innført i aksjeloven 1976 § 3-14 ved lov av 14. juni 1985 nr. 70 om endringer i lov 4. juni 1976 nr. 59 om *aksjeselskaper m.m. (Verdipapirsentralen)*. Bakgrunnen for lovfestingen var at det allerede hadde utviklet seg en praksis med forvalterregistrering av aksjer. Det fremgikk imidlertid ikke om aksjene var eid av forvalteren selv eller om det var et forvalteroppdrag. Videre var ordningen utbredt i andre land, blant annet i Sverige. I Ot.prp. nr. 84 (1984–85) kapittel 5.6 fremgår det at «et krav om at alle utenlandske investorer i norske aksjer skal ha konto hos en norsk kontoførende institusjon kan synes lite praktisk, og kan bidra til å hemme omsetningen av norske aksjer i utlandet». Dermed var det et ønske om å gi norske selskaper bedre tilgang til utenlandsk kapital. Det ble også pekt på ønsket om å redusere antall omregistreringer i VPS, og at forvalterregistrerte aksjer avhjalp dette.

I det samme kapittelet i proposisjonen ble problemstillingen om ukjente aksjeeiere behandlet. Det ble pekt på selskapets og andre aksjeeieres behov for å vite hvem som er aksjeeiere og hvor stor andel av aksjene disse eier. Videre at selskapets ledelse og øvrige aksjeeiere ikke skal risikere at det på generalforsamlingen dukker opp en ukjent aksjeeier med stor og kanskje dominerende innflytelse. Offentlighetens behov for å vite hvem som sitter med store aksjeposter og dermed makten i selskaper av stor samfunnsmessig betydning, ble også trukket frem. Som et siste punkt ble behovet for kontroll i forbindelse med beskatning nevnt.

I NOU 2000: 10 *Lov om registrering av finansielle instrumenter* gjennomgikk utvalget gjeldende rett for forvalterregistrering av aksjer. Utvalget viste til fordelene som begrunnet at man har regler om forvalterregistrering, herunder verdien av at norske

markedet oppfattes som attraktivt av utenlandske investorer og hensynet til høyest mulig likviditet i norske aksjer, jf. side 118. Utvalget pekte imidlertid på utfordringen forvalterregistrering medfører med hensyn til å få oversikt over reelle eierforhold i norsk næringsliv, jf. side 119. Dette har betydning for blant annet kontrollmyndigheter, muligheten til effektiv markedsovervåkning og namsmyndighetens mulighet til å få arrest og utlegg i formuesgoder. Utvalget pekte videre på at mange forvaltere har problemer med å sikre at de har oversikt over de til enhver tid reelle eierne av aksjene, jf. side 120. Dette fordi eierskifte kan skje uten at forvalteren registrert i aksjeeierregisteret får vite om dette. Utvalget foreslo videre regler om at forvalterne skal være pliktige til å opplyse om de reelle eiernes identitet, jf. side 127.

Finansdepartementet sluttet seg til utvalgets vurderinger i Ot.prp. nr. 39 (2001–2002). Departementet viste blant annet til at effektiv tilgang til registrerte opplysninger er av stor betydning for offentlige myndigheters kontrollvirksomhet. Tilgangen skal være lik, uavhengig av om opplysningene ligger i et register eller hos forvalteren, jf. side 112. Forvalterens opplysningsplikt ble lovfestet i verdipapirregisterloven § 6-3.

I NOU 2005: 13 *Om forvalterregistrering av aksjer i norske selskaper* ble forvalterordningen gjennomgått. Det ble også her vist til fordelene forvalterregistrering innebærer med hensyn til utenlandske aksjeeiere, jf. kapittel 9. Utvalget løftet imidlertid også problemstillingen rundt «anonymitetseffekten» av forvalterregistrering, jf. side 38. Utvalget fremhevet deretter ordningens betydning for påtale-, skatte- og namsmyndigheter, eierstyring og aksjeeierdemokrati, informasjonsflyt i markedet og hensynet til offentligheten, se side 46 flg. Utvalget foreslo at utenlandske aksjeeiere fortsatt skulle ha adgang til å eie forvalterregistrerte aksjer, men at det ikke skulle være tillatt for innenlandske aksjeeiere, jf. side 9.

I kapittel 6 kom utvalget til at diskrimineringsforbudet i EØS-avtalen artikkel 4 ikke er til hinder for å utvide rettigheter for utlendinger sammenlignet med innledninger. Utvalget vurderte deretter om forbudet er negativ diskriminering. Utvalget utelukket ikke at den ulike reguleringen kan anses som en restriksjon i EØS-rettslig forstand, men at restriksjonen i tilfellet er nødvendig blant annet grunnet hensynene nevnt over. I den sammenheng vurderte utvalget forholdet til EØS-avtalen og adgangen til å nekte aktører å tilby forvaltertjenesten til norske aksjeeiere. I utredningen punkt 6.2 *EØS-avtalens hoveddel* skriver utvalget:

«I den utstrekning det å fremstå som eier i aksjeeierregisteret for en annen er å anse som en tjeneste, synes det klart at begrensninger i adgangen for innenlandske eiere av norske aksjer til å la seg forvalterregistrere, er en restriksjon på adgangen til å yte tjenester over landegrensene. Denne begrensningen er imidlertid nødvendig for å ivareta tungtveiende allmenne hensyn, gitt det beskyttelsesnivå som er valgt, jf. gjennomgangen i kapittel 9 nedenfor. Dette medfører igjen at EØS-rettens negative krav til innholdet i norsk rett ikke legger merkbare føringer på vurderingen av spørsmålet om adgangen til å la seg forvalterregistrere bør omfatte også innenlandske aksjeeiere.»

Utvalgets forslag om ulik regulering av norske og utenlandske personer ble opprettholdt i Ot.prp. nr. 11 (2006–2007), se side 9. I proposisjonen ble særlig tilretteleggingsbehovet for utenlandsk kapital for norsk næringsliv vektlagt. Som argument mot å la ordningen

med forvalterregistrering inkludere innenlandske aksjeeiere ble det vist til redusert mulighet til effektiv myndighetskontroll, begrensninger med hensyn til åpenhet og informasjon om eierforhold, eierstrukturer og maktforhold i næringslivet, jf. proposisjonen side 9.

Forbudet mot forvalterregistrering for innenlandske eiere reduserer innlendingenes valgfrihet med hensyn til hvordan de kan forvalte sine investeringer. Forbudet er begrunnet i tungtveiende hensyn som transparens og kontroll som beskrevet i Ot.prp. nr. 11 (2006–2007). Forslaget som legges frem i dette høringsnotatet innebærer økt åpenhet om eierskap for forvalterregistrerte aksjer og derved økte muligheter for innsyn. Dette kan påvirke behovet for begrensningen av norske innlendingers rett til forvalterregistrering. Spørsmålet er ikke en del av direktivet og er ikke vurdert særskilt av departementet nå. Vi vil komme tilbake til dette spørsmålet ved en senere gjennomgang av aksjelovene.

2 Identifisering og åpenhet om aksjeeiere

2.1 Selskapets rett til å identifisere aksjeeiere

2.1.1 Gjeldende rett

Etter lov av 13. juni 1997 nr. 44 *om aksjeselskaper* (aksjeloven, asl.) og lov av 13. juni 1997 nr. 45 *om allmennaksjeselskaper* (allmennaksjeloven, asal.) skal det føres oversikt over hvem som er aksjeeiere i selskapet. Det gir selskapet informasjon om kjøp og salg av aksjer, samt opplysninger om aksjeeierne. Dermed kan informasjon fra selskapet sendes rette vedkommende og selskapet kan vurdere hvem som har møte- og stemmerett på generalforsamlingen. Når et aksjeselskap er stiftet, skal styret uten opphold sørge for at det opprettes en aksjeeierbok, jf. asl. § 4-5 første ledd. Aksjeeierboken skal blant annet opplyse om aksjeeiernes navn og antallet aksjer de eier, jf. aksjeloven § 4-5 annet ledd. Det kan i vedtektene fastsettes at selskapets aksjer skal registreres i et verdipapirregister, jf. asl. § 4-4 første punktum. Er selskapets aksjer registrert i et verdipapirregister, gjelder allmennaksjelovens regler om slik registrering for aksjene, jf. asl. § 4-4 annet punktum. Det er i lov av 15. mars 2019 nr. 6 *om verdipapirsentraler og verdipapiroppgjør mv.* (verdipapirsentralloven) § 12-2 vedtatt endring av blant annet aksjeloven § 4-4. Det innføres et krav om at det skal fremgå av vedtektene hvilket verdipapirregister aksjene er registrert i, jf. § 4-4 annet punktum. Loven er ikke trått i kraft.

Når et allmennaksjeselskap er stiftet, skal styret uten opphold sørge for at det opprettes et aksjeeierregister i et verdipapirregister, jf. asal. § 4-4 første ledd første punktum. Av registeret skal det blant annet fremgå hvem som er aksjeeiere og antallet aksjer de eier, jf. § 4-4 annet ledd nr. 4 og 5.

Hovedregelen er at aksjeeierne fremgår direkte av aksjeregisteret, såkalt direkte registrering. Bestemmelsene om forvalterregistrering i allmennaksjeloven § 4-10 gjør unntak fra dette. Forvalterregistrering i et verdipapirregister innebærer at aksjeeierens aksjer er registrert på konto i forvalters navn. En bank eller annen forvalter kan få godkjenning til å føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for en aksjeeier, jf. asal. § 4-10 første ledd første punktum. På forvalterkonto oppbevares ofte aksjer på vegne av mange aksjeeiere. Aksjeeiernes navn fremgår ikke av registeret ved slik registrering. Opplysningene om disse aksjeeierne er dermed ikke tilgjengelig gjennom aksjeeierregisteret.

Det er i utgangspunktet krav om at aksjene i selskapet er notert på norsk regulert marked, jf. asal. § 4-10 første ledd første punktum. Det er kun utenlandske aksjeeiere, ikke norske, som kan oppbevare norske aksjer på en forvalterkonto, jf. § 4-10 første ledd første punktum. Etter annet punktum defineres utenlandsk aksjeeier som selskap registrert i utlandet, med mindre selskapets hovedkontor befinner seg i Norge, samt utenlandsk statsborger som ikke er bosatt her i Norge. Det kan gis samtykke til forvalterregistrering også i andre tilfeller så lenge aksjeeieren er utenlandsk, jf. asal. § 4-10 første ledd tredje punktum. Det er i dag 222 foretak som har tillatelse til å være forvaltere.

Aksjeeierregisteret inneholder opplysninger om forvalterens navn og adresse, samt at denne er forvalter av aksjene, jf. asal. § 4-10 annet ledd og lov av 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle (verdipapirregisterloven, vprl.) § 6-3. Det skal også fremgå av registeret hvor mange aksjer forvalteroppdraget til enhver tid omfatter, jf. asal. § 4-10 annet ledd.

Selskapet og offentlige myndigheter har rett til å få opplysninger fra forvalter om hvem som eier aksjene forvalteroppdraget omfatter, og antall aksjer den enkelte eier, jf. asal. § 4-10 fjerde ledd og vprl. § 6-3.

Etter ordlyden i allmennaksjeloven § 4-10 omfatter opplysningsplikten opplysninger om juridisk eier av aksjene. Etter sin ordlyd gjelder plikten, uavhengig av om det er flere formidlere mellom forvalteren og aksjeeieren, og den er ikke begrenset til opplysninger kun om det neste leddet i kjeden. Etter departementets vurdering har forvalteren plikt til å sette seg i posisjon til å oppfylle den lovbestemte plikten.

Etter verdipapirregisterloven § 6-3 fjerde ledd plikter forvalter av forvalterregistrerte aksjer å gi «opplysninger om de reelle eierne i samme omfang og på samme måte som verdipapirregisteret plikter å gi opplysninger etter § 8-2 eller annen lov». Departementet kan fastsette nærmere regler om forvalterens opplysningsplikt i forskrift, jf. vprl. § 6-3 fjerde ledd annet punktum. Forskriftshjemmelen er ikke benyttet. Bestemmelsen i verdipapirregisterloven § 6-3 er med visse endringer videreført i verdipapirsentralloven § 4-4. Verdipapirsentralloven har ikke trådt i kraft.

Verdipapirregisterloven § 6-3 fjerde ledd og allmennaksjeloven § 4-10 fjerde ledd regulerer ikke format og tidsfrister på forespørsel og svar om opplysninger om aksjeeier.

Forvalter innført i aksjeeierregisteret må være godkjent av Finanstilsynet, jf. vprl. § 6-3 og asal. § 4-10 første ledd. For banker, kredittforetak, verdipapirforetak, verdipapirsentral eller forvaltningsselskap for verdipapirfond er det ikke krav om tillatelse for å kunne være innehaver av forvalterkonto etter den nye verdipapirsentralloven § 4-3 første ledd, jf. Prop. 7 L (2018–2019) kapittel 14. Aksje- og allmennaksjeselskaper kan vedtektsfeste at aksjene ikke kan forvalterregistreres, jf. asal. § 4-10 første ledd siste punktum.

2.1.2 Endringsdirektivets krav

Formålet med endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) til aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF er ifølge fortalen å tilrettelegge for økt langsiktig aksjeeierengasjement. En forutsetning for å ha aktive aksjeeiere er at selskapet kan kommunisere med aksjeeierne og raskt formidle relevant informasjon. Dersom selskapet selv vet hvem aksjeeierne er og har kontaktinformasjon, kan kommunikasjonen skje mer effektivt. SRD II oppstiller derfor rett for selskapet eller tredjeperson utpekt av selskapet til å vite hvem som er aksjeeiere, jf. artikkel 3a nr. 1. Det oppstilles en tilsvarende plikt for formidlere til å gi opplysninger om aksjeeiers identitet, jf. artikkel 3a nr. 2. Opplysningene skal uten opphold gis til selskapet.

Opplysninger om aksjeeiers identitet er blant annet navn, kontaktinformasjon, identifikasjonsnummer og antall aksjer, jf. SRD II artikkel 1 (2) som foreslår endringer i

SRD I artikkel 2 ny bokstav j. Plikten til å medvirke til å gi opplysninger om aksjeeiere gjelder alle som er formidlere (intermediary) etter SRD IIs definisjon som innføres i SRD I artikkel 2 ny bokstav d. Formidler defineres som person som yter tjenester i form av oppbevaring av aksjer, forvaltning av aksjer eller vedlikehold av verdipapirkontoer på vegne av aksjeeiere eller andre personer. Se nærmere om formidlere i punkt 1.4 og kapittel 5.

Når det er flere enn én formidler i en kjede av formidlere, skal forespørselen om opplysninger om aksjeeiers identitet uten opphold videresendes i kjeden. Formidleren som besitter de etterspurte opplysningene skal gi den direkte til selskapet eller tredjeperson utpekt av selskapet. Etter SRD II skal EØS-statene sørge for at formidlingsplikten gjelder samtlige formidlere i kjeden, jf. artikkel 3a nr. 3. Samtlige forpliktelser etter artikkel 3a til 3f som gjelder formidlere, skal også gjelde formidlere i tredjestater, selv om formidlerne hverken har forretningsadresse eller hovedkontor i EØS.

SRD II åpner for at EØS-statene kan fastsette at retten til å få opplysninger om aksjeeiere i selskaper med registrert forretningssted i den aktuelle EØS-staten, bare skal gjelde aksjeeiere som eier mer enn en viss prosentandel av aksjene eller stemmerettighetene, jf. artikkel 3a nr. 1 første punktum. Terskelen kan ikke være over 0,5 prosent, jf. nr. 1 tredje punktum. For Norges del betyr det at terskelen kan settes for aksjeselskaper og allmennaksjeselskap, siden disse skal ha forretningskontor i Norge, jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 3 og asal. § 2-2 første ledd nr. 3. Med andre ord kan det ikke i norsk rett settes en terskel for norske formidlers plikt til å gi opplysninger om aksjeeiere i andre selskaper i EØS. Dersom EØS-statene velger en begrenset aksjeeieridentifikasjon, skal dette rapporteres til Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA). ESMA skal offentliggjøre disse opplysningene på sin hjemmeside, jf. art. 3a nr. 7.

Etter SRD II artikkel 3a nr. 3 annet avsnitt kan EØS-statene fastsette at selskapet kan anmode en verdipapirsentral, formidler eller tjenestetilbyder om å innhente informasjon om aksjeeiers identitet, inkludert fra øvrige formidlere, og videreformidle disse opplysningene til selskapet. I tillegg kan det fastsettes at formidleren uten opphold skal gi kontaktopplysninger om den neste formidler i kjeden. Etter nr. 6 skal EØS-statene sikre at formidlers videreformidling av informasjon etter artikkel 3a ikke er brudd på taushetsplikt som eventuelt gjelder etter kontrakt, lov eller i administrative bestemmelser.

SRD II artikkel 3a nr. 8 gir Kommisjonen adgang til nærmere regulering av informasjon om aksjeeiere som skal gis etter artikkel 3a nr. 2. Slik regulering er vedtatt ved Kommisjonens gjennomføringsforordning 2018/1212 av 3. september 2018 vedlegg med tabell, se omtale i punkt 1.3 og 3.1. Dette er en minimumsforordning, jf. forordningens fortalet punkt 3. Formålet med å fastsette nærmere regler er å sikre en ensartet, elektronisk og smidig gjennomføring av formidling av informasjon om aksjeeiere, jf. fortalet punkt 5. Dette gjelder for format for anmodning og informasjon om aksjeeierne, herunder sikkerhet og interoperabilitet, samt frister. Med interoperabilitet siktes det til den evne IT-systemer med tilhørende forretningsprosesser har til å utveksle data og dele informasjon og kunnskap. Selskapets forespørsel om aksjeeieridentitet og formidlernes

svar på selskapets forespørsel skal foretas i et fastsatt format, jf. forordningen artikkel 3. Krav til anmodningen og svaret fremkommer i forordningens bilag tabell 1 og 2.

2.1.3 Departementets forslag

2.1.3.1 Innledning

Aksje- og allmennaksjeselskaper har i dag rett til å vite hvem som er aksjeeiere, uavhengig av om aksjene er registrert på enkeltkonto eller forvalterkonto. Den faktiske muligheten til å få slik informasjon kan imidlertid være begrenset, se punkt 1.4. Departementet foreslår å lovregulere selskapets rett til å motta opplysninger om aksjeeiere fra alle formidlere mellom selskapet og aksjeeier. Departementet foreslår å videreføre og presisere forvalteres opplysningsplikt overfor selskapet og offentlige myndigheter. Det foreslås at identifikasjonsprosessen skal skje på standardisert format og uten opphold. Forslaget kan bidra til en effektivisert informasjonsutveksling. Dette kan blant annet tilrettelegge for bedre kommunikasjon med aksjeeierne, vurdering av inhabilitet og nærståendeavtaler, samt bedre strategiske valg i forbindelse med kapitalforhøyelser. Effektive regler om selskapets rett til å identifisere aksjeeierne er også en forutsetning for økt åpenhet om aksjeeiere, se punkt 2.2.

For aksjer registrert på enkeltkonto, fremgår opplysninger om aksjeeierne direkte av registeret.

Etter SRD II artikkel 3a nr. 1 kan EØS-statene begrense selskapets rett til å etterspørre opplysninger om aksjeeiers identitet fra formidlerne til kun aksjeeiere som holder en bestemt andel av aksjene eller stemmerettene. Departementet foreslo i høringsnotat av 31. januar 2019 ikke å benytte handlingsrommet. Ingen høringsinstanser var negative til forslaget. Departementet vurderer spørsmålet som tilstrekkelig hørt.

2.1.3.2 Selskapets rett til å identifisere sine aksjeeiere

Selskapets rett til å motta opplysninger om aksjeeieres identitet fra formidlere

Departementet foreslår at formidler som besitter opplysninger om aksjeeier på forespørsel fra selskapet eller tredjeperson utpekt av selskapet, uten opphold skal gi opplysningene direkte til selskapet. Der det er en kjede av formidler, skal de formidlerne som ikke besitter opplysninger om aksjeeiers identitet videreformidle informasjonen i kjeden. Forslaget gjennomfører selskapets rett overfor formidlerne etter SRD II artikkel 3a nr. 2 og nr. 3 første avsnitt.

Med opplysninger om aksjeeiers identitet menes de opplysninger som er nødvendig for å identifisere aksjeeieren, herunder navn, kontaktinformasjon og antall aksjer, samt dersom selskapet ber om det, aksjeklasse og ervervstidspunkt, jf. SRD IIs tillegg til SRD I artikkel 2 ny bokstav j.

Forespørselen fra selskapet om opplysninger om aksjeeiers identitet, videreformidling av forespørselen og svaret på forespørselen skal følge kravene etter Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2018/1212. Departementet foreslår å regulere krav til format mv. for selskapets forespørsel til forvalter og formidlere i forskrift med hjemmel i

allmennaksjeloven § 1-8 tredje ledd. Forordningen foreslås gjennomført i forslag til ny forskrift om formidlere mv. § 5 med hjemmel i forslag til verdipapirsentralloven ny § 4-5 tredje ledd. Selskapets rett til motta opplysninger om aksjeeiernes identitet fra formidlerne foreslås tatt inn i allmennaksjeloven § 4-10 fjerde ledd tredje punktum.

Selskapets rett til å be forvalter besørge innhentet opplysninger om aksjeeiernes identitet

Departementet foreslår å videreføre og presisere gjeldende rett i allmennaksjeloven § 4-10 fjerde ledd der selskapene kan be forvalterne om å besørge innhentet opplysninger om aksjeeiers identitet for aksjene på deres forvalterkonto. Etter departementets vurdering er forslaget ikke i strid med SRD II artikkel 3a nr. 3 første avsnitt.

Bestemmelsen foreslås videreført med enkelte endringer i allmennaksjeloven § 4-10 fjerde ledd.

Selskapets adgang til å be en verdipapirsentral, formidler eller tjenesteyter om å innhente og sammenstille opplysninger om aksjeeiers identitet

EØS-statene kan tillate at selskapet ber en verdipapirsentral, formidler eller tjenestetilbyder om å innhente opplysninger om aksjeeieres identitet og gi opplysningene til selskapet, inkludert fra samtlige formidlerne i formidlerkjeden, jf. SRD II artikkel 3a nr. 3 annet ledd.

Det er ikke bestemmelser i norsk rett som hindrer at selskapene kan bruke tjenester levert av tredjeperson for å innhente og sammenstille opplysninger om samtlige aksjeeierne. Særlovgivningen kan imidlertid stille krav til håndtering av informasjon, herunder personopplysninger. Etter departementets vurdering kan det å tilrettelegge for at selskapene har anledning til å bruke tredjepersoner i mange tilfeller være kostnadseffektivt fremfor at hvert selskap må utvikle og drifte egne systemer.

For å effektivt pålegge utenlandske formidlere å gi opplysninger, må det etter departementet vurdering lovfestes adgang for selskapet til å kunne benytte tredjepersoner i forbindelse med innhenting av opplysninger om selskapets aksjeeiere. Dette er en tjeneste selskapet *kan* be om, men som tredjepersoner ikke har en *plikt* å levere.

Departementet foreslår derfor at selskapene kan be verdipapirsentral, formidler eller tjenesteyter om å innhente, sammenstille og overlevere opplysninger om samtlige aksjeeiere til selskapet. Bestemmelsen foreslås tatt inn i allmennaksjeloven § 4-10 fjerde ledd første punktum.

Virkeområde

Departementet har vurdert hvilke selskaper de nye bestemmelsene om rett til å identifisere aksjeeier skal gjelde for. SRD II gjelder kun selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked i EØS. For norske selskaper er det dermed bare allmennaksjeselskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked som omfattes.

Departementet ser at det kan være hensiktsmessig at prosedyren er lik for identifisering av eiere av forvalterregistrerte aksjer i aksjeselskaper og øvrige allmennaksjeselskaper. Dette

gir selskapene en mer effektiv adgang til å få opplysninger om aksjeeierne. Departementet antar enkelte selskaper kan ha begrenset med ressurser til å følge kravene til format, håndtering og sammenstilling av opplysninger om aksjeeier. Dette kan avhjelpes ved at selskapene kan benytte tjenesteleverandører for å gjennomføre prosessen.

Etter departementets vurdering vil ulike løsninger for noterte allmennaksjeselskaper og øvrige selskaper som tillater at aksjene forvalterregistreres, gi et unødvendig fragmentert regelverk. Departementet vurderer at et harmonisert regelverk er enklere å håndtere for aktørene, og foreslår derfor lik regulering for samtlige selskaper med forvalterregistrerte aksjer.

2.1.3.3 Selskapets rett til informasjon om øvrige formidlere

SRD II gir EØS-statene et handlingsrom til å pålegge formidlerne plikt til å opplyse om hvem som er neste formidler i kjeden av formidlere på forespørsel fra selskapet eller tredjeperson utpekt av selskapet, jf. art. 3a nr. 3 tredje avsnitt. Departementet foreslår under tvil at handlingsrommet ikke skal benyttes.

Departementet ser selskapenes behov for å vite hvem formidlerne i kjeden er, særlig ved brudd på den enkelte formidlers plikter. Ved å få opplysninger kan selskapet i slike tilfeller følge opp direkte overfor den enkelte formidler.

Samtidig kan en utstrakt bruk av meldinger fra selskapet til formidler skape enkelte utfordringer. Formidleren må i slike tilfeller forholde seg til meldinger fra et selskap de ikke har et avtaleforhold med, herunder autentisere selskapet eller tredjeperson utpekt av selskapet før de gir opplysninger om aksjeeiers identitet. Dette vil generere kostnader og kan by på praktiske utfordringer. Det er en risiko for at uvedkommende legitimerer seg som selskapet og får opplysninger om aksjeeierne. Dersom forespørselen kommer via formidlerkjeden vil det innebære færre praktiske implikasjoner.

Departementet antar at den foreslåtte ordningen med nye krav til format og tidsfrister, sammen med sanksjonsmulighetene vil være tilstrekkelig effektive, se punkt 5.6. Departementet vurderer at det ikke er hensiktsmessig å pålegge aktørene en opplysningsplikt om neste formidler i kjeden.

2.2 Åpenhet om aksjeeiere

2.2.1 Innledning

Departementet foreslår at selskaper som tillater forvalterregistrering av aksjene skal offentliggjøre opplysninger om sine aksjeeiere. Forslaget omfatter både aksjeselskaper med aksjeeierregister i et verdipapirregister og allmennaksjeselskaper, så lenge de ikke har vedtektsfestet forbud mot forvalterregistrering. Forslaget skal bidra til økt åpenhet om aksjeeiere i slike selskaper, herunder åpenhet om hvem som eier aksjene som er forvalterregistrert. Dette er informasjon som ikke er offentlig tilgjengelig i dag. Forslaget innebærer en utvidet åpenhet om eierskap i norske aksje- og allmennaksjeselskaper.

Departementet foreslår at en generell bestemmelse om offentliggjøring tas inn i allmennaksjeloven § 4-5 tredje ledd og at utfyllende bestemmelser gis i forskrift, slik at

regelverket enkelt kan tilpasses blant annet teknologiutviklingen og erfaringer fra reglene som gjennomfører SRD II.

Det er økende grad av oppmerksomhet om offentlighet rundt økonomiske forhold i selskaper fra offentlige myndigheter, media og interesseorganisasjoner både nasjonalt og internasjonalt. Større åpenhet er blant annet et virkemiddel for å avdekke og hindre økonomisk kriminalitet. Åpenhet om eierforhold, eierstrukturer og maktforhold i næringslivet fremheves som en grunnleggende verdi som kjennetegner det norske samfunnet, jf. Ot.prp. nr. 11 (2006–2007) side 33.

Den 16. juni 2014 fattet Stortinget et anmodningsvedtak om å etablere en offentlig løsning med informasjon om eiere av aksjer i aksjeselskaper for å sikre større åpenhet. Den 5. juni 2015 fattet Stortinget et anmodningsvedtak om å etablere et offentlig register med informasjon som sikrer større åpenhet om eierskap i norske selskaper, basert på Financial Action Task Forces (FATF) anbefalinger og relevant EU-regulering. Stortinget vedtok den 1. mars 2019 nr. 2 lov om register over reelle rettighetshavere. Formålet med loven er å legge til rette for rapporteringspliktiges, myndighetenes og andres tilgang til opplysninger om reelle rettighetshavere, jf. § 1. Den reelle rettighetshaveren defineres som fysisk person som i siste instans eier eller kontrollerer en juridisk person, arrangement, enhet eller sammenslutning, jf. § 3 annet ledd. Loven er ikke trådt i kraft.

Åpenhet om aksjeeiere i selskaper gir allmennheten et bedre bilde av deler av kompleksiteten i eierstrukturen. Isolert sett gir informasjonen ikke nødvendigvis et fullstendig bilde av den reelle maktstrukturen i selskapene. Avtalekonstellasjoner, avledede rettigheter, større utenlandske konsernstrukturer mv. vil ikke belyses gjennom publisering av informasjon om selskapets aksjeeiere. Ved å inkludere informasjon om eierne av de forvalterregistrerte aksjene, blir det imidlertid langt større åpenhet om eierforholdene enn i dag.

Ifølge høringssvar fra *Tax Justice Network Norway* (TJNN) til høringsnotat av 31. januar 2019 viste tall fra Verdipapirsentralen ASA at over en femdel av verdiene på Oslo Børs var registrert på forvalterkonto i desember 2018. TJNN skrev at de fleste selskapene bare oppgir forvalter når de rapporterer om de 20 største aksjeeierne, ikke hvem som er aksjeeier av de forvalterregistrerte aksjene.

Departementet er ikke kjent med andre EØS-stater som offentliggjør opplysninger om samtlige aksjeeiere i aksje- og allmennaksjeselskaper. Utstrakt bruk av enkeltkontoer i verdipapirsentral i kombinasjon med innsyn i aksjeeierregisteret, medfører forholdsmessig stor åpenhet i europeisk sammenheng.

Ved utforming av regler om åpenhet, må fordelene som begrunner åpenhet vurderes opp mot ulemper, kostnader og risiko for norske selskaper og deres tilgang til utenlandsk kapital. Departementet ber særskilt om informasjon om de økonomiske konsekvensene og effekten for det norske kapitalmarkedet. Høringsinstansene bes ta utgangspunkt i årlig, halvårlig eller kvartalsvis publisering av informasjon om samtlige eller bare forvalterregistrerte aksjer og ulike publiseringsmåter. Se nærmere om vurderinger i punkt 2.2.4.

2.2.2 Gjeldende rett

For omtale av gjeldende rett knyttet til selskapets identifisering av aksjeeiere vises det til punkt 2.1.1.

Enhver kan kreve innsyn i aksjeeierregisteret, jf. asal. § 4-5 første punktum.

Hovedbegrunnelsen for offentlighetens innsyn i aksjeeierregisteret er behovet for åpenhet rundt eier- og maktforholdene i aksjeselskapene, jf. NOU 2005: 13 *om forvalterregistrering av aksjer i norske selskaper* side 38.

Det kan i forskrift gis nærmere regler om innsynsrett, herunder om adgang til å kreve godtgjørelse for innsyn, jf. asal. § 4-5 siste punktum. Innsynsretten er nærmere regulert i forskrift av 4. november 1976 nr. 1 om *aksjebokens offentlighet i aksjeselskaper og kommandittaksjeselskaper*. Forskriften kommer til anvendelse både for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. Etter forskriften skal aksjeeierboken/aksjeeierregisteret være tilgjengelig på selskapets kontor i kontortiden, jf. § 1. En eventuell utskrift skal ikke være eldre enn tre måneder.

Som behandlet i punkt 2.1.1 fremgår det ikke av aksjeeierregisteret hvem som er eier av forvalterregistrerte aksjer. Etter allmennaksjeloven § 4-10 fjerde ledd skal forvalteren gi opplysninger om hvem som eier aksjene forvalteroppdraget omfatter, og antall aksjer hver enkelt eier. Selskapet eller en offentlig myndighet kan kreve slike opplysninger.

Offentlige myndigheter kan kreve å få informasjon om hvem som er eiere av forvalterregistrerte aksjer, jf. asal. § 4-10 fjerde ledd og vppl. § 6-3. Det er i dag ikke en periodisk rapporteringsplikt.

Aksjeselskaper skal årlig gi skattemyndighetene opplysninger om forhold som har betydning for skattlegging av aksjonærene, jf. skatteforvaltningsloven § 7-7 første ledd. Verdipapirsentralen ASA (VPS) rapporterer for selskaper som er registrert der.

Opplysningene legges inn i Skatteetatens aksjonærregister, for videre behandling for skatteformål. Dette registeret gir blant annet en oversikt over aksjeeierne i selskapet og deres andel av aksjene pr. 31.12 i inntektsåret. Opplysninger om aksjeeiernes eierforhold er ikke underlagt taushetsplikt, og det kan kreves innsyn i disse opplysningene.

Opplysningene om aksjeeiernes eierforhold utleveres også til media, som tilgjengeliggjør informasjonen på internett.

Etter regnskapsloven skal enkelte aksje- og allmennaksjeselskaper opplyse om selskapets 20 største aksjeeiere og deres eierandeler i noter til årsregnskapet, jf. § 7-26 annet ledd første punktum. Selskapene kan velge ikke å opplyse om aksjeeiere som eier under én prosent av aksjene.

Aksjeselskaper som regnes som «små foretak» etter regnskapsloven § 1-6 skal bare opplyse om de ti største aksjeeierne, jf. § 7-42 annet ledd. Disse selskapene kan velge ikke å opplyse om aksjeeiere som eier under fem prosent av aksjene. Etter regnskapsloven regnes er «små foretak» selskaper som på balansedagen ikke overskrider grensene for minst to av følgende vilkår: «1. salgsinntekt: 70 millioner kroner, 2. balansesum: 35 millioner kroner, 3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.», § 1-6 første ledd.

I tillegg til reglene omtalt ovenfor, er det gitt egne regler om såkalt «flagging» av enkelte endringer i eierskapet for selskap med eierandeler opptatt til handel på regulert marked. Det følger av verdipapirhandelloven § 4-3 at det skal meldes fra til utsteder når en aksjeeiers andel av aksjer og/eller rettigheter til aksjer, eller en tilsvarende andel av stemmene, overstiger eller faller under 5 prosent, 10, prosent, 15, prosent, 20, prosent, 25 prosent, 1/3, 50 prosent, 2/3 og 90 prosent. Etter forskrift av 6. desember 2007 nr. 1359 *om innsendelse og offentliggjøring i forbindelse med flagge- og meldepliktig verdipapirhandel* § 1 første punktum skal slike meldinger også gis til regulert marked, som skal offentliggjøre meldingen, jf. forskriften § 2. Meldeplikten omfatter også enkelte andre typer avtaler enn erverv. Reglene er gitt for å gjennomføre EØS-rett.

2.2.3 Endringsdirektivets krav

SRD II regulerer noterte selskapers og aksjeeiernes rettigheter. SRD II regulerer dermed ikke først og fremst de øvrige aksjeeiernes, markedets eller myndighetenes informasjonsbehov, og behandler derfor ikke allmennhetens tilgang til opplysninger om aksjeeiere, kun selskapets rett til å få opplysningene. Det er etter nr. 4 tredje ledd adgang for EØS-statene til å tillate anvendelse av opplysningene om aksjeeiere til andre formål enn kommunikasjon vedrørende aksjeeierrettigheter.

Bestemmelsene i SRD II om personvern og oppbevaring av opplysninger om aksjeeieres identitet er omhandlet i punkt 2.4.3.

2.2.4 Departementets forslag

2.2.4.1 Åpenhet om aksjeeiere

Departementet foreslår at selskaper som tillater forvalterregistrering av aksjene skal offentliggjøre oversikt over aksjeeierne. Forslaget innebærer en utvidelse av offentlighetens tilgang til informasjon om eierstrukturer i norske selskaper. Forslaget er ikke basert på en direktivforpliktelse.

Ifølge Granavolden-plattformen skal regjeringen «[s]tøtte internasjonalt arbeid og jobbe for åpenhet om kapitalplasseringer og kapitalbevegelser mellom land, og støtte det internasjonale arbeidet som skal sikre mer effektiv og rettferdig beskatning av globale selskaper.». Departementets forslag om åpenhet vil gi større transparens rundt kapitalplasseringer.

Et samlet Storting stilte seg bak anmodningsvedtaket fra 2014 om økt åpenhet om aksjeeiere og det er etter departementets vurdering et klart politisk ønske om økt åpenhet.

For markedet, myndighetene og allmennheten er åpenhet om aksjeeiere av betydning. Velfungerende verdipapirmarkeder er viktig for å sikre næringslivet tilgang til kapital og bidra til økt verdiskaping. Det skal også være et plasseringsalternativ for sparere og investorer. Tillit til verdipapirmarkedene er grunnleggende om de skal være velfungerende. En forutsetning for at verdipapirmarkedene skal fungere optimalt, er at investorer får tilgang til informasjon som er egnet til å påvirke deres investeringsbeslutninger. Det inkluderer hvem som sitter på større eierposisjoner i

selskaper og deres transaksjoner. I NOU 2005: 13 *om forvalterregistrering av aksjer i norske selskap* omtalte utvalget påvirkningene i markedet av åpenhet om eierforhold og anonymitetseffekten. Utvalget skrev at åpenhet om aksjeeierregisteret innebærer at offentligheten raskt kan få informasjon om investorers kjøp og salg av aksjer. Ifølge utvalget mente enkelte markedsaktører at slik informasjon kan ha innvirkning på markedet og kan påvirke aksjeprisen selv om flaggegrensene ikke passerer. Om effekten av dette og forholdet til forvalterregistrerte aksjer skrev utvalget på side 38:

«Dersom markedet forventer at investoren vil kjøpe seg videre opp, for eksempel fordi det er en uttalt eller kjent strategi at vedkommende investor skal opp i en minste eierandel i de selskapene det investeres i, kan dette medføre at aksjekursen øker på grunn av økt etterspørsel i markedet. Likeledes kan aksjekursen gå ned når det blir kjent at en slik investor er i ferd med å selge seg ut. Dette er fra denne investorens side å anse som en ulempe, fordi disse markedsmekanismene kan ha negativ effekt på det økonomiske resultatet av vedkommendes disposisjoner. Denne ulempen kan utenlandske investorer beskytte seg mot gjennom å la seg forvalterregistrere, så lenge flaggegrensene ikke passerer. En forvalterregistrert aksjonær kan således sies å nyte godt av en «anonymitetseffekt» av forvalterregistreringen.»

Kjøp og salg som medfører betydelige eier- eller stemmeandeler i selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked, er omfattet av reglene om flaggeplikt, og eierskapet ved passering av flaggegrensene er dermed tilgjengelig for markedet, se punkt 2.2.2.

Offentlighetens tillit til det norske kapitalmarkedet kan styrkes noe gjennom regler om økt transparens. Samtidig bidrar økt åpenhet til å ansvarliggjøre aksjeeierne. Departementet antar at det kan ha positive virkninger for styringen av selskapet. Videre ønsker pressen opplysninger om aksjeeiere for å gi allmennheten informasjon om eierforhold i norske selskaper.

Departementet viser til høringsnotat av 16. desember 2015 om *etablering av en løsning for å sikre økt åpenhet om registrerte aksjeeiere – Mulige alternative løsninger*. Notatet behandler blant annet hensynet til åpenhet, brukervennlighet, tillit og legitimitet, personvern og forenklingshensyn. Som nevnt i punkt 2.2.1 er det ulemper og risiko som må vurderes ved utforming av regler om åpenhet om aksjeeiere.

En forutsetning for at selskapene skal kunne offentliggjøre opplysninger om aksjeeiere, er at selskapet innhenter disse. Prosessen for identifisering av eiere av forvalterregistrerte aksjer etter SRD II innebærer direkte kostnader for aktørene. Utsendelse og formidling av forespørsel om opplysninger om aksjeeiere, rapportering, sammenstillingen og publiseringen av opplysningene krever ressurser. SRD II med forordning tilrettelegger for at prosessen skal automatiseres. Omfanget og innholdet av forespørselen fra selskapet kan kreve ulik grad av manuell prosessering. Etter gjennomføringsforordningen skal forespørsel om identifisering av aksjeeiere følge kravene i tabell 1. Selskapet kan etterspørre spesifikke opplysninger, men som det fremgår av kommentaren, kan omfanget av de opplysninger som etterspørres «affect the straight through processing of the request», jf. eksempelvis tabell 1 bokstav A nr. 8.

Kostnadene forbundet med identifisering og publisering av opplysninger om aksjeeiere vil i første omgang bæres av selskapet, formidlerne eller begge. Økte administrative kostnader

for formidler forbundet med identifikasjon og offentliggjøring antas å ofte ende hos eieren av de forvalterregistrerte aksjene gjennom gebyr e.l. For aksjeeieren kan høyere administrative byrder ved identifikasjon og publisering av opplysninger om aksjeeiere, resultere i lavere samlet avkastning for aksjeeieren. Departementet ser at det kan innebære risiko for at investeringsviljen i norske selskaper avtar dersom kostnadene forbundet med identifisering av aksjeeierne blir høye. Dette kan igjen redusere norske selskapers tilgang til særlig utenlandske investorer, og svekke konkurransedyktigheten mot sammenlignbare selskaper som ikke er underlagt tilsvarende krav.

Også offentlige myndigheter har interesse av at kostnadene forbundet ved å investere i norske aksjer er lave. Dette for å sikre norske selskapers tilgang til utenlandsk kapital. Dette kan bidra til å øke verdiskapingen i Norge. Økt verdiskaping kan blant annet bidra til økt sysselsetting og høyere skatteinntekter.

Økt åpenhet kan bidra til økt tillit til kapitalmarkedet. Det er imidlertid ikke klart at krav om identifikasjon og offentliggjøring av aksjeeiere ubetinget vil bidra til økt tillit i et bredere perspektiv. Eksempelvis foretrekker ofte større internasjonale investorer forutsigbarhet og harmonisert regelverket, inkludert på tvers av nasjonal lovgivning. Nasjonale regler som vesentlig avviker fra andre staters lovgivning kan ha en negativ effekt.

Offentliggjøring av opplysninger om aksjeeiere kan også skape markedsforstyrrelser dersom opplysningene ikke er korrekte, se punkt 2.2.4.2.

Etter departementets vurdering er ikke argumentene mot offentliggjøring tilstrekkelig tungtveiende til ikke å ha en hovedregel om offentliggjøring av opplysninger om selskapets aksjeeiere, herunder de forvalterregistrerte. Dette medfører at åpenhet bør være hovedregelen, og at unntak krever særskilt begrunnelse. Per i dag har enhver innsyn i eierskapet i norske aksje- og allmennaksjeselskaper, med unntak av forvalterregistrerte aksjer. Etter departementets vurdering er det tungtveiende hensyn som begrunner at også slike aksjeeiere bør underlegges krav til åpenhet. Ved den nærmere utformingen av reglene om hvordan og hvor ofte opplysningene skal offentliggjøres, må imidlertid hensynene som nevnt ovenfor tillegges atskillig vekt. Det bør også tas i betraktning at opplysningene som skal offentliggjøres ikke er løpende tilgjengelige for selskapet og må innhentes. Etter departementets vurdering besvarer forslaget til offentliggjøring av opplysninger om aksjeeiere innenfor sitt virkeområde Stortingets anmodningsvedtak av 16. juni 2014.

Departementet foreslår at kravet til åpenhet inntas i allmennaksjeloven § 4-5 tredje ledd. Departementet foreslår å utvide og flytte forskriftshjemmelen i § 4-5 første ledd første punktum, til et nytt fjerde ledd. Departementet foreslår at forskriftshjemmelen legges til departementet.

Departementet ber særskilt om høringsinstansenes innspill til at det innføres krav om at selskaper skal offentliggjøre en oversikt over sine aksjeeiere, herunder fordeler, kostnader og risiko forbundet med departementets forslag.

2.2.4.2 Offentliggjøring av opplysninger om aksjeeiere på selskapets nettside

Departementet har vurdert hvordan opplysninger om aksjeeiere skal offentliggjøres.

Departementet har blant annet vurdert om samtlige transaksjoner av forvalterregistrerte aksjer skal rapporteres i et offentlig register i en verdipapirsentral eller hos en annen registerfører, hvor innføring har rettsvirkninger. Departementet ser at et slikt register i praksis vil ha betydelige likheter med et ordinært aksjeeierregister. Det er vanskelig å se hvordan et slikt nasjonalt register, uten internasjonalt koordinerte regler, kan la seg gjennomføre juridisk og teknisk. En slik løsning vil være ressurs- og kostnadskrevende, og kan undergrave flere av fordelene som forvalterregistrering innebærer for utenlandske aksjeeiere.

Etter departementets vurdering er det hensiktsmessig at selskapene selv offentliggjør opplysningene på sine nettsider. Dette gir selskapene forutsigbarhet og fleksibilitet. Selskapene er også nærmest til å kreve opplysningene, oppdage feil og å foreta rettinger. Det er også selskapet som er nærmest til å håndtere at enkelte formidlere ikke oppfyller opplysningsplikten. Departementet foreslår derfor at selskapet skal ha publiseringsplikten.

Et annet spørsmål er hvem som skal være ansvarlig for at opplysningene om aksjeeierne som publiseres er korrekt. Ufullstendig eller feil informasjon om aksjeeiere kan som nevnt ha negative virkninger. Selskapet er avhengig av at de mottar opplysninger fra forvalter eller andre formidlere som besitter informasjon om hvem som er aksjeeier, og at opplysningene er korrekt og reflekterer eierforholdet på en nærmere angitt dato.

Dette vil nødvendigvis medføre at det er vanskelig å legge ansvaret for at opplysningene er korrekte på selskapet. Departementet vil peke på at bevisst feilaktig rapportering eller publisering av opplysninger om aksjeeier vil være i strid med blant annet allmennaksjeloven regler. Slike rettsbrudd kan være ansvarsbetingende. Det forventes på denne bakgrunn at selskapet utfører en viss kontroll og avstemming av opplysningene før de offentliggjøres. Manglende oppfylging av formidlerplikter kan medføre konsekvenser for formidlerne.

Etter departementets vurdering kan ulempen ved publisering av ufullstendig eller feil informasjon om aksjeeiere avhjelpes noe ved at det fremkommer at informasjonen ikke tilsvarende et sanntidsbilde, og at det tas forbehold for at mindre feil kan forekomme. Forsinket offentliggjøring kan redusere risikoen for markedsforstyrrelse. Forsinket offentliggjøring vil gi vesentlig mer informasjon enn dagens situasjon, og det vil være en betydelig endring i retning av å gi mer informasjon om hvem som eier aksjene i norske selskaper.

Departementet foreslår derfor at offentliggjøringen av informasjon om aksjeeiere skal publiseres på selskapets nettside. Det foreslås at publiseringsmetode og hyppighet tas inn i forskrift med hjemmel i allmennaksjeloven § 4-5 tredje ledd. Departementet vil sende forslag til forskrift på egen høring.

2.2.4.3 Tidsintervall for offentliggjøring av aksjeeiere

Departementet har vurdert hvor hyppig opplysninger om aksjeeiere skal offentliggjøres. Departementet foreslår at dette reguleres i forskrift.

Opplysninger om eierforhold pr. 31.12 i inntektsåret i Skatteetatens aksjonærregister utleveres i dag til media, som publiserer informasjon i trykte medier og på internett. For så vidt gjelder forvalterregistrerte aksjer, er det bare opplysninger om forvalteren som fremkommer. Se nærmere om dette i punkt 2.2.2.

Departementets forslag innebærer at allmennheten vil få tilgang til informasjon om alle eiere av aksjer i selskaper som tillater forvalterregistrering. Etter allmennaksjeloven § 4-5 er det en alminnelig innsynsrett i aksjeeierregisteret. Siden opplysninger om eiere av forvalterregistrerte aksjer ikke er registrert i aksjeeierregisteret, omfattes opplysninger om slike aksjeeiere ikke av gjeldende regler om innsynsrett.

Etter departementets vurdering bør opplysninger om aksjeeierne minimum offentliggjøres årlig. Sjeldnere rapportering vil etter departementets grunnlag ikke bygge opp under de hensyn som begrunner prinsippet om åpenhet, herunder at samfunnet skal få innsikt i eierforhold. Spørsmålet er om selskapene bør offentliggjøre informasjon om aksjeeierne halvårlig, kvartalsvis eller oftere.

Regjeringen ønsker ikke å pålegge næringslivet flere rapporteringsbyrder enn nødvendig, jf. Granavolden-plattformen side 36.

Spørsmålet om åpenhet knyttet til forvalterregistrerte aksjer ble behandlet i høringsnotat av 16. desember 2015 om *etablering av en løsning for å sikre økt åpenhet om registrerte aksjeeiere – Mulige alternative løsninger*. På side fem står det:

«Avhengig av hvilke innsynsløsninger det tilrettelegges for, er det imidlertid en risiko for at økt innsyn i enkeltpersoners eierposisjoner kan gjøre det mulig å avdekke og å misbruke enkeltinvestorers handelsstrategier. I tillegg er det en viss risiko for at norske særregler om innsyn kan gjøre det norske markedet mindre attraktivt for utenlandske investorer, noe som vil kunne bidra til mindre utenlandsk kapital til norsk næringsliv.»

Problemstillingen er fortsatt aktuelle og må vektlegges ved vurdering av hyppighet på offentliggjøringen.

Departementet kjenner ikke til tilsvarende bestemmelser om åpenhet i sammenlignbare stater. Det kan dermed oppfattes som noe fremmed for utenlandske aktører å besvare forespørsler om aksjeeiere jevnlig, og da særlig uten annet grunnlag enn at det skal offentliggjøres. I dag er det ingen forespørsler om informasjon om aksjeeiere som har grunnlag i krav om offentliggjøring.

Departementet har ikke grunnlag for å vurdere hvordan forslaget om offentliggjøring av opplysninger om aksjeeiere vil bli mottatt i markedet. Departementet antar at markedets respons vil være mer avdempet desto mindre omfattende bestemmelsene om kravet til offentliggjøring er. Et høyt antall identifikasjonsprosesser kan medføre kostnader som kan gå ut over avkastningen for utenlandske investorer.

Aktørene vil ha investerings- og driftskostnader for å ha systemer som oppfyller kravene etter SRD II og forordningen med standardiserte meldinger og knappe tidsfrister.

Departementet har ikke kostnadsanslag på hva investeringskostnaden for disse systemene vil være. Departementet har heller ikke anslag på hva de variable kostnaden knyttet til å anmode og svare på anmodningen om opplysninger om aksjeeiere vil være. Departementet

antar at det er investeringen i fungerende, automatiserte systemer som utgjør den største kostnadsbæreren, og at de variable kostnadene ved enkeltspøringer vil reduseres i takt med at behovet for manuell behandling avtar.

Departementet ser at det særlig i starten etter ikrafttredelse av SRD II i EU (og senere EØS) kan være utfordringer med å få systemene til samtlige formidlere i kjeden til å utveksle informasjon tids- og kostnadseffektivt. Det kan være en rekke formidlere mellom aksjeutstederen (selskapet) og aksjeeier, herunder både formidlere fra både EØS og tredjestater. Departementet vil se hen til kostnadsbilde ved vurdering av hensiktsmessig frekvens for offentliggjøring.

I lys av vurderingene ovenfor foreslår departementet at nærmere regler om offentliggjøring vedtas i forskrift med hjemmel i allmennaksjeloven § 4-5 tredje ledd annet punktum, se forslag til lovtekst. Departementet ber særskilt om innspill fra høringsinstansene vedrørende antallet offentliggjøring, herunder tekniske, praktiske eller økonomiske effekter av årlig, halvårlig eller kvartalsvis offentliggjøring av opplysninger om aksjeeiere.

2.2.4.4 Periode for offentliggjøring

Etter SRD II artikkel 3a nr. 4 skal selskap eller formidler slette opplysninger om den tidligere aksjeeieren innen 12 måneder etter at de får opplysninger om aksjeoverdragelsen. Dette gjelder imidlertid bare oppbevaring av opplysninger for å kommunisere med aksjeeieren. Om selskapets adgang til å oppbevare opplysninger om aksjeeiernes identitet vises det til punkt 2.4.4.

For å sikre at personopplysninger om tidligere aksjeeier ikke er offentlig tilgjengelig lenger enn nødvendig etter at selskapet fikk melding om aksjeoverdragelsen, foreslår departementet at oversiktene over aksjeeiere på nettsiden ikke skal være eldre enn 12 måneder.

Departementet foreslår at bestemmelser om dette reguleres i forskrift med hjemmel i allmennaksjeloven § 4-5 tredje ledd annet punktum.

2.2.4.5 Informasjon som skal offentliggjøres

Departementet foreslår at opplysningene som skal offentliggjøres om eiere av forvalterregistrerte aksjer, er aksjeeierens navn, andel aksjer, aksjeklasse, fødselsår, postnummer og sted.

Dersom en forvalter eller formidler ikke etterkommer anmodningen om informasjon om aksjeeieren, skal det oppgis hvor mange aksjer vedkommende forvalter og at vedkommende ikke har besvart forespørselen.

Departementet har vurdert behovet for å innføre en terskel. Det vil si at selskapene kun skal opplyse om aksjeeiere som eier minimum en viss andel av aksjene eller stemmerettighetene i selskapet.

Departementet ser at innføring av terskler for identifisering kan ha noen uheldige konsekvenser. Eierskap som for eksempel er spredt på flere selskaper i samme konsern vil kunne ha vesentlig informasjonsverdi. Slikt eierskap vil vanskeligere kunne sammenstilles

ved innføring av en terskelverdi. Enkelte aksjeeiere kan også forsøke å omgå regelverket ved å eie aksjer gjennom flere ulike forvaltere. Departementet ser på den andre siden at regler om offentliggjøring av alle aksjeeiere har et kostnadselement. Kostnaden forbundet med å identifisere en aksjeeier er uavhengig av størrelsen på aksjeposten. Kostnadene forbundet med identifisering er kostnader som investoren vil bære, og ikke selskapet. Relativt sett innebærer kostnadene forbundet med identifiseringen en større byrde for eiere av mindre aksjeposter. Formålet med åpenhet rundt aksjeeierne er å bidra til økt åpenhet om makt og innflytelse i samfunnet. Departementet ser at opplysninger om svært små aksjeposter kan sies å ha begrenset verdi i dette perspektivet, samtidig som det lett kan være en byrde for de det gjelder.

Departementet ber høringsinstansene om innspill på behovet for terskel, og en eventuell hensiktsmessig grense.

Etter SRD II artikkel 3a nr. 6 er det klart at selskapets rett til opplysninger om aksjeeierens identitet ikke skal begrenses av nasjonale bestemmelser. I fortalen punkt 52 uttales det at personopplysninger skal håndteres i samsvar med EØS-rettslige personvernregler, herunder GDPR. Dette innebærer blant annet at aksjeeierne skal informeres om selskapets håndtering av persondata, inkludert at dataen offentliggjøres. Offentliggjøring av opplysninger om aksjeeier som er graderte etter nasjonal lovgivning er ikke omfattet av plikten til offentliggjøring. Dette innebærer blant annet at kontaktinformasjon til for eksempel fysiske personer med fortrolig adresse ikke omfattes av plikten til offentliggjøring. Etter departementets vurdering har aksjeeierne i den forbindelse anledning til å informere selskapet om legitimt grunnlag for at enkelte opplysninger ikke skal offentliggjøres.

Departementet foreslår at nærmere bestemmelser om opplysninger som skal offentliggjøres reguleres i forskrift med hjemmel i allmennaksjeloven § 4-5 tredje ledd annet punktum.

Departementet foreslår at forskriftskompetansen etter allmennaksjeloven § 4-5 legges til departementet.

2.2.4.6 Åpenhet, Grunnloven og EMK

Aksjeeiere har vern etter retten til privatliv etter Grunnloven § 102 og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 8, jf. lov av 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) § 2.

Grunnloven § 102 skal tolkes i lys av EMK artikkel 8, jf. Rt. 2015 side 93 avsnitt 57.

Høyesterett la til grunn at inngrep i Grunnloven § 102 er legitimt dersom inngrepet har tilstrekkelig hjemmel, forfølger et legitimt formål og er forholdsmessig, jf. avsnitt 60.

Etter EMK artikkel 8 nr. 2 er inngrep i den enkeltes rettigheter kun tillatt dersom inngrepet er i samsvar med lov, er nødvendig i et demokratisk samfunn og ivaretar et eller flere av de opplistede legitime formålene. Kravet til nødvendighet er i praksis formulert som et krav til at det foreligger forholdsmessighet mellom inngrepet og det formålet som søkes oppnådd. Departementet viser til Prop. 56 LS (2017–2018) side 34 flg. for en nærmere omtale av Grunnloven og EMK på personvernområdet.

GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c jf. nr. 3 oppstiller også rammer for nasjonale regler om plikt til offentliggjøring av personopplysninger. Behandlingen er lovlig dersom offentliggjøringen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige, og det gis et supplerende rettslig grunnlag.

Opplysningene som skal publiseres etter lovforslaget i dette høringsnotatet faller ikke inn under særlige kategorier av personopplysninger vernet etter GDPR artikkel 9 om blant annet etnisitet, religion mm. og artikkel 10 om straffbare forhold. GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav c jf. nr. 3 oppstiller på dette punktet ikke et strengere vern enn vernet etter Grunnloven og EMK. Etter departementets vurdering er det derfor tilstrekkelig å vurdere forslaget i lys av EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102.

Departementet legger til grunn at forslaget om regler om åpenhet og offentliggjøring av opplysninger om aksjeeiere er et inngrep i den enkeltes rett til privatliv etter både EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102. Avgjørende er dermed om inngrepet er begrunnet i et legitimt formål, er i samsvar med lov og er nødvendig i et demokratisk samfunn.

Departementet vurderer at lovkravet er oppfylt. Forslaget foreslås regulert i allmennaksjeloven §§ 4-5 tredje ledd og 5-11 b nr. 4. Krav til offentliggjøring for aksjeselskaper følger av aksjeloven § 4-6 annet ledd. Nærmere regler om publisering foreslås gjennomført i forskrift.

Formålet med åpenhet og offentliggjøring av opplysninger om aksjeeierne er blant annet å øke transparens rundt eierskap i norske selskaper. Åpenhet rundt eierforhold og maktstrukturer har blant annet betydning for landets økonomiske velferd. Departementets vurdering er på denne bakgrunn at kravet om legitimt formål er oppfylt.

Norsk rett bygger dessuten på en lang tradisjon med offentlighet rundt aksjeeiere. Både aksjeeierbok og aksjeeierregister skal være «tilgjengelig for enhver», jf. asl. § 4-6 og asal. § 4-5. Innsynsbegjæringer behøver ikke grunnis av den som ønsker innsyn. Hovedbegrunnelsen for offentlighetens innsyn i aksjeeierregisteret er behovet for åpenhet rundt eier- og maktforholdene i aksjeselskapene, jf. NOU 2005: 13 side 39. Bestemmelsen skal blant annet ivareta hensynet til pressen, selskapets kreditorer og allmennheten for øvrig. Selskapenes eierforhold rapporteres årlig til skattemyndighetene, se punkt 2.2.2.

Åpenhet om eierforhold, eierstrukturer og maktforhold i næringslivet er fremhevet som en grunnleggende verdi som kjennetegner det norske samfunnet, jf. Ot.prp. nr. 11 (2006–2007) side 33. Se også nærmere omtale i punkt 2.2.1.

Forslaget om offentliggjøring av aksjeeiere, både periodisk og i forbindelse med deltakelse på generalforsamlingen er også begrunnet i et legitimt formål.

Etter Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8 skal det være forholdsmessighet mellom inngrepet og det legitime formålet som søkes oppnådd.

Etter forslaget skal selskaper offentliggjøre opplysninger om aksjeeiere, herunder eiere av forvalterregistrerte aksjer. Det er ikke foreslått tiltak som begrenser adgangen til massenedlasting. De nærmere reglene om opplysningene, herunder lengden på perioden dataene skal være offentlig tilgjengelig før de skal fjernes, er foreslått regulert i forskrift.

Departementet har som utgangspunkt foreslått at opplysninger om alle aksjeeiere skal publiseres, også de under 18 år.

Som det fremgår ovenfor vil fysiske aksjeeiere ha rett til å få rettet opplysninger etter GDPR artikkel 16 jf. popplyl. § 1. Som en konsekvens av offentliggjøringen vil likevel ikke aksjeeierne effektivt få rettet personopplysningene etter disse er offentliggjort. Dette fordi andre aktører kan innhente informasjonen og bruke denne videre. Tilsvarende vil retten til å bli glemt, jf. GDPR artikkel 17, være ineffektiv når personopplysningene blir offentliggjort.

Ved vurderingen av hva slags opplysninger om aksjeeierne som skal publiseres, har departementet vektlagt hensynet til den enkeltes personvern. Det er derfor ikke foreslått at selskapene skal offentliggjøre informasjon ut over hva som er nødvendig for at aksjeeierne kan identifiseres.

Formålet med lovforslaget er å øke åpenheten om aksjeeierskap. Som det fremgår ovenfor er dette et legitimt formål innenfor rammene av EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102. Departementet ser ikke hensiktsmessige alternativer for å oppnå dette formålet ut over å innføre regler hvor selskapene pålegges å offentliggjøre opplysninger om sine aksjeeiere. Etter departementets vurdering vil kravet til periodisk offentliggjøring synliggjøre enkelte endringer i eierstrukturer, maktforhold og eierforhold over tid. Reglene om offentliggjøring av deltakere på generalforsamlingen, som foreslått i punkt 4.4, bidrar på sin side til å gi informasjon om hvem som deltar i selskapets øverste organ, generalforsamlingen.

Grunnet den begrensede mengde personopplysninger som offentliggjøres, avveid mot hensynene som begrunner inngrepet, er det departementets vurdering at forslaget er nødvendig i et demokratisk samfunn. Departementets vurdering er på denne bakgrunn at inngrepet er forholdsmessig og at forslaget er innenfor rammen av EMK artikkel 8 og Grunnloven § 102.

2.3 Gebyrer for identifikasjon av aksjeeier.

Departementet foreslår på nåværende tidspunkt ikke å benytte det nasjonale handlingsrommet om å forby formidlere å ta gebyr for tjenestene de er forpliktet til å yte etter direktivet, jf. SRD II artikkel 3d nr. 3. Departementet foreslår en forskriftshjemmel, slik at spørsmålet kan behandles dersom det oppstår behov.

Departementet foreslår at selskapet skal kunne be formidlere gi opplysninger om aksjeeiernes identitet. Selskapet skal innhente opplysninger om aksjeeiere dersom dette er lovpålagt, se for eksempel forslag om offentliggjøring av opplysninger om aksjeeiere i punkt 2.2.

Departementet legger til grunn at formidlernes kostnader i stor utstrekning vil kreves dekket ved gebyr fra aksjeeierne. Departementet legger til grunn at investor kan sette seg inn i de faktiske kostnadene forbundet med tjenestene som ytes, og har valgfrihet ved valg av forvalter. Se også omtale i punkt 5.5 om krav til at gebyrene skal være offentlige, ikke-

diskriminerende og forholdsmessige sammenholdt med faktiske kostnader ved å utføre tjenesten.

For å realisere formålet i SRD II om økt aksjeeierengasjement, er det sentralt at kostnadene ved identifikasjon av aksjeeierne er lave. Departementet har per i dag ikke informasjon som gir grunnlag for å estimere hva kostnadene ved slik identifikasjon vil beløpe seg til, og ber om innspill om dette. I det tilfellet at kostnadsnivået utvikler seg på en måte som innebærer at det påvirker muligheten for å oppnå formålet med direktivet negativt, er det etter departementets vurdering hensiktsmessig å kunne regulere omfang og fordeling av gebyrer mm.

Departementet foreslår derfor en forskriftshjemmel i medhold av allmennaksjeloven § 4-10 sjette ledd til å gi nærmere regler om gebyr.

2.4 Personvern, oppbevaring og offentliggjøring av informasjon om aksjeeiere mv.

2.4.1 Innledning

Departementet foreslår i dette høringsnotatet regler om identifikasjon og kommunikasjon mellom selskap, formidler og aksjeeiere. Forslagene forutsetter at opplysninger om aksjeeieres identitet oppbevares og utveksles mellom de ulike aktørene. Dette omfatter både fysiske og juridiske aksjeeiere.

Etter departementets vurdering er personvern et sentralt hensyn som må tillegges vekt ved utforming av regelverket. Inngrep i den enkeltes personvern skal kun gjennomføres når det foreligger et legitimt formål, og inngrepet er nødvendig og proporsjonalt for å oppnå formålet. Ved vurderingen må allmennhetens interesser veies opp mot den enkeltes personvern.

Forslagene i punkt 2.1 gjelder kun selskaper med forvalterregistrerte aksjer. Dette omfatter alle allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper som har aksjeeierregister i en verdipapirsentral og som ikke har vedtektsfestet forbud mot forvalterregistrering av aksjene. Nedenfor behandles forslag om oppbevaring, retting av opplysninger og innsyn i lys av lov om *behandling av personopplysninger* (personopplysningsloven) og SRD II.

Departementet foreslår at hovedforpliktelsen om oppbevaring av opplysninger om eiere av forvalterregistrerte aksjer skal gjennomføres i allmennaksjeloven § 4-10 femte ledd annet punktum. I verdipapirsentralloven § 12-2 er det vedtatt et nytt femte ledd i gjeldende allmennaksjeloven § 4-10, dette blir etter forslaget nytt sjette ledd. Loven har ikke trått i kraft. For formidlere foreslås dette regulert i forskrift med hjemmel i verdipapirsentralloven § 4-5 tredje ledd

2.4.2 Gjeldende rett

For aksjeselskaper som har aksjeeierregisteret i en verdipapirsentral gjelder allmennaksjelovens regler om slik registrering, jf. asl. § 4-4 annet punktum. Ved

ikraftttredelse av verdipapirsentralloven vil relevant hjemmel være aksjeloven § 4-4 tredje punktum.

Ved eierskifter skal den tidligere eieren straks sende melding til verdipapirregisteret om overdragelsen, jf. asal. § 4-7. Etter verdipapirregisterloven § 6-6 første ledd skal registeret rette feil i registeret dersom det finner at registreringen er uriktig. Bestemmelsen er foreslått videreført i verdipapirsentralloven § 5-4 første ledd.

Opplysninger som slettes fra register skal oppbevares i minst ti år, jf. vprl. § 6-6 tredje ledd. Oppbevaringsplikten er foreslått videreført i verdipapirsentralloven § 5-4 tredje ledd. Etter bestemmelsen har verdipapirsentralen plikt til å oppbevare opplysninger om tidligere aksjeeiere i minst ti år etter at de er fjernet fra aksjeeierregisteret. Etter verdipapirsentralloven § 6-3 skal kontofører oppbevare dokumentasjon om grunnlaget for registreringen i registeret i minimum ti år, jf. tredje ledd. Oppbevaringslengden er tilsvarende for de aksjeselskap som fører aksjeeierbok i stedet for aksjeeierregister, jf. asl. § 4-7 tredje ledd. Det er aksjeselskapet som er ansvarlig for at opplysningene oppbevares på en betryggende måte, jf. asl. § 1-7 første ledd første punktum.

Begrunnelsen for oppbevaringstid på minst ti år er blant annet effektiv skattekontroll og bekjempelse av økonomisk kriminalitet. I Prop. 7 L (2018–2019) *Ny verdipapirsentrallov* punkt 17.5.3.1 omhandles forholdet til kontoførers oppbevaringsplikt på minimum 10 år for dokumentasjon knyttet til grunnlaget for registreringen. Det vises der til at verdipapirregisteret etter verdipapirsentralforordningen EU 909/2014 artikkel 29 og gjennomføringsforordningen (EU) 2017/392 har plikt til å oppbevare nærmere angitt dokumentasjon i 10 år. I proposisjonen angis behandlingsformålet til å være at myndighetene skal kunne føre tilsyn med at forordningens krav er oppfylt.

Selskapet kan få opplysninger om aksjeeier av forvalterregistrerte aksjer ved å henvende seg til forvalteren, jf. asal. § 4-10 fjerde ledd. Oppbevaringstiden for opplysninger om eier av forvalterregistrerte aksjer er ikke direkte regulert.

Behandling og innsamling av personopplysninger er regulert i personopplysningsloven (popplyl.). Loven gjennomfører forordning (EU) 2016/679 *om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning)* (GDPR) som norsk lov, jf. personopplysningsloven. § 1. Med personopplysninger menes enhver opplysning om en identifisert eller identifiserbar fysisk person (den registrerte), jf. GDPR artikkel 4 nr. 1. Dette er typisk navn, fødselsdato, telefonnummer mv. Loven regulerer kun opplysninger knyttet til fysiske personer, ikke juridiske personer, jf. GDPRs forale punkt 14. Det innebærer at opplysninger innsamlet og oppbevart om juridisk person som eier aksjer, faller utenfor personopplysningslovens virkeområde.

Personopplysningsloven og forordningen gjelder behandling av personopplysninger som utføres av en behandlingsansvarlig som driver virksomhet i Norge, jf. personopplysningsloven § 4.

De registrerte har særlige rettigheter etter GDPR. GDPR skal sikre vern av deres grunnleggende rettigheter og friheter, særlig deres rett til vern av personopplysninger, jf.

GDPR artikkel 1 nr. 2. Personopplysninger skal behandles på lovlig, rettferdig og åpen måte med hensyn til den registrerte, jf. GDPR artikkel 5 nr. 1 bokstav a. GDPR artikkel 5 bokstav b til f oppstiller krav til at personopplysninger kun skal benyttes i samsvar med sitt formål, at kun data som er nødvendig for å oppnå formålet kan lagres, at opplysningene er korrekte, at opplysningene kun lagres for en begrenset periode og at de vernes på en måte som sikrer integritet og konfidensialitet. Den behandlingsansvarlige er ansvarlig for behandlingen av personopplysninger, jf. art. 5 nr. 2.

Norsk lovgivning regulerer ikke særskilt formidlers oppbevaring og innsamling av data for juridiske aksjeeiere. Informasjon som er lagret, kan likevel ha vern etter andre regler, eksempelvis dagens lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv.

(markedsføringsloven) § 28 om bedriftshemmeligheter, som også kan få vern etter forslag til lov om forretningshemmeligheter som er til behandling i Stortinget.

Aksjeeierne nyter også vern etter Grunnloven og EMKs bestemmelser om vern av privatliv, se punkt 2.2.4.6.

2.4.3 Endringsdirektivets krav

Formålet med selskapets rett til å få opplysninger om aksjeeierne er tilrettelegging for direkte kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeierne, jf. SRD II fortalen punkt fire. Det fremheves også i punkt fire at dette er viktig der det er formidlere mellom selskapet og aksjeeieren, ved kommunikasjon over landegrensene og ved elektroniske løsninger.

Selskapet har derfor etter artikkel 3a nr. 1 første ledd rett til å få opplysninger om aksjeeierne. EØS-statene kan tillate at retten til å få opplysninger om aksjeeiere ikke gjelder mindre aksjeposter, definert som inntil 0,5 prosent av aksjene eller stemmerettighetene. Informasjonen skal minimum inkludere navn, kontaktinformasjon, identifikasjonsnummer/registreringsnummer, antall aksjer og, dersom selskapet krever det, aksjeklasse og når aksjene ble kjøpt, jf. SRD II art. 2 bokstav j. Personopplysninger kan ikke brukes til andre formål enn å kommunisere med aksjeeierne, med mindre nasjonal lovgivning har regler om bruk av aksjeeierens personopplysninger til andre formål, jf. artikkel 3a nr. 4.

Etter SRD II artikkel 3a nr. 4 annet avsnitt kan ikke selskapet eller formidlere lagre personopplysninger de har fått etter reglene i SRD II artikkel 3a for formålet som er spesifisert i bestemmelsen, utover 12 måneder. Etter bestemmelsen er det åpning for lagring utover 12 måneder dersom andre sektorspesifikke EU-rettsakter gir grunnlag for det.

EØS-statene er gitt handlingsrom til å fastsette regler om behandling av aksjeeiers personopplysninger til andre formål, jf. art. 3a nr. 4 tredje avsnitt.

Juridiske personer har rett til å få rettet ufullstendige eller uriktige opplysninger om sin aksjeeieridentitet, jf. art. 3a nr. 5.

2.4.4 Departementets forslag

Selskapets oppbevaring av opplysninger

Departementet foreslår at aksje- og allmennaksjeselskaper som tillater forvalterregistrering av aksjene, skal oppbevare opplysninger om eier av forvalterregistrerte aksjer i minst fem år og ikke lenger enn syv år. Departementet vil komme tilbake til oppbevaringstiden for opplysninger om øvrige aksjeeiere.

Utgangspunktet etter SRD II artikkel 3a er at selskapet kan oppbevare personopplysninger om aksjeeierne i opptil 12 måneder etter at de ble klar over at personen opphørte å være aksjeeier. Behandlingsformålet etter bestemmelsen er å identifisere aksjeeier for lettere å kunne kommunisere direkte med aksjeeieren i forbindelse med utøvelse av aksjeeiers rettigheter og aksjeeierengasjement, jf. fortalen punkt 7. Formålet følger også forutsetningsvis av bestemmelsen.

I punkt 2.2 foreslås regler om økt åpenhet. Departementet foreslår lovregulert plikt for selskapet til å offentliggjøre en oversikt over sine aksjeeiere. Som en konsekvens må selskapet innhente informasjon om aksjeeiernes identitet også til dette formålet.

Etter departementets vurdering må selskapet ha adgang til å lagre persondata for å oppnå disse formålene. Kommunikasjon med aksjeeierne for å tilrettelegge for aksjeeierengasjement og utøvelse av aksjeeiers rettigheter er legitime formål, og kan være i aksjeeiernes og selskapets interesse. Direkte kommunikasjon kan bidra til å redusere kostnader forbundet med formidling av opplysninger i en formidlerkjede. Departementet viser imidlertid til GDPRs forbud mot å viderebehandle personopplysninger på en måte som er uforenlig med formålet det er innsamlet for, jf. GDPR artikkel 5 nr. 1 jf. personopplysningsloven § 1.

En forutsetning for reglene om åpenhet rundt aksjeeiere, jf. punkt 2.2, er at selskapet innhenter opplysninger om selskapets aksjeeiere. For direkteregistrerte aksjeeiere er relevante opplysninger allerede i aksjeeierregisteret, med unntak av digital adresse i allmennaksjeselskap som nå foreslås innført, se punkt 3.1.2. Som det fremgår av punkt 2.4.2, skal slike opplysninger oppbevares i minst 10 år av hensyn til effektiv skattekontroll, bekjempelse av økonomisk kriminalitet og myndighetenes kontroll med virksomhetene. Departementet ser at dette hensynet gjør seg gjeldende også med hensyn til forvalterregistrerte aksjer.

Behovet for kontroll med beskatning og bekjempelse av økonomisk kriminalitet kan oppstå lenge etter at aksjene er overdratt. Dersom det oppstår tvil om det er begått et lovbrudd er det sentralt å få opplysninger om hvem som eide aksjene på et gitt tidspunkt. Enkel tilgang til slike opplysninger kan være tids- og kostnadsbesparende, for både offentlige myndigheter og den tidligere aksjeeieren. Lagring over en lenger periode kan ha en preventiv effekt ved at det øker risikoen for at lovstridig adferd avdekkes. Departementet antar det også kan redusere risikoen for feilaktig rettsforfølgelse. I dag er foreldelsesfristen fem år for å ta ut tiltale for straff etter aksjeloven og allmennaksjeloven, jf. aksjelovene kapittel 19. Straff etter verdipapirhandelloven følger de vanlige

foreldelsesregelen i straffeloven. Departementet vurderer at oppbevaringstid på minst fem år er tilstrekkelig for å ivareta hensynene nevnt ovenfor. Departementet vurderer at selskapene bør få en sletteplikt etter syv år. Dette vil gi selskapene tilstrekkelig med tid til å slette opplysningene, samt ta eventuelle skritt for å sikre fristavbrytelse dersom dette er aktuelt.

Departementet foreslår i punkt 2.2.4 at selskapet har plikt til å sørge for offentliggjøring av opplysninger om aksjeeier. Departementet vurderer at hovedargumentene for forslaget også gjør seg gjeldende ved vurdering av hvem som skal ha oppbevaringsplikten.

Selskapene, kontofører, forvalter, formidler og offentlige myndigheter er aktører det er aktuelt å pålegge oppbevaringsplikten. Som det fremgår av punkt 2.4.2 har kontofører plikt til å oppbevare enkelte opplysninger etter verdipapirsentralloven. Det er i dag begrenset adgang til å gjennomføre identifikasjonsprosessen på eget initiativ. Slik rett er i dag betinget av at dette har grunnlag i avtaler mellom de involverte aktørene.

Departementet legger til grunn at det er selskapet som i de fleste tilfeller har en tilnærmet komplett oversikt over aksjeeierne, eller er nærmest til å skaffe seg en slik oversikt.

Etter departementets vurdering er det også selskapene som er det mest naturlige kontaktpunktet for offentlige myndigheter, aksjeeierne og andre som har en legitim interesse i å få tilgang til denne informasjonen. Departementet antar aksjeeierne har lettere for å forholde seg til selskapet, enn til andre aktører, kanskje med unntak av den nærmeste formidleren. Aksjeeiernes rett til å få rettet ufullstendige eller feilaktige opplysninger vil som oftest være mest effektiv om selskapet har det samlede ansvaret for oppbevaring av opplysninger om eiere av forvalterregistrerte aksjer. Disse opplysningene kan oppbevares digitalt, og byrden ved en slik oppbevaringsplikt vil etter departementet vurdering derfor være begrenset, se asl. § 1-6 første ledd og asal. § 1-6 første ledd.

Departementet foreslår derfor at selskapene skal oppbevare opplysninger om eier av forvalterregistrerte aksjer. Det foreslås at oppbevaringsplikten og oppbevaringstiden reguleres i allmennaksjeloven § 4-10 femte ledd. Gjennom dagens henvisning i aksjeloven § 4-2 første ledd gjelder allmennaksjeloven § 4-10 aksjeselskaper med aksjeeierregister. Departementet vurderer at det dette er tilstrekkelig hjemmel for forslaget.

Formidlers oppbevaring av opplysninger

Behandlingsformålet etter SRD II artikkel 3a er å identifisere aksjeeier for å kunne sende meldinger og informasjon fra selskapet til aksjeeier.

Formidlere skal ikke lagre personopplysninger om aksjeeier lenger enn 12 måneder etter at de ble klar over at aksjeeieren ikke lenger eier aksjene. Departementet foreslår at formidlerne kun kan bruke personopplysningene mottatt i identifiseringsprosessen for å oppfylle rettigheter og plikter som følger av lov, herunder kommunikasjon med aksjeeieren i egenskap av å være aksjeeier. Bruk av personopplysninger mottatt til andre formål er ulovlig, med mindre det følger av lov eller eksplisitt samtykke mellom partene.

SRD II artikkel 3a nr. 4 regulerer oppbevaring av personopplysninger for formidlere. SRD II oppstiller ingen begrensning i formidlers adgang til å oppbevare opplysninger om juridiske aksjeeiere. Opplysninger om juridiske personer er ikke å regne som personopplysninger i GDPRs forstand, og juridiske personers behov for vern skiller seg fra fysiske personers behov. Departementet foreslår derfor ingen regulering av oppbevaringen av opplysninger om juridiske aksjeeieres identitet. Det bemerkes imidlertid at aksjeeiere som er juridiske personer etter omstendighetene kan ha vern etter supplerende regelverk, herunder bestemmelser i nåværende markedsføringslov om vern av forretningshemmeligheter og kommende lov om forretningshemmeligheter.

Departementet foreslår å regulere formidlers oppbevaring av persondata i forskrift med hjemmel i verdipapirsentralloven § 4-5 annet ledd. Det vises for øvrig til punkt 5.3 om formidlingsplikt.

Opplysninger som skal oppbevares

Departementet foreslår at opplysningene om eiere av forvalterregistrerte aksjer skal være tilsvarende opplysninger som skal fremgå av aksjeeierregisteret. Departementet vurderer at disse opplysningene er tilstrekkelig for å identifisere hvem som eide aksjene og kun strengt nødvendige opplysninger om eierskapet. Oppbevaring av opplysninger om tidligere eller nåværende aksjeeier utover dette må bero på et annet grunnlag.

Departementet foreslår at opplysninger om eiere av forvalterregistrerte aksjer som skal oppbevares, kan knyttes til krav til publisering eller når selskapet foretar en spørring. Dette vil redusere byrdene for aktørene ved å foreta flere spørringer om opplysninger om aksjeeierne enn nødvendig. Departementet vil foreslå nærmere bestemmelser i forskrift på et senere tidspunkt.

Rette uriktig eller ufullstendig informasjon

Fysiske personer som er aksjeeiere har rett til å få rettet uriktige eller ufullstendige personopplysninger lagret hos selskapet eller andre, jf. GDPR artikkel 16 jf. personopplysningsloven § 1. Juridiske personer som er aksjeeiere har ikke et tilsvarende vern etter GDPR og personopplysningsloven. Etter SRD II artikkel 3a nr. 5 skal juridiske personer ha rett til å få rettet uriktige eller ufullstendige opplysninger om deres identitet.

Departementet foreslår at juridiske personer som er aksjeeiere kan kreve å få rettet opplysninger overfor formidlere. Bestemmelsen foreslås tatt inn i forskrift med hjemmel i verdipapirsentralloven § 4-5 annet ledd.

Departementet foreslår at juridiske personer som er aksjeeiere kan kreve å få rettet opplysninger selskapet oppbevarer. Bestemmelsen foreslås innført i allmennaksjeloven § 4-5 annet ledd.

Innsyn i lagrede opplysninger

En forutsetning for å kreve retting av opplysninger er at aksjeeieren har kjennskap til data selskapet og formidlerne oppbevarer om vedkommende. Fysiske personer som er

aksjeeiere har innsynsrett etter GDPR artikkel 15, jf. personopplysningsloven § 1. En forutsetning for at juridiske personer som er aksjeeiere skal ha en effektiv rett til å kreve opplysninger rettet, er at de har tilgang til opplysningene. Det er derfor nødvendig å gi aksjeeierne en slik innsynsrett. Etter departementets vurdering må innsynsretten begrenses til opplysninger som er lagret om aksjeeieren selv. Departementet foreslår at juridiske personer som er aksjeeiere får innsynsrett i opplysninger hos selskapet og formidlere som er registrert om dem.

Departementet foreslår at innsynsretten i opplysninger hos formidlere reguleres i forskrift i medhold av verdipapirsentralloven § 4-5 annet ledd, samt opplysninger hos selskapet i aksjeloven § 4-6 annet ledd og allmennaksjeloven § 4-5 annet ledd.

3 Formidling av opplysninger

3.1 Elektronisk kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeiere mv.

3.1.1 Gjeldende rett

Allmennaksjeloven § 18-5 regulerer bruk av elektronisk kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeierne. Etter første ledd kan selskapet bare benytte seg av elektronisk kommunikasjon til å sende meldinger, varsler mv. til aksjeeieren dersom aksjeeieren uttrykkelig har godtatt dette. Hovedregelen er derfor at kommunikasjon fra selskapet til aksjeeieren skal skje på papir. Aksjeeieren kan bare gi meldinger mv. til selskapet ved bruk av elektronisk kommunikasjon til den e-postadressen eller på den måten selskapet har angitt for dette formålet, jf. annet ledd.

For allmennaksjeselskap med aksjer tatt opp til handel på regulert marked gjelder verdipapirhandelloven § 5-9 sjette ledd. Den har tilsvarende regulering av elektronisk kommunikasjon som allmennaksjeloven § 18-5. Etter verdipapirhandelloven § 5-9 første ledd skal aksjeutstederen sørge for tilrettelegging og at opplysninger som er nødvendig for at aksjeeierne skal kunne utøve sine rettigheter, er tilgjengelig i Norge. Videre skal aksjeutsteder sørge for at dataintegriteten ivaretas. Verdipapirhandelloven § 5-9 sjette ledd gjennomfører Europaparlamentets- og rådsdirektiv 2004/109/EU (rapporteringsdirektivet) artikkel 17 nr. 3. For disse selskapene gjelder også forskrift av 6. juli 2009 nr. 983 *om selskapets opplysningsplikt før og etter generalforsamlingen i visse allmennaksjeselskaper*. Forskriften regulerer blant annet tilgjengeliggjøring av informasjon for aksjeeierne på selskapets hjemmeside før generalforsamlingen. Forskriften gjennomfører aksjonærrettighetsdirektivet (SRD I) 2007/36/EF artikkel 5.

Ved lov av 16. juni 2017 nr. 71 om *endringer i aksjelovgivningen mv. (modernisering og forenkling)* ble det vedtatt en ny § 1-7 *Meldinger mv.* i aksjeloven (asl.). Paragrafen regulerer all kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeierne som skjer i medhold av aksjeloven. Den omfatter blant annet varsler, informasjon, meldinger, dokumenter, underretninger og liknende. Første ledd overlater til styret å bestemme kommunikasjonsmåte når selskapet sender meldinger mv. til aksjeeierne, så lenge denne er betryggende og hensiktsmessig. Aksjeeierne kan alltid sende melding mv. til selskapet til selskapets digitale adresse og postadresse, jf. annet ledd. Bestemmelsen erstattet aksjeloven § 18-5. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser. Forskriftshjemmelen er ikke benyttet.

3.1.2 Departementets forslag

Departementet foreslår å innføre en teknologinøytral hovedregel om kommunikasjon mellom allmennaksjeselskap og aksjeeiere. Departementet foreslår også at aksjeeiernes digitale adresse skal innføres i aksjeeierregisteret. I tillegg foreslås at aksjeeieren bærer ansvaret for at adressen er korrekt.

I NOU 2016: 22 *Aksjelovgivning for økt verdiskaping* ble det foreslått å innføre en teknologinøytral bestemmelse om kommunikasjon i allmennaksjeloven § 1-6. Høringssvarene ble behandlet i Prop. 112 L (2016–2017) *Endringer i aksjelovgivningen mv. (modernisering og forenkling)* punkt 4.3.4. Samtlige høringssvar var i utgangspunktet positive til å innføre en teknologinøytral bestemmelse om kommunikasjon i allmennaksjeloven. På bakgrunn av høringssvar fra blant annet *Advokatforeningen*, *Næringslivets handelsorganisasjon* og *Verdipapirsentralen ASA* anså departementet at det var behov for ytterligere utredning. Det vises til punkt 4.3 i proposisjonen.

Det har de siste årene skjedd en stor utvikling og utbredelse av elektronisk kommunikasjon. Regelen i allmennaksjeloven § 18-5 om at selskapet skal sende meldinger mv. til aksjeeieren på papir med mindre aksjeeieren uttrykkelig godtar bruk av elektronisk kommunikasjon, er utdatert. Digital kommunikasjonsmåte kan bare benyttes om aksjeeieren har gitt uttrykkelig samtykke, jf. asal. § 18-5 første ledd. Departementet har derfor vurdert å foreslå en teknologinøytral løsning for kommunikasjon mellom allmennaksjeselskap og aksjeeiere. Dette vil for enkelte selskaper kreve investering i teknologiske systemer. Departementet antar likevel at denne kostnaden over tid vil oppveies av besparelsene ved reduksjon i bruk av ordinær fysisk post.

Elektronisk kommunikasjon er mer tids- og kostnadseffektivt enn kommunikasjon på papir. Det er i tillegg mer bærekraftig. Den teknologiske utviklingen innebærer at enkelte teknologiske løsninger er sikrere enn bruk av papir. For eksempel kan risikoen for at meldinger kommer på avveie reduseres, informasjon kan krypteres, autentisering ved pålogging og det kan gis øyeblikkelig lesebekreftelse. Se mer om dette i Prop. 112 L (2016–2017) kapittel 4. Dette er av betydning ved kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeier da mange av meldingene mv. etter allmennaksjeloven utløser rettigheter og rettsvirkninger. En teknologinøytral bestemmelse om kommunikasjon er etter departementets vurdering det mest hensiktsmessige for å sikre økt aksjeeierengasjement, forenkling for selskapene og en best mulig gjennomføring av endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) til aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF (SRD I).

Departementet ser behov for å gi allmennaksjeselskapene samme fleksibilitet som aksjeselskapene har fått gjennom aksjeloven § 1-7. Ved en tilsvarende bestemmelse i allmennaksjeloven, vil det være lettere å realisere en mer effektiv kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeier. Dette vil styrke direktivets formål om økt aksjeeierengasjement. På grunn av rapporteringsdirektivets krav om eksplisitt samtykke fra aksjeeier ved bruk av elektronisk kommunikasjon kan ikke en slik løsning gjelde allmennaksjeselskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked. Departementet mener likevel at allmennaksjelovens hovedregel om kommunikasjon bør endres, slik at den blir teknologinøytral. Dette vil medføre større frihet for selskapene, med rom for mer kostnadseffektiv kommunikasjon med aksjeeierne. For selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked vil verdipapirhandelloven § 5-9 sjette ledd om samtykke fra aksjeeieren fortsatt gjelde.

Videre bør det være opp til styret å fastsette kommunikasjonsmåte. Dermed er det anledning for selskapet til å fortsatt bruke fysisk post, enten til alle eller de som ikke har

oppgitt korrekt digital adresse eller ikke har oppgitt digital adresse. Det vil være styret som bærer ansvaret for at kommunikasjonsmåten er hensiktsmessig og betryggende. Se nærmere om begrepene hensiktsmessig og betryggende i Prop. 112 L (2016–2017) merknadene til aksjeloven § 1-7. Departementet foreslår en teknologinøytral hovedregel om kommunikasjon i allmennaksjeloven. For allmennaksjeselskap med aksjer tatt opp til handel på regulert marked gjelder likevel kravet til eksplisitt samtykke ved bruk av digital kommunikasjon, jf. blant annet verdipapirhandelloven § 5-9.

Departementet foreslår derfor en ny § 1-7 i allmennaksjeloven, med nesten tilsvarende innhold som aksjeloven § 1-7. Det vises til punkt 4.3 i Prop. 112 L (2016–2017) og merknaden til aksjeloven § 1-7 i den samme proposisjonen.

Departementet foreslår at kommunikasjonsmåten mellom selskapet og aksjeeiere av forvalterregistrerte aksjer også reguleres i § 1-8 i allmennaksjeloven. Tilsvarende bestemmelse foreslås også i aksjeloven ny § 1-8.

Dersom det skal være anledning til å kommunisere elektronisk med aksjeeierne er det en forutsetning at selskapet har aksjeeierens digitale adresse. Departementet foreslår derfor at denne skal innføres i aksjeeierregisteret, se forslag til allmennaksjeloven § 4-4 annet ledd nr. 4. Det er opp til aksjeeieren hvilken digitale adresse vedkommende oppgir.

Departementet ser utfordringen med å holde en oppdatert oversikt over aksjeeierens digitale adresse i aksjeeierregisteret. Departementet anser det derfor nødvendig at det er aksjeeieren som har ansvar for at rett digital adresse er oppgitt. Aksjeeieren må følgelig bære risikoen dersom den digitale adressen ikke lenger er korrekt. Selskapet bør søke å gjøre aksjeeieren oppmerksom på at den digitale adressen ikke er korrekt eller at det kommer feilmeldinger, uten at det foreligger ansvar for selskapet forbundet med manglende varsling. Dersom aksjeeieren ikke holder sin adresse oppdatert, er dette aksjeeierens eget ansvar. Departementet vurderer at aksjeeieren bør ha ansvaret for at opplysninger om vedkommende i aksjeeierregisteret etter allmennaksjeloven § 4-4 annet ledd nr. 4 er korrekte. Departementet ser videre hensiktsmessigheten av at aksjeeiers adresse som er innført i et verdipapirregister kan overføres fra verdipapirregisteret til aksjeeierregisteret. Dette må imidlertid bero på samtykke fra aksjeeieren.

Departementet foreslår derfor at aksjeeierens plikt til å ha oppdaterte opplysninger i aksjeeierregisteret inntas i allmennaksjeloven § 4-4 tredje ledd.

Ved bruk av forvalterregistrerte aksjer er det forvalteren som føres inn i registeret, istedenfor den utenlandske aksjeeieren. Departementet foreslår at forvalterens digitale adresse skal føres inn i aksjeeierregisteret, og foreslår en endring av ordlyden i allmennaksjeloven § 4-10 annet ledd.

Departementet anser det som hensiktsmessig at det gis en forskriftshjemmel i allmennaksjeloven § 1-7. Departementet kan i forskrift regulere spørsmål knyttet til kommunikasjon nærmere, herunder hva som er en betryggende kommunikasjonsmåte. Departementet mottar gjerne innspill til hensiktsmessig regulering i forskrift av format og relaterte spørsmål. Kommisjonsforordning (EU) 2018/1212 (gjennomføringsforordning) stiller blant annet krav til tidsfrister og format for kommunikasjon mellom selskapet og

aksjeeier når det er formidlere involvert. Departementet foreslår nærmere regler om slike meldinger i § 1-8. Dette er regulering departementet anser hensiktsmessig å implementere i forskrift.

3.2 Informasjon fra selskapet til aksjeeiere

3.2.1 Gjeldende rett

Allmennaksjeselskaps opplysningsplikt overfor aksjeeiere i forbindelse med generalforsamling

Allmennaksjeselskap har plikt til å sende skriftlig innkalling til generalforsamling til alle aksjeeiere med kjent adresse, jf. asal. § 5-10 første ledd første punktum.

Forskrift av 6. juli 2009 nr. 983 om selskapets opplysningsplikt før og etter generalforsamlingen i visse allmennaksjeselskaper stiller ytterligere krav til opplysningsplikten for allmennaksjeselskaper som har aksjer tatt opp til handel på regulert marked.

For det første har selskapene utvidet informasjonsplikt i innkallingen til generalforsamling, jf. forskriften § 2. Innkallingen skal inneholde tydelig og nøyaktig beskrivelse av fremgangsmåtene aksjeeierne må følge for å kunne delta og stemme jf. første ledd. Dette omfatter opplysninger om aksjeeiernes rettigheter, fremgangsmåte for å avgi stemme ved fullmakt og å avgi stemme elektronisk eller per brev, jf. henholdsvis bokstav a, b og c. For det annet har selskapet plikt til å holde enkelte opplysninger tilgjengelig på selskapets hjemmeside fra senest 21 dager før generalforsamlingen frem til og med dagen for generalforsamlingen, jf. § 3. Dette inkluderer innkallingen, opplysninger om samlede antall aksjer og stemmeretter på dato for innkallingen, dokumentene som skal legges frem på generalforsamling, forslag til beslutning og eventuelle uttalelser fra styret og skjemaer som brukes for å stemme ved fullmakt eller per brev, jf. § 3 første ledd. Har styret mottatt forslag til beslutninger fremsatt av en aksjeeier etter allmennaksjeloven § 5-11, skal disse legges ut på selskapets nettsider så fort som praktisk mulig, jf. annet ledd.

For det tredje skal selskapet offentliggjøre utfallet av avstemningene på hjemmesiden senest 15 dager etter avholdt generalforsamling, jf. § 4.

For allmennaksjeselskap med Norge som hjemstat og aksjer tatt opp til handel på regulert marked, gjelder i tillegg kravene til innkalling etter verdipapirhandelloven § 5-9 annet og tredje ledd, jf. asal. § 5-10 femte ledd. Reglene ble innført som del av gjennomføringen av rapporteringsdirektivet. Reglene er materielt sett sammenfallende med allmennaksjelovens øvrige regler om innkalling, jf. Ot.prp. nr. 46 (2008–2009) side 19. Virkeområdet er imidlertid noe ulikt. Det følger av bestemmelsen at selskapet som del av innkallingen til generalforsamlingen skal oppgi antall aksjer og stemmerettigheter, gi opplysninger om rettighetene til aksjeeierne og vedlegge et skjema for fullmakt til å stemme.

Aksjeeierregisteret inneholder blant annet opplysninger om aksjeeierens navn og adresse, jf. asal. § 4-4 annet ledd. Selskap som har tillatelse til å drive virksomhet i registrering av finansielle instrumenter med virkninger som følger av verdipapirregisterloven, har plikt til å føre inn innehaverens navn og adresse jf. forskrift av 21. mai 2003 nr. 620 § 9 nr. 2 om hvilke opplysninger som skal fremgå av verdipapirregister. Den praktiske hovedregel er dermed at adressen oppført i verdipapirregisteret vil være kjent for selskapet, jf. asal. § 5-1 første punktum, og selskapet vil sende innkalling til denne adressen.

Forvalterregistrerte aksjer innebærer et unntak fra den praktiske hovedregel hvor selskapet har kjennskap til aksjeeierens adresse. Etter allmennaksjeloven § 4-10 første ledd kan bank eller annen forvalter godkjent av Kongen føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for en utenlandsk aksjeeier når aksjene er tatt opp til handel på norsk regulert marked.

Opplysninger om aksjeeiers navn og adresse vil for denne kategorien av aksjeeiere ikke fremgå av aksjeeierregisteret. Etter allmennaksjeloven § 4-10 fjerde ledd kan selskapet kreve å få utlevert informasjon om hvem som eier de aksjene forvalteroppdraget omfatter. Dette vil gi selskapet mulighet til å få kjennskap til adressen til aksjeeiere som eier aksjer gjennom én forvalter. Identifisering av aksjeeiere som eier aksjer gjennom flere ledd med formidlere, vil imidlertid fortsatt være vanskelig tilgjengelig for selskapet. Det vises til punkt 1.4.

Selskapet har ikke en selskapsrettslig plikt til å formidle innkalling eller annen informasjon til forvaltere, og forvalterne har ikke en lovregulert plikt til å videreformidle slik informasjon. Departementet antar at mange selskaper likevel sender innkalling til formidler dersom aksjeeiers adresse er ukjent, og at en del formidlere videreformidler innkallingen i formidlerkjeden. Bestemmelsene i loven er ikke til hinder for at eiere av forvalterregistrerte aksjer selv tilkjenne gir sin adresse overfor selskapet for å få innkalling. Tilsvarende gjelder opplysninger som tilgjengeliggjøres for selskapets aksjeeiere i forbindelse med generalforsamling. Dersom en forvalterregistrert aksjeeier godtgjør sitt erverv, kan ikke selskapet holde tilbake slike opplysninger.

Allmennaksjeselskaps informasjonsplikt overfor aksjeeiere om andre hendelser enn generalforsamling

Allmennaksjeloven pålegger ikke styret å gi aksjeeierne løpende informasjon om daglig drift.. Selskapets ledelse må vurdere omfang og hyppighet på informasjon fra selskapet til aksjeeiere eller markedet for øvrig. Generell informasjon som en aksjeeier mottar i kraft av å være aksjeeier, skal etter likhetsgrunnsetningen sendes alle aksjeeiere av aksjer i selskapet, eventuelt aksjeeiere av aksjer i samme klasse der det er relevant, jf. asal. § 4-1 første ledd. SRD I artikkel 4 har også et likebehandlingsprinsipp av aksjeeiere i samme situasjon hva gjelder møte- og stemmerett på generalforsamlingen.

Etter allmennaksjeloven har selskapet en betinget opplysningsplikt overfor aksjeeierne. Dette gjelder blant annet ved forsinket innbetaling av innskudd, jf. § 2-13 tredje ledd, registrering i aksjeeierregisteret, jf. § 4-9, og varsel til rettighetshavere i forbindelse med forkjøpsrett, jf. § 4-20. Enkelte av reglene omhandler kun formidling av informasjon direkte til én aksjeeier, mens andre regler gjelder formidling av informasjon som skal

sendes alle aksjeeiere i en aksjeklasse. Loven har også regler hvor tredjepersoner skal gi melding til aksjeeierne, eksempelvis ved tvangsinnløsning av aksjer i datterselskap, jf. § 4-25.

Selskap med aksjer som er tatt opp til handel på regulert marked og som har eller har valgt Norge som hjemstat, jf. vphl. § 5-4 første ledd, har opplysningsplikt overfor markedet og aksjeeier etter verdipapirhandelloven kapittel 5, avsnitt II Periodisk informasjonsplikt mv. Reglene ble innført som del av gjennomføringen av rapporteringsdirektivet, jf. Ot.prp. nr. 34 (2006–2007) side 336. Selskapet skal sørge for at fasiliteter og opplysninger som er nødvendig for at aksjeeierne skal kunne utøve sine rettigheter, er tilgjengelig i Norge, jf. vphl. § 5-9 første ledd. Etter femte ledd skal selskapet offentliggjøre opplysninger om tildeling, utbetaling av utbytte, utstedelse av nye aksjer og eventuelle ordninger for tildeling, tegning, annullering og konvertering. Nærmere regler om krav til offentliggjøring fremgår av verdipapirhandelloven § 5-12. Departementet har kompetanse til å fastsette nærmere regler om informasjon til aksjeeier i forskrift, jf. vphl. § 5-9 syvende ledd.

Reglene i allmennaksjeloven § 5-11 bokstav b og verdipapirhandelloven § 5-5 flg. omhandler enten krav til informasjon som skal offentliggjøres eller krav til innholdet og frister for oversendelse av informasjon til aksjeeierne. Reglene hjemler ikke plikt for selskapet eller utsteder til å informere aksjeeiere om selskaphendelser ut over generalforsamlingen, eller til å informere formidlere av forvalterregistrerte aksjer. Det er heller ingen plikt for formidlere til å videreformidle informasjon til aksjeeierne etter disse reglene.

Aksjeselskaps opplysningsplikt overfor aksjeeierne

Reglene om aksjeselskaps opplysningsplikt overfor sine aksjeeiere er basert på samme utgangspunkt som for allmennaksjeselskap. Aksjeselskaps opplysningsplikt for forhold i tilknytning generalforsamling og forhold ut over generalforsamling behandles i det følgende samlet.

Aksjeselskap har plikt til å sende innkalling til generalforsamling til alle aksjeeiere med kjent adresse jf. asl. § 5-10 første ledd. Innkallingen skal tydelig angi de saker som skal behandles om generalforsamlingen jf. tredje ledd. Aksjeselskap er ikke underlagt samme detaljerte krav til innkallingen (informasjon om aksjeklasser, rettigheter mv.) som noterte allmennaksjeselskap. Det er ikke krav til at opplysninger skal offentliggjøres på selskapets nettsider. Protokoll fra selskapets generalforsamling skal imidlertid holdes tilgjengelig for aksjeeierne hos selskapet, jf. asl. § 5-16 tredje ledd.

Det er kun aksjene til et allmennaksjeselskap som kan opptas til handel på et regulert marked med tillatelse som børs, jf. verdipapirforskriften § 13-2 første ledd. Unoterte allmennaksjeselskap og aksjeselskap er derfor ikke underlagt reglene om løpende eller periodisk informasjonsplikt overfor aksjeeierne etter verdipapirhandelloven §§ 5-1 og 5-5.

Aksjeselskap har imidlertid betinget opplysningsplikt til aksjeeierne, på lik linje med allmennaksjeselskap. For eksempel ved melding om at innskudd må gjøres ved forsinket innbetaling, jf. § 2-13, aksjebevis, jf. § 4-10, melding om nektelse av samtykke til aksjeerverv, jf. § 4-16. I aksjeloven er også tredjepersoner gitt plikt til å gi melding til

aksjeeierne i enkelte tilfeller, eksempelvis ved morselskaps tvangsinnløsning av minoritetsaksjeeiere i datterselskap, jf. asl. § 4-26.

3.2.2 Endringsdirektivets krav

Formålet med SRD II er å tilrettelegge for regler som fremmer langsiktig aksjeeierengasjement og som øker åpenheten mellom selskapet og investorer, jf. fortalen punkt tre. I punkt 14 påpekes at et effektivt og bærekraftig aksjeeierengasjement er en av hjørnesteinene i foretaksstyringsmodellen i børsnoterte selskaper, som er avhengig av god maktfordeling mellom de ulike organer og berørte planer. En forutsetning for at aksjeeiere skal kunne engasjere seg og utøve sine rettigheter er at det tilrettelegges for direkte kommunikasjon mellom aksjeeierne og selskapet, jf. punkt fire. Der kommunikasjon fra selskapet ikke går direkte til aksjeeier, men gjennom en kjede av formidlere, avhenger utøvelsen av aksjeeierrettighetene i stor grad av effektiviteten i formidlerkjeden. Et av direktivets mål er å forbedre formidlingen av opplysninger gjennom kjeden av formidlere for å tilrettelegge for utøvelsen av aksjeeierrettigheter for eiere av slike forvalterregistrerte aksjer, jf. punkt 8.

SRD II artikkel 3b nr. 1 bokstav a fastlegger nærmere hva slags informasjon som er underlagt plikten til å formidle og videresende informasjon. Direktivforpliktelsen gjelder informasjon selskapet skal sende selskapets aksjeeiere for at de kan utøve sine rettigheter, og som sendes alle eiere av aksjer i respektive aksjeklasse. Er denne informasjonen allerede gjort tilgjengelig for aksjeeierne på nettsidene til selskapet, er det tilstrekkelig med en melding til aksjeeierne som angir hvor informasjonen er tilgjengelig, jf. bokstav b.

Etter artikkel 3b nr. 6 kan Kommisjonen vedta forordning som nærmere spesifiserer minimumskravene til informasjonen som skal formidles til aksjeeierne etter artikkel 3b, herunder type, format og tidsfrister for informasjonen som skal formidles. Slik forordning er gitt ved gjennomføringsforordningen. Forordningen er gjennomgått i punkt 1.3. De relevante artiklene om informasjonsutveksling mellom selskapet og aksjeeier er kort gjengitt under.

Forordningen artikkel 2 oppstiller krav til standardiserte format, språk mv. på opplysninger som formidles mellom selskapet, formidlere og aksjeeiere.

Artikkel 4 omhandler krav til oversendelse av innkalling til generalforsamling. Bestemmelsen innebærer ikke nye kvalitative krav til hva slags informasjon som skal formidles, men oppstiller nye krav til formatet på informasjonen som skal formidles til aksjeeierne. Informasjonen som skal formidles er den som fremgår av SRD I 3b første, annet, tredje og femte ledd, og som allerede er gjennomført i norsk rett som del av gjennomføringen av aksjonærrettighetsdirektivet. Slik informasjon skal følge de krav som fremgår av tabell 3 i vedlegget til forordningen.

Etter artikkel 4 nr. 2 gjelder kravene om informasjon etter første ledd tilsvarende ved meldinger om endringer og kansellering av generalforsamling.

Artikkel 8 gjelder formidling av informasjon knyttet til selskapshendelser ut over generalforsamling. Med selskapshendelser menes etter forordningen en handling initiert

av utsteder (selskapet) eller en tredjeperson som involverer utøvelse av aksjeeierrettigheter, og som kan eller ikke kan påvirke den underliggende andelen i selskapet, jf. artikkel 1 tredje ledd. Dette kan for eksempel være fordeling av utbytte.

Det er særlige tidsfrister for selskapet og formidler ved selskapshendelser og ved identifikasjon av aksjeeier etter artikkel 9. Etter nr. 1 skal en utsteder som initierer en selskapshendelse formidle informasjon til forvalter «i god tid», og senest samme virkedag som selskapshendelsen annonseres i samsvar med nasjonal lovgivning.

Artikkel 10 oppstiller krav til sikkerhet i forbindelse med informasjonsutveksling mellom selskapet, forvaltere, aksjeeiere og eventuelle tredjepersoner.

3.2.3 Departementets forslag

Innledning

Effektiv kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeierne bidrar til effektiv styring og kontroll av selskap. En effektiv maktbalanse mellom selskapets ledelse og aksjeeierne forutsetter at aksjeeierne mottar informasjon i god tid før aktuelle selskapshendelser. Langsiktig aksjeeierengasjement forutsetter at aksjeeierne opptrer aktivt, og at de får tilstrekkelig informasjon til å gjøre bruk av sine aksjeeierrettigheter på en effektiv måte. Effektiv kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeierne kan medføre økt kapitaltilgang for norske selskap. Både ved at det skaper tillit i markedet og ved at aksjeeierne rent faktisk får informasjon om og mulighet til å tegne seg for aksjer ved tilbud om emisjon o.l.

Utøvelse av aksjeeierrettigheter forutsetter at aksjeeierne kan gi melding til selskapet om hvordan de ønsker å disponere sine aksjeeierrettigheter. Når det er flere ledd av formidlere mellom selskapet og aksjeeieren, må slike meldinger videreformidles effektivt om et av hovedformålene med SRD II om økt aksjeeierengasjement skal realiseres.

I norsk rett er formidling av samme informasjon til ulike aksjeeiere innenfor samme aksjeklasse et utslag av likhetsgrunnsetningen, det vil si at alle aksjer gir lik rett i selskapet, jf. asl. og asal. §§ 4-1. SRD I artikkel 4 har også et likebehandlingsprinsipp av aksjeeiere i samme situasjon hva gjelder møte- og stemmerett på generalforsamlingen.

Som del av formålet i SRD II om økt aksjeeierengasjement, tilrettelegges det for utøvelse av aksjeeierrettigheter, herunder for eiere av forvalterregistrerte aksjer. De skal ha lik rett og mulighet til å utøve aksjeeierrettigheter som øvrige aksjeeierne.

Informasjon til aksjeeiere i forbindelse med generalforsamling

Etter departementets vurdering innfører ikke SRD II nye materielle krav til selve generalforsamlingsinnkallingen eller annen informasjonsutveksling i forbindelse med generalforsamling.

Etter allmennaksjeloven § 5-10 første ledd skal innkalling til generalforsamling sendes alle aksjeeiere med kjent adresse. Departementet ser behov for å klargjøre at innkallingen

og annen informasjon i forbindelse med generalforsamlingen også skal sendes formidlere for forvalterregistrerte aksjer dersom aksjeeieren er ukjent. Denne plikten følger også av SRD II artikkel 3b nr. 1. Departementet foreslår at plikt til å sende melding til formidler av forvalterregistrerte aksjer tas inn i allmennaksjeloven § 1-8 første ledd.

Gjennomføringsforordningen artikkel 4 nr. 2 oppstiller krav for selskapet og formidlere til å formidle informasjon knyttet til endring av innkallingen til eller kansellering av generalforsamlingen. En slik plikt fremgår ikke uttrykkelig av ordlyden i allmennaksjeloven.

Departementet foreslår å klargjøre at det gjelder en slik informasjonsplikt for alle allmennaksjeselskap, og at dette presiseres i allmennaksjeloven § 5-10 fjerde ledd. Tilsvarende plikt foreslås inntatt i nytt fjerde ledd i aksjeloven § 5-10.

Informasjon til aksjeeiere om selskapshendelser ikke knyttet til generalforsamling

SRD II stiller krav til informasjonsformidling mellom selskapet, formidlere og eiere av forvalterregistrerte aksjer. Opplysninger selskapet skal formidle til selskapets aksjeeiere slik at de skal kunne utøve aksjeeierrettighetene, og som gjelder alle aksjeeiere i aksjeklassen, skal sendes på en standardisert måte og i god tid, jf. artikkel 3b nr. 1 og 2. Etter sin ordlyd er ikke kravet til informasjonsutveksling og opplysningsplikt begrenset til opplysninger i tilknytning til generalforsamling. Plikten kan også gjelde opplysninger ut over generalforsamling. Det vil etter direktivet bero på nasjonale regler hvilken informasjon selskapet er pålagt å gi aksjeeieren.

Etter allmennaksjeloven er utgangspunktet at selskapets opplysningsplikt overfor aksjeeierne er knyttet til avholdelse av ordinær generalforsamling. En rekke av reglene i allmennaksjeloven, herunder regler om kapitalendringer, fusjon, fisjon, erverv av egne aksjer mv., krever involvering av selskapets aksjeeiere. I disse tilfellene skal selskapet innkalle til ekstraordinær generalforsamling. Ut over dette er ikke selskapet pålagt løpende eller periodisk informasjonsplikt overfor sine aksjeeiere.

Selskap har imidlertid visse betingede opplysningsplikter overfor aksjeeierne. Det varierer hvorvidt dette er informasjon som skal sendes til kun én aksjeeier, og dermed ikke er underlagt direktivforpliktelsen, eller om det er informasjon som skal sendes alle aksjeeiere i en aksjeklasse, jf. SRD II artikkel 3b nr. 1 bokstav a. Dette vil bero på en tolkning av den enkelte bestemmelse, og vurderes i lys av selskapets vedtekter. For eksempel kan selskapet vedtektsfeste at alle aksjeeiere i en aksjeklasse har forkjøpsrett til aksjer dersom disse omsettes, jf. asal. § 4-19. Melding med varsel til aksjeeierne vil i slike tilfeller være underlagt direktivets krav til formidling fra selskapet til formidler, videreformidling fra formidler til aksjeeier eller i formidlerkjeden, og kravene til format og tidsfrister som følger av forordningen. Andre forpliktelser, som melding om forsinket innbetalt kapital, jf. asal. § 2-13, er melding som kun sendes bestemte aksjeeiere. Disse er ikke underlagt SRD IIs krav til kommunikasjonsmetode.

For å sikre alle aksjeeiere lik informasjon vurderer departementet at meldinger mv. selskapet etter allmennaksjeloven er pålagt å sende aksjeeiere i samme aksjeklasse, også

sendes formidleren av forvalterregistrerte aksjer. Har selskapet adressen til aksjeeieren, kan selskapet sende informasjon direkte til aksjeeieren.

Etter departementets vurdering er det hensiktsmessig at selskapet pålegges å sende alle meldinger mv. til formidleren dersom de ikke sender melding mv. direkte til aksjeeieren. Dette omfatter også opplysninger som ikke er utledet av direktivforpliktelsen.

Aksjeeieren har et legitimt behov for å kunne motta slike opplysninger, og uten opplysningene kan ikke aksjeeieren ivareta sine rettigheter fullt ut. Etter departementets vurdering vil slike meldinger mer effektivt komme frem til aksjeeieren hvis informasjonen som sendes formidler oppfyller de særskilte krav til format og tidsfrister som fremgår av SRD II og forordningen.

Departementet ser problemstillingen med SRD II ikke regulerer formidlers plikt overfor eiere av aksjer i selskaper som ikke har aksjer tatt opp til handel på regulert marked. Departementet antar likevel at formidling av slike opplysninger vil forenkles ved at man bruker det systemet som er tilrettelagt for informasjonsutveksling mellom selskapet, formidlere og aksjeeiere.

Departementet foreslår at forslagene ovenfor tas inn i allmennaksjeloven ny § 1-8.

Allmennaksjeloven har enkelte bestemmelser om at tredjeperson skal gi melding til aksjeeierne, for eksempel ved tvangsinnløsning av aksjer i datterselskap, jf. § 4-25. Der morselskap har fastsatt frist for å akseptere tilbudet, og ikke alle aksjeeierne har «kjent adresse», skal tilbud om innløsningssum kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon, jf. § 4-25 tredje ledd. Virkningen av at aksjeeieren ikke gir melding innen fristen er at tilbudet anses akseptert. Bestemmelsens ordlyd oppstiller ikke direkte en plikt for selskapet eller morselskapet til å sende formidler melding dersom eieren av forvalterregistrerte aksjer er ukjent. Det er kun utenlandske aksjeeiere som kan eie forvalterregistrerte aksjer, jf. asal. § 4-10 første ledd.

Departementet legger til grunn at disse i mindre grad er kjent med Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

Når allmennaksjeloven stiller krav om informasjon til aksjeeier bør det etter departementets vurdering være en plikt for tredjeperson å sende melding mv. til formidleren hvor aksjeeieren er ukjent. Departementet ser behov for at eiere av forvalterregistrerte aksjer også skal motta slik informasjon så raskt som mulig. Departementet vurderer det som hensiktsmessig at meldinger mv. formidles i samsvar med kravene etter forordningen, men er likevel av den oppfatning at det i enkelte tilfeller kan være ukurant å benytte dette formatet. Da kan tredjeperson be selskapet bistå med å fremskaffe aksjeeiers identitet, og sende melding direkte til aksjeeieren. Departementet foreslår at denne plikten inntas i allmennaksjeloven ny § 1-8. Bestemmelsen er nærmere gjennomgått i punkt 3.1.2.

Aksjeselskap og unoterte allmennaksjeselskaper

SRD II gjelder bare selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked. Norge har gitt aksjeselskap mulighet til å fastsette i vedtektene at aksjene skal registreres i et

verdipapirregister, jf. asl. § 4-4. I slike tilfeller gjelder blant annet allmennaksjeloven § 4-10 om forvalterregistrering. Selskapet har anledning til å vedtektsfeste at det ikke er adgang til å ha forvalterregistrerte aksjer. Også for aksjeselskaper er det kun utenlandske aksjeeiere som kan forvalterregistrere sine aksjer, jf. asal. § 4-10 første ledd.

Likhetsgrunnsetningen taler for at norske og utenlandske aksjeeiere bør få samme informasjon uavhengig av selskapstype. Etter departementets vurdering bør derfor reglene om informasjon for forvalterregistrerte aksjer i aksjeselskaper og unoterte allmennaksjeselskaper være tilsvarende bestemmelsene for noterte allmennaksjeselskaper.

Ved innføring av direktivforpliktelsene for noterte allmennaksjeselskaper må aktørene utvikle og ta i bruk egnede systemer for formidling av informasjon. Dette taler mot å innføre tilsvarende bestemmelser for aksjeselskap, da det vil medføre en ekstra byrde. Departementet legger til grunn at en de fleste formidlerne av forvalterregistrerte aksjer i aksjeselskap, også er formidlere underlagt kravene etter SRD II med forordning. Dermed vil det ikke oppstå betydelige merkostnader knyttet til innføring av systemer ved innføring av slike regler.

For å oppnå at eierne av forvalterregistrerte aksjer i aksjeselskaper får tilgang til informasjon, bør det gjelde en tilsvarende plikt for selskapet til å gi informasjon til formidlere av forvalterregistrerte aksjer i tilfeller hvor melding mv. ikke sendes direkte til aksjeeieren. Departementet foreslår å innta henvisning til at allmennaksjeloven § 1-8 gjelder for slike selskaper i aksjeloven § 1-7 tredje ledd.

For at aksjeeierne kan ivareta sine rettigheter må aksjeeierne få informasjon i rett tid, og meldinger til selskapet må komme til selskapet innen fristutløp.

For utenlandske aksjeeiere vil det innebære en forenkling og skape større forutsigbarhet at de standardiserte kommunikasjonsmåtene i SRD II og gjennomføringsforordningen benyttes. Forutsigbarhet og tillit knyttet til investeringer i norske aksjeselskaper kan øke selskapenes tilgang på utenlandsk kapital. Videre er det en faktisk forutsetning for utøvelse av aksjeeierrettighetene at utenlandske aksjeeiere får relevant informasjon tidsnok.

For formidlerne vil det være en fordel å få informasjonen i samme format og standard som meldinger de mottar fra allmennaksjeselskap. Dette reduserer behovet for manuell kontroll av innhold i meldingene. Formidlere som tilbyr formidlingstjeneste for allmennaksjeselskap kan ta i bruk eksisterende system for videreformidling av informasjon. Dette vil være mer kostnad- og tidseffektivt enn om det ikke er krav til format og standard på informasjonen formidlerne skal forholde seg til.

Departementet ser imidlertid at regelverket kan oppleves som komplisert og være kostnadskrevende for aksjeselskaper og unoterte allmennaksjeselskaper. Dette gjelder særlig mindre aksjeselskaper som har begrenset med økonomiske og administrative ressurser. Departementet mener det kan være hensiktsmessig å vurdere spørsmålet om detaljgrad nærmere og foreslår at dette reguleres i forskrift.

Departementet foreslår at allmennaksjeloven § 1-8 skal gjelde tilsvarende for aksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer. Departementet foreslår at henvisningen tas

inn i aksjeloven § 1-7 nytt tredje ledd, slik at allmennaksjeloven § 1-8 gjelder.
Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Departementet foreslår at forslag til allmennaksjeloven § 1-8 gjelder uavhengig av om allmennaksjeselskapet er notert eller unotert.

4 Tilrettelegging for utøvelse av aksjeeierrettigheter

4.1 Innledning

Departementet foreslår at retten til å møte og stemme på generalforsamling for allmennaksjeselskaper og enkelte aksjeselskaper knyttes til hvem som eier aksjene fem virkedager før generalforsamling. Datoen som gir møte- og stemmerett kalles «registreringsdatoen».

Regler om registreringsdato foreslås innført for alle allmennaksjeselskaper. Forslaget foreslås også innført for aksjeselskaper som tillater forvalterregistrerte aksjer. Aksjeselskaper kan vedtektsfeste forbud mot forvalterregistrering, og dersom selskapet har vedtektsfestet slikt forbud videreføres gjeldende rett om at den som eier aksjene på dato for generalforsamlingen har rett til å møte og delta på generalforsamlingen.

I tillegg foreslås særregler for eiere av forvalterregistrerte aksjer i tilknytning deres deltakelse på generalforsamling. Det er sentralt at eiere av forvalterregistrerte aksjer kan møte og delta på generalforsamlinger. Samtidig vil selskapene ha behov for å kontrollere deres identitet i forbindelse med avholdelse av generalforsamling. Departementet foreslår derfor at eiere av forvalterregistrerte aksjer skal gi selskapet melding om deltakelse innen tre virkedager før generalforsamlingen. Meldingen må være mottatt av selskapet innen fristen, den skal bekrefte at aksjeeieren var eier av aksjene per registreringsdatoen, og for øvrig skal den sendes i samsvar med de kravene som følger av endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) til aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF (SRD I).

Formålet til SRD II er å øke det langsiktige aksjeeierengasjementet. Som del av dette får aksjeeierne utvidet rettigheter til informasjon fra selskapet og deltakelse på generalforsamling. Etter departementets vurdering er forslaget om registreringsdato og melding om deltakelse på generalforsamling nødvendig for å sikre effektiv avholdelse av generalforsamling. Alle aksjeeiere skal ha rett til å møte på generalforsamling, enten personlig eller ved en fullmektig. I punkt 5.4 behandles formidlers plikt til å tilrettelegge for deltakelse på generalforsamling for eiere av forvalterregistrerte aksjer.

Endelig foreslår departementet at noterte selskaper skal offentliggjøre hvem som deltar på selskapets generalforsamling. Forslaget bidrar til økt åpenhet om hvem som makt i norske selskaper, og må sees i sammenheng med de øvrige forslagene om økt åpenhet som omtalt i punkt 2.2.

4.2 Registreringsdato for rett til å møte og stemme på generalforsamling

4.2.1 Gjeldende rett

Det følger av likhetsgrunnsetningen at alle aksjer gir lik rett i selskapet, jf. lov om aksjeselskaper (aksjeloven, asl.) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven, asal.) §§ 4-1 første ledd første punktum. Generalforsamlingen kan vedtektsfestes at det

skal være ulike rettigheter for samtlige aksjer i en aksjeklasse, men ikke innad i en aksjeklasse, jf. §§ 4-1 første ledd annet punktum. Etter likhetsgrunnsetningen skal måten aksjene holdes på ikke påvirke om man kan utøve sine rettigheter som følger av aksjeklassen. Det er derfor ikke adgang til å forskjellsbehandle aksjeeiere basert på om aksjene holdes på egen konto eller gjennom en forvalters konto i verdipapirsentralen hvor aksjene er registrert. I det følgende behandles retten til å møte og delta på generalforsamlingen.

For at aksjeeieren skal kunne utøve retten til å delta og stemme på generalforsamlingen oppstilles det vilkår i aksjelovene. Ervervet må etter asl. og asal. §§ 4-2 første ledd første punktum være innført i aksjeeierboken eller aksjeeierregisteret eller være meldt og godtgjort, jf. asl. og asal. §§ 4-1 første ledd første punktum.

Etter allmennaksjeloven kan erververen og avhenderen ved eierskifte avtale at avhenderen skal kunne utøve rettigheter som aksjeeier frem til aksjene går over til erververen, jf. asal. § 4-2 annet ledd. Etter aksjeloven § 4-2 annet ledd kan avhenderen utøve rettigheter som aksjeeier hvis ikke disse har gått over på erververen.

Etter allmennaksjeloven § 4-2 tredje ledd kan det vedtektsfestes at retten til å delta og stemme på generalforsamling bare kan utøves når ervervet er innført i aksjeeierregisteret den femte virkedagen før generalforsamlingen, den såkalte registreringsdatoen. For selskaper som ikke har vedtektsfestet registreringsdato, er eierskap på tidspunktet for generalforsamlingen det gjeldende.

4.2.2 Aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF

Direktiv 2007/36/EF (aksjonærrettighetsdirektivet, SRD I) gjelder blant annet aksjeeiernes rett til å delta og stemme på generalforsamlingen i selskaper notert på regulert marked i EØS, jf. artikkel 1 nr. 1. Artikkel 7 regulerer blant annet registreringsdatoen.

Etter artikkel 7 første ledd bokstav a skal ikke aksjeeiernes rett til å møte og stemme på generalforsamling være betinget av at aksjene deponeres, overføres til eller registreres i navnet til en annen juridisk eller fysisk person. Etter bokstav b skal det ikke være andre begrensninger på aksjenes omsettelighet i perioden mellom registreringsdatoen og generalforsamlingen enn de som ellers gjelder.

Selskaper som i et aksjeeierregister har registrert informasjon om aksjeeiernes navn og adresse på dato for generalforsamlingen, trenger ikke å sette en registreringsdato for deltakelse på generalforsamling, jf. art. 7 nr. 2 annet avsnitt. Selskaper som ikke oppfyller dette vilkåret skal sette en slik registreringsdato, jf. art. 7 nr. 2 første avsnitt. Etter artikkel 7 nr. 2 første ledd skal aksjeeiernes rett til å delta og stemme på generalforsamlingen knyttes til aksjene aksjeeieren besitter på en bestemt dag før generalforsamlingen (registreringsdatoen).

Artikkel 7 nr. 3 har nærmere regler for fastsettelse av registreringsdatoen. Hovedregelen er at det skal gjelde én registreringsdato for alle selskaper, jf. nr. 3 første punktum. Unntaket i annet punktum om ulik registreringsdato for ihendehaveraksjer og registrerte aksjer er ikke relevant i Norge.

Registreringsdatoen kan ikke være tidligere enn 30 dager før generalforsamling, og det må gå minst åtte dager mellom innkallingsfristen og registreringsdatoen, jf. nr. 3 tredje og fjerde punktum. Innkallingsdagen og dagen for registreringsdatoen skal ikke medregnes.

Det kan oppstilles krav til bevis for status som aksjeeiere, når det er nødvendig for å fastslå aksjeeierens identitet. Slike krav må stå i et rimelig forhold til formålet, jf. nr. 4.

Dersom det er krav om minste antall fremmøtte stemmeberettigede for å konstituere generalforsamlingen gjelder det særregler etter nr. 3 siste punktum. Allmennaksjeloven har ikke krav om antall fremmøtte for å konstituere generalforsamlingen.

Eventuell registreringsdato skal fremgå av innkallingen til generalforsamlingen. Det skal da tydelige fremkomme at det er de som er aksjeeiere på registreringsdatoen som har rett til å delta og stemme på generalforsamlingen, jf. SRD I art. 5 nr. 3 bokstav c.

4.2.3 Departementets forslag

4.2.3.1 Innledning

Departementet foreslår å innføre en felles registreringsdato. Departementet foreslår at registreringsdatoen skal gjelde alle allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper med aksjeeierregister som ikke har vedtektsfestet forbud mot forvalterregistrering.

Det foreslår i tillegg krav om forhåndsmelding for eiere av forvalterregistrerte aksjer, se punkt 4.3. For andre aksjeeiere kan selskapet i tillegg oppstille krav til forhåndsmelding i vedtektene. Forslaget gjennomfører direktivforpliktelse etter SRD I artikkel 7 nr. 2 første avsnitt og blant annet SRD II artikkel 3c.

Fortalen til SRD II viser til at aksjer i børsnoterte selskaper ofte eies gjennom komplekse kjeder av formidlere, jf. avsnitt fire. Formidlerkjedene kan være en hindring for aksjeeierengasjement og vanskeliggjøre utøvelsen av aksjeeierrettighetene. Dette kan også innebære at selskapene i praksis ofte er ute av stand til å identifisere aksjeeierne. Ulike sider av identifikasjonsproblematikken er omtalt i blant annet Ot.prp. nr. 84 (1984–85) punkt 5.6, NOU 2000: 10 *Lov om registrering av finansielle instrumenter* side 120 og NOU 2005: 13 *Om forvalterregistrering av aksjer i norske selskaper* side 38 flg. Se også punkt 1.4 for nærmere omtale. Departementet er kjent med at selskapene også i perioden etter gjennomføringen av SRD I har hatt utfordringer med å identifisere eiere av forvalterregistrerte aksjer.

Som del av gjennomføringen av SRD II får selskapet rett til å identifisere sine aksjeeiere. Se nærmere om dette i punkt 2.1. Formidlerne plikter å medvirke til identifisering. SRD II og tilhørende forordning (EU) 2018/1212 tilrettelegger for en effektiv overføring av informasjon ved å oppstille krav til tidsfrister og standardformater for slike meldinger. Dette er egnet til å automatisere prosessen. Som det fremgår i punkt 2.1 kan det likevel være behov for manuell behandling, og identifisering av aksjeeiere skjer i slike tilfeller ikke umiddelbart.

4.2.3.2 Registreringsdato for allmennaksjeselskaper

Etter allmennaksjeloven er det i dag ikke en felles registreringsdato. Departementet foreslår å innføre en registreringsdato i allmennaksjeloven. Det foreslås at den skal gjelde for alle allmennaksjeselskap, selv om direktivforpliktelsene etter SRD I og II kun gjelder noterte allmennaksjeselskap. Departementet foreslår at den som eier aksjen fem virkedager før generalforsamling er møte- og stemmeberettiget på selskapets generalforsamling. Se nærmere om tidspunktet i punkt 4.2.3.4.

Utgangspunktet etter SRD I er at det skal innføres registreringsdato, jf. artikkel 7 nr. 2 første avsnitt. Selskaper som kan identifisere sine aksjeeieres navn og adresse av et aksjeeierregister på dato for generalforsamlingen, trenger ikke en registreringsdato, jf. art. 7 nr. 2 annet avsnitt. Ved forvalterregistrering av aksjer, er det forvalterens navn og adresse som føres inn i aksjeeierregisteret, jf. asal. § 4-10 annet ledd. Det skal fremgå hvor mange aksjer forvalteroppdraget omfatter, men ikke hvem som er eier av aksjene som forvaltes. Disse aksjeeierens navn og adresse fremgår derfor ikke av aksjeeierregisteret. Departementet er av den oppfatning at det i enkelte tilfeller er utfordrende for selskapene å få opplysninger om disse aksjeeiernes identitet. Departementet vurderer at vilkåret for ikke å ha registreringsdato etter SRD I artikkel 7 nr. 2 annet avsnitt, ikke er oppfylt.

Ved gjennomføringen av SRD I la departementet til grunn at aksjeeierregisteret oppfyller vilkåret for unntaksbestemmelsen, jf. Ot.prp. nr. 46 (2008–2009) side 27. Tilsvarende fant departementet at registrering av forvalter av forvalterregistrerte aksjer i aksjeeierregisteret også oppfylte vilkåret. Departementet foreslo derfor ikke en obligatorisk registreringsdato i allmennaksjeloven. Møte- og stemmeretten knytter seg i utgangspunktet derfor til den som er aksjeeier på tidspunkt for generalforsamlingen. Det ble foreslått adgang til å vedtektsfeste en registreringsdato i allmennaksjeloven § 4-2 tredje ledd. Etter ordlyden er det bare den som er innført i aksjeeierregisteret den femte virkedagen før generalforsamlingen som kan delta og stemme. Forslaget ble gjennomført i lov av 19. juni 2009 nr. 77 om *endringer i aksjeloven og allmennaksjeloven mv. (gjennomføring av aksjonærrettighetsdirektivet i norsk rett mv.)*.

Departementet foreslår at det skal innføres en fast registreringsdato som gjelder uavhengig av hvordan aksjene holdes. Etter SRD I artikkel 7 nr. 3 første og annet punktum er det ikke adgang til å ha ulike registreringsdatoer, med unntak for ihendehaveraksjer og registrerte aksjer. Departementet vurderer at dette uansett er en hensiktsmessig bestemmelse som reduserer usikkerheten for aktørene, som slipper å forholde seg til ulike tidspunkter når man har rettigheter.

Etter SRD II artikkel 3c skal det innføres regler som sikrer utøvelse av aksjeeierrettigheter for eiere av forvalterregistrerte aksjer. En forutsetning for at regler om møte- og stemmerett skal fungere effektivt, er at selskapet samtidig gis mulighet til å verifisere og kontrollere hvem som er stemme- og møteberettiget. Etter departementets vurdering forutsetter dette at det er en registreringsdato som er forut for generalforsamlingen.

Etter SRD I artikkel 2 bokstav b defineres en aksjeeier som en fysisk eller juridisk person som etter nasjonal rett anses som aksjeeier. Allmennaksjeloven gir ikke en direkte

definisjon av hvem som anses som aksjeeier. Vilåårene for utøvelse av aksjeeierrettigheter følger av allmennaksjeloven § 4-2 første ledd. En erverver må enten være innført i aksjeeierregisteret eller ha «meldt og godtgjort sitt erverv uten at det hindres på grunn av bestemmelsene i §§ 4-16 til 4-23». Dette gjelder likevel ikke rett til utbytte, utdelinger og retten til nye aksjer ved kapitalforhøyelse, jf. annet punktum.

Etter departementets vurdering gir § 4-2 første ledd uttrykk for at aksjene må være ervervet. Det vil si at aksjehandelen er gjennomført og at aksjene er overført til erververen. Tidspunktet beror på en tolkning av reglene som regulerer overdragelsen. Ved handel på regulert marked må handelen være gjennomført, det vil si at det er foretatt oppgjør og at den nye aksjeeieren enten er ført direkte inn i aksjeeierregisteret eller at aksjene er overført til en forvalters konto.

For transaksjoner utenfor regulerte markeder er i utgangspunktet skjæringstidspunktet innføring i aksjeeierregisteret. Dette er tidspunktet for rettsvern.

I enkelte tilfeller fremgår likevel ikke aksjeeier av aksjeeierregisteret. Da må aksjeeieren «melde og godtgjøre» ervervet for å få møte og delta på generalforsamlingen, forutsatt at ervervet ikke hindres av bestemmelsene i allmennaksjeloven §§ 4-16 til 4-23.

Et praktisk eksempel er ved nytegning av aksjer, jf. asal. § 10-11. Utgangspunktet er at de nye aksjene gir rettigheter i selskapet fra registreringen av kapitalforhøyelsen i Foretaksregisteret, jf. asal. § 10-11 første punktum, jf. § 10-10 første ledd. Aksjene kan likevel gi rettigheter på et tidligere tidspunkt dersom dette er fastsatt i generalforsamlingens beslutning, jf. asal. § 10-11 første punktum.

Innføring av registreringsdato gir formidlerkjeden mulighet til å identifisere eier, og er etter departementets vurdering en forutsetning for effektiv tilrettelegging for utøvelse av aksjeeierrettighetene til eiere av forvalterregistrerte aksjer. Se nærmere om formidlers plikt til å tilrettelegge for dette i punkt 5.4. Registreringsdatoen gir også selskapet anledning til å kontrollere hvem som kan delta og stemme på generalforsamlingen. Forslaget til registreringsdato må sees i sammenheng med forslag til forhåndsmelding om deltakelse fra eiere av forvalterregistrerte aksjer i punkt 4.3. Det gir større forutsigbarhet.

Departementet har vurdert virkeområdet til registreringsdatoen. Forpliktelsen etter SRD I er begrenset til noterte allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår at registreringsdatoen skal gjelde samtlige allmennaksjeselskap.

Departementet vektlegger at regelverket skal være oversiktlig og enkelt å forholde seg til. Samtidig skal reglene gi selskapene stor grad av frihet og unngå å pålegge dem uforholdsmessige byrder.

Etter departementets vurdering bør bestemmelsene i utgangspunktet være like for noterte og unoterte allmennaksjeselskaper. Det er en fordel at lovens regler om aksjeeierrettigheter er harmonisert i størst mulig grad, spesielt ved sentrale bestemmelser som regulerer aksjeeierrettighetene. Dette bidrar til å redusere usikkerhet knyttet til hvilke bestemmelser som gjelder for å utøve aksjeeierrettigheter. Ulike regelsett kompliserer regelverket, og kan oppfattes uoversiktlig for både investorer, formidlere og selskapet.

Departementet ser at det kan oppstå situasjoner hvor det kan utfordre effektiv utøvelse av rettighetene til eier av forvalterregistrerte aksjer i unoterte selskaper. Departementet vurderer at en felles registreringsdato best vil ivareta likhetsgrunnsetningen om at alle aksjene gir lik rettighet i selskapet. Dette vil også ivareta vår forpliktelse om likebehandling av aksjeeiere etter SRD I artikkel 4. En eventuell adgang til å vedtektsfeste unntak kan uthule likhetsgrunnsetningen på enkelte aksjeeieres bekostning. Åpnes det for at selskapene kan fravike dette, er dette en beslutning som må fattes av generalforsamlingen på bakgrunn av eiersituasjonen per registreringsdatoen. Det er dermed vanskelig å se at slike regler bidrar til en praktisk forenkling for slike selskaper. Departementet har også vurdert hvorvidt selskapene kan vedtektsfeste unntak fra registreringsdato. Etter departementets vurdering kan det å åpne for unntak ved vedtektsfesting lett føre til omgåelse av de hensyn som begrunner innføring av hovedregelen.

Departementet foreslår en bestemmelse om registreringsdato i allmennaksjeloven § 4-2 annet ledd.

Departementet foreslår å oppheve adgangen til vedtektsfesting av registreringsdato i allmennaksjeloven § 4-2 tredje ledd.

Departementet ber om innspill om innføringen av registreringsdato for unoterte allmennaksjeselskaper og om det bør tillates unntak fra en registreringsdato.

4.2.3.3 Registreringsdato for aksjeselskap med forvalterregistrerte aksjer

Departementet foreslår ikke å innføre en hovedregel om registreringsdato i aksjeloven. Departementet foreslår imidlertid at det skal gjelde en registreringsdato for aksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer. Allmennaksjelovens regler om forvalterregistrering gjelder aksjeselskaper som har aksjene registrert i et verdipapirregister, jf. asl. § 4-4 annet punktum. Etter ikrafttredelse av verdipapirsentralloven er hjemmelen aksjeloven § 4-4 tredje punktum. Aksjeselskaper kan derfor vedtektsfeste forbud mot forvalterregistrerte aksjer, jf. asal. § 4-10 første ledd siste punktum. Departementet foreslår at aksjeselskaper med slikt vedtektsfestet forbud, ikke omfattes av bestemmelsen om registreringsdato.

Departementet vurderer at det er nødvendig med registreringsdato for selskaper som tillater forvalterregistrerte aksjer, se punkt 4.2.3.2.

Det er i dag om lag 335 000 aksjeselskaper. Så langt departementet er kjent med er det bare om lag 1 000 av disse som har aksjene registrert i en verdipapirsentral.

Departementet antar at enkelte av disse aksjeselskapene har forbud mot forvalterregistrering. Dermed er det relativt få selskaper med forvalterregistrerte aksjer. Departementet ser at det i enkelte tilfeller kan være hensiktsmessig med en registreringsdato også for øvrige aksjeselskaper, men vurderer at selskapene bør ha størst mulig valgfrihet.

Etter departementets vurdering har det en selvstendig verdi at aksjeselskaper har størst mulig grad av frihet. Innsnevring av selskapenes handlingsfrihet må være velbegrunnet. Departementet ser at det er hensyn som taler mot fast registreringsdato for aksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer. Innføringen av registreringsdato kan virke ukjent og

fremmed for aksjeeiere. Utgangspunktet for aksjelovens bestemmelser er at overgang av alle organisatoriske rettigheter følger med ved aksjens overgang. Det er etablert rutiner og praksis for overtakelse og erverv av aksjer. At stemme- og møterett til neste generalforsamling overdras med aksjene, innebærer at det er enkelt for oppkjøpere å inkludere et selskap i nytt konsern, kapitalisere et selskap eller overta den fulle kontroll ved å bytte ut styre o.l.

Formålet med å tillate forvalterregistrerte aksjer har blant annet vært å tilrettelegge for tilgang til utenlandsk kapital til en lavest mulig kostnad. Dersom kostnadene ved å være eier av forvalterregistrerte aksjer skal være lavest mulig, er det en forutsetning at kostnadene til formidlerne er lave. Ulikt regelverk er mer ressurskrevende å overholde, både for formidlere og aksjeeiere. Et harmonisert regelverk er på sin side forenkling for formidlere og aksjeeiere.

Aksjeselskaper som kan ha forvalterregistrering av aksjene, er selskaper hvor aksjene er registrert i et verdipapirregister i stedet for aksjeeierbok, jf. asl. § 4-4. I praksis benytter dermed slike aksjeselskaper tilsvarende løsning som allmennaksjeselskaper. Det faktiske rammeverket er sammenfallende, og selskapene har tilgang til tilsvarende teknologiske løsninger med hensyn til verifikasjon og kontroll av aksjeeiere, generalforsamlingsløsninger mv.

Etter departementets vurdering veier hensynet til utenlandske aksjeeiere i disse tilfellene tyngre enn ulempen for aksjeselskapene. Sentralt ved departementets vurdering er det at aksjeselskapene kan vedtektsfeste forbud mot forvalterregistrering, jf. asal § 4-10 første ledd siste punktum, jf. asal. § 4-4. Selskapet kan dermed selv bestemme hvorvidt det ønsker å åpne for eierskap som utløser krav til registreringsdato.

Aksjeselskapene bør få anledning til å vurdere å vedtektsfeste en begrensning før eventuelle regler trer i kraft. Departementet vil derfor vurdere en senere ikrafttredelse av eventuelle bestemmelser om registreringsdato for aksjeselskaper.

Departementet foreslår en registreringsdato for aksjeselskaper som oppfyller vilkårene for forvalterregistrering etter allmennaksjeloven § 4-10. Departementet foreslår at bestemmelsen tas inn i aksjeloven § 4-2 annet ledd. Eksisterende annet ledd blir nytt tredje ledd.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansenes innspill til forslaget.

4.2.3.4 Tidspunkt for registreringsdato

Departementet foreslår at registreringsdatoen skal være fem virkedager før generalforsamlingen.

Departementet tar utgangspunkt i at fem virkedager er tilstrekkelig tid mellom generalforsamlingen, tidspunkt for forhåndsmelding om deltakelse og registreringsdatoen. Departementet vektlegger også at det skal være tilstrekkelig tid fra innkallingen til generalforsamlingen sendes og registreringsdatoen.

En registreringsdato på fem virkedager før generalforsamling er innenfor retningslinjene som beskrevet i *The Market Standards on General Meetings* utarbeidet av den europeiske

Joint Working Group on General Meetings.¹ Ved forslag til gjennomføring av SRD II i Sverige foreslås at registreringsdatoen endres fra fem virkedager til seks bankdager, jf. DS 2019: 12 *Kompletteringar till nya EU-regler om aktieägares rättigheter* side 58. Det svenske systemet avviker imidlertid noe fra det norske. For eksempel holdes de fleste aksjene gjennom formidlere og alle aksjeeiere må stemmerettsregistreres for å kunne delta og stemme på generalforsamlinger i svenske selskaper.

Departementet ser at et forslag om registreringsdato fem virkedager før generalforsamling kan medføre at den som har rett til å delta og stemme ikke lenger er aksjeeier. Dette er det imidlertid ikke anledning til å gjøre unntak fra. SRD I artikkel 7 nr. 1 bokstav a forbyr omsetningsbegrensning i perioden mellom registreringsdatoen og generalforsamlingen.

I forslag til forhåndsvarsel for deltakelse på generalforsamling legger departementet til grunn at to virkedager fra registreringsdatoen til frist for forhåndsvarsel er nødvendig, se punkt 4.3. Dette antas å gi formidlerne tilstrekkelig tid til å få sendt melding.

Virkedager avviker fra lovens alminnelige ordning for fristberegning, jf. asal. § 18-4 første ledd. Mange forvaltere og andre formidlere er finansforetak og banker. Disse holder som hovedregel stengt på lørdager og helligdager. Den alminnelige fristberegningen tar ikke hensyn til arbeidsfrie dager, med unntak av at fristen forlenges til nærmeste virkedag dersom fristen ender på lørdag, helgedag eller dag som er likestilt med helgedag, jf. § 18-4 tredje ledd.

Departementet foreslår å ta inn definisjon av virkedager i aksjelovene § 18-4 første ledd nytt tredje punktum.

Etter allmennaksjeloven § 5-11 b nr. 1 annet punktum kan selskaper der aksjeeierne stemmer elektronisk vedta kortere innkallingsfrist for neste generalforsamling. Innkallingsfristen kan i slike tilfeller være senest to uker før møtet skal holdes.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet regler om registreringsdato. Etter SRD I artikkel 7 nr. 3 skal det være minst åtte dager mellom registreringsdatoen og innkallingsfristen. Registreringsdatoen er foreslått til fem virkedager før generalforsamlingen. For å oppfylle forpliktelsen etter SRD I artikkel 7 nr. 3 er det nødvendig å gjøre endringer i allmennaksjeloven § 5-11 nr. 1 annet punktum.

Departementet vurderer at det vil være liten forskjell mellom en eventuell forkortet frist hvor man legger opp til at det er åtte dager mellom registreringsdatoen og innkallingen, og den alminnelige innkallingsfristen på 21 dager. Departementet foreslår derfor å oppheve bestemmelsen i allmennaksjeloven § 5-11 b nr. 11 annet punktum.

Departementet ber høringsinstansene om innspill til forslag til registreringsdatoen.

¹ <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/07/Market-Standards-for-General-Meetings.pdf>

4.3 Krav til forhåndsvarsel om deltakelse på generalforsamling for eiere av forvalterregistrerte aksjer

4.3.1 Gjeldende rett

Utgangspunktet i aksjeloven og allmennaksjeloven er at alle aksjeeiere har rett til å møte på generalforsamlinger, jf. §§ 5-2 første ledd. Slik rett kan ikke begrenses i vedtektene. Det er ikke krav om forhåndsvarsel for å delta på generalforsamlingen. Etter allmennaksjeloven kan krav til forhåndsvarsel vedtektsfestes, jf. asal. § 5-3 første ledd første punktum. Frist for å meddele slik deltakelse kan ikke utløpe tidligere enn fem dager før generalforsamling, jf. asal. § 5-3 første ledd annet punktum. Aksjeeier kan nektes adgang dersom det ikke er meldt fra innen fristens utløp, jf. asal. § 5-3 annet ledd annet punktum.

Aksjeloven regulerer ikke adgang til å vedtektsfeste krav om forhåndsmelding for å delta på generalforsamlingen.

Se punkt 4.2 om når aksjeeier har møte- og stemmerett.

Ved åpning av generalforsamlingen skal det opprette en fortegnelse over aksjeeierne, samt antall aksjer og stemmer som er representert, jf. asl. og asal. §§ 5-13 første ledd.

Fortegnelsen er avgjørende for stemme- og møterett. Fortegnelsen kan endres av selskapets generalforsamling med simpelt flertall, jf. asl. og asal. §§ 5-17 første ledd.

Etter allmennaksjeloven § 4-10 tredje ledd kan ikke forvalter av forvalterregistrerte aksjer utøve organisatoriske rettigheter på vegne av aksjeeieren. Forvalteren kan imidlertid være fullmektig etter bestemmelsene om fullmakt i aksjelovene §§ 5-2 første og annet ledd. Fullmakten skal være skriftlig, signert og datert.

4.3.2 Endringsdirektivets krav

Etter SRD II skal EØS-statene sikre at formidlere tilrettelegger for utøvelse av aksjeeierrettigheter, herunder retten til å delta og stemme på generalforsamling, jf. SRD II artikkel 3c nr. 1. Se mer om formidlers tilretteleggingsplikt i punkt 5.4.

Artikkel 3c nr. 1 oppstiller to alternative måter for utøvelse av rettigheter. EØS-statene skal tillate minst ett av alternativene. Statene skal sikre at formidleren selv treffer nødvendige tiltak for at aksjeeieren eller tredjeperson utpekt av aksjeeieren kan utøve rettighetene, jf. bokstav a. Alternativt kan formidleren utøve rettighetene på vegne av aksjeeieren etter uttrykkelig fullmakt og til aksjeeierens fordel, jf. bokstav b.

Artikkelen konkretiserer ikke hva nødvendige tiltak for å utøve rettigheter etter bokstav a omfatter.

Etter SRD II artikkel 3c nr. 3 kan Kommisjonen vedta gjennomføringsrettsakter for å fastsette minstekrav til tilrettelegging som nevnt ovenfor. Kommisjonen kan utdype typene av tilretteleggingstiltak, format for oversendelse av informasjon og meldinger i kjeden av formidlere mv. Slik rettsakt er vedtatt ved gjennomføringsforordningen (EU) 2018/1212. Se nærmere om forordningen i punkt 1.3.

SRD I og II oppstiller ikke krav til forhåndsvarsel om deltakelse på selskapets generalforsamling. Gjennomføringsforordningen tar høyde for at EØS-statene har fastsatt slik frist. Informasjon om fristen for forhåndsmelding skal følge av melding fra selskapet etter gjennomføringsforordningen vedlegg tabell 3 bokstav d nr. 2.

4.3.3 Departementets forslag

4.3.3.1 Innledning

Departementet foreslår at eiere av forvalterregistrerte aksjer skal gi forhåndsvarsel for å ha møte- og stemmerett på generalforsamlingen. Meldingen må være mottatt av selskapet innen tre virkedager før generalforsamlingen.

For å sikre at slike aksjeeiere får sendt melding til selskapet, foreslår departementet at formidlere uten opphold skal sende meldingen til selskapet-. Se mer om formidlers plikt i kapittel 5. Dette oppfyller også direktivforpliktelsen etter SRD II artikkel 3c nr. 1 bokstav a.

Departementet foreslår ikke endringer i aksjeeierens adgang til å bruke fullmektig, jf. asal. og asl. §§ 5-2 første ledd.

4.3.3.2 Forhåndsvarsel for eiere av forvalterregistrerte aksjer

Departementet er kjent med at enkelte selskaper ikke tillater eiere av forvalterregistrerte aksjer å delta og stemme på generalforsamlingen, eller at de krever direkte registrering av aksjene i aksjeeierregisteret. Spørsmålet om hvorvidt aksjeeier får møte og delta på generalforsamling avgjøres dels av møteleder, og er i enkelte tilfeller spesifisert i innkallingen. Dette innebærer en usikkerhet knyttet til aksjeeiers mulighet for å utøve sine aksjeeierrettigheter. For å unngå usikkerhet og for å være sikret utøvelse av møte- og stemmerett på generalforsamlingen har det oppstått en praksis hvor enkeltaksjeeiere midlertidig lar seg omregistrere fra forvalterregistrert konto til å bli direkteeier av aksjer i aksjeeierregisteret. Praksisen er blant annet omtalt i høringssvaret fra *Oslo Børs ASA* og *Verdipapirsentralen ASA* til høringsnotatet av 31. januar 2019. Også *Advokatforeningen* har omtalt dette i sitt høringssvar.

Etter SRD I artikkel 7 nr. 4 kan bevis på aksjeeierskapet bare kreves når det er nødvendig for å sikre aksjeeierens identitet. Beviskravet må være proporsjonalt for å nå målet om å sikre aksjeeierens identitet. Etter departementets vurdering har selskapene et behov for å kunne identifisere aksjeeierne som ikke selv fremgår av aksjeeierregisteret og at disse godtgjør sitt aksjeeierskap. Dette følger også av reglene som SRD II legger opp til og som nærmere spesifiseres i gjennomføringsforordningen. Krav til forhåndsmelding er etter departementets vurdering innenfor nødvendighetskravet etter SRD I artikkel 7 nr. 4. Forhåndsmelding er den minst inngripende måten eier av forvalterregistrerte aksjer kan godtgjøre sitt aksjeeierskap på, og kravet er etter departementets vurdering derved forholdsmessig.

Krav til forhåndsmelding fra eier av forvalterregistrerte aksjer er tilstrekkelig for identifisering av slike aksjeeiere. Meldingen må oppfylle kravene som følger av forordningen med vedlegg.

Departementet legger til grunn at investorer som investerer bredt vil foretrekke likeartede regler. Dette gjelder særlig utenlandske aksjeeiere som ofte har begrenset kjennskap til nasjonal lovgivning, og informasjon om selskapene er mindre tilgjengelig. Klare regler bidrar også til å redusere risikoen for saksbehandlingsfeil, samt forenkler planlegging og gjennomføring av generalforsamlingen.

Departementet ser at det kan være en fordel å ikke ha krav om forhåndsmelding. Det kan medføre at flere aksjeeiere deltar på selskapets generalforsamling, både de som ikke rakk å melde fra og erverver av aksjer etter frist for forhåndsmelding. Det kan også redusere risikoen for tekniske feil o.l. som medfører ansvar. I ytterste konsekvens at generalforsamlings beslutning blir ugyldig.

For selskapene har utgangspunktet en praktisk dimensjon med hensyn til å sikre at møtelokalene rommer alle de fremmøtte. I selskaper med mange aksjeeiere kan det være vanskelig å forutse hvor mange aksjeeiere som vil ta del i generalforsamlingen. I Sverige, hvor hovedregelen er at det kun tillates fysisk deltakelse på generalforsamlingen, har denne praktiske dimensjonen medvirket til innføringen av regler om stemmerettsregistrering. Etter reglene må aksjeeierne innføres i et stemmerettsregister for å ha møte- og stemmerett på selskapets generalforsamling. Aksjeeiere som ikke gjennomfører stemmerettsregistreringen innen fristen er avskåret fra å delta på generalforsamlingen. Reglene bidrar til at selskapet får bedre oversikt over antall aksjeeiere som ønsker å delta på hver enkelt generalforsamling.

Departementet foreslår at møte- og stemmerett på generalforsamlingen knyttes til den som eier aksjen fem virkedager før generalforsamlingen (registreringsdatoen). Se mer om forslaget i punkt 4.2.3. Et av hensynene bak er selskapets anledning til å kontrollere hvem som er aksjeeier på dette tidspunktet. Dermed kan selskapet vurdere hvem som er møte- og stemmeberettiget. Krav om forhåndsmelding foreslås sammen med registreringsdato for å sikre samtlige aksjeeiere anledning til å delta på generalforsamlingen.

Departementet er kjent med at svært mange aksjer holdes gjennom forvalter. *Oslo Børs ASA* og *Verdipapirsentralen ASA* viser i høringssvaret til høringsnotatet av 31. januar 2019 til at en vesentlig andel av aksjekapitalen i store, norske selskaper holdes gjennom forvalterregistrering. Det er 222 aktører som har tillatelse til å stå oppført som forvaltere av aksjer i norske verdipapirregistre, jf. oversikt fra Finanstilsynet hentet ut 19. september 2019. Tallet på unike aksjeeiere registrert gjennom forvaltere er langt høyere. I prinsippet kan det være like mange aksjeeiere som det er forvalterregistrerte aksjer. Etter departements vurdering er det sentralt at stemmeretten forvaltes av aksjeeierne i selskapet, og at stemmeretten ikke kan forvaltes av formidler uten at selskapet kan identifisere den reelle eieren bak stemmene. Dette er blant annet for å verne de øvrige aksjeeierne mot misbruk og for å kunne føre effektiv kontroll av eksempelvis regler om inhabilitet ved stemmeavgivning, jf. asal. § 5-4 fjerde ledd. For å sikre en forsvarlig gjennomføring av generalforsamlingen samtidig som disse aksjeeierne får anledning til å delta og stemme, er det nødvendig med forhåndsmelding.

Departementet har vurdert å innføre stemmerettsregistrering for aksjeeiere i børsnoterte selskaper etter modell fra Sverige. Der må alle aksjeeiere i børsnoterte selskaper registreres for å delta på selskapets generalforsamling.

Etter departementets vurdering vil en løsning som den svenske være unødvendig komplisert i Norge, hvor flertallet av aksjeeierne er direkteregistrerte. For denne gruppen kan et krav om registrering i forkant av generalforsamling fungere som en hindring for økt aksjeeierengasjement og deltakelse på generalforsamlingen. Hensynet til kontroll og identifikasjon av denne gruppen er tilfredsstillende ivaretatt gjennom at selskapet kan hente ut oversikt over aksjeeiere direkte fra aksjeeierregisteret. Etter departementets syn veier hensynet til disse aksjeeierne tyngre enn selskapets behov for å vite hvor mange som ønsker å delta på selskapets generalforsamling. Det vises her til at flere og flere selskaper tilbyr løsninger som elektronisk deltakelse og forhåndsavstemning i forbindelse med generalforsamling. At stemmerettsregistrering er innført i Sverige, må sees i lys av at fysisk oppmøte på generalforsamling er den praktiske hovedregel.

Departementet foreslår derfor å innføre krav til at eiere av forvalterregistrerte aksjer må gi selskapet melding for å ha møte- og stemmerett på generalforsamlingen. Melding skal gis fra aksjeeier som er eier på registreringsdatoen. Departementet foreslår at selskapet må ha mottatt meldingen innen tre virkedager før generalforsamlingen.

Departementet foreslår at reglene om forhåndsvarsel inntas i allmennaksjeloven § 5-3. Formidler skal ha plikt til å videreformidle melding fra eieren til selskapet. Meldingen må for øvrig være i samsvar med kravene til melding som fremgår av punkt 4.3.3.6.

Departementet ser ikke behov for å innføre krav til melding for alle aksjeeiere. De som eier aksjer direkte og er ført opp i verdipapirregisteret, kan møte helt frem til selskapets generalforsamling. Selskapet kan imidlertid vedtektsfeste at krav om forhåndsvarsel skal gjelde også for denne gruppen, jf. asal. § 5-3.

4.3.3.3 Krav til prosess for forhåndsvarsling

Departementet foreslår at styret tillegges ansvaret for å sikre en forsvarlig prosess for mottak og håndtering av forhåndsvarsler slik at aksjeeiernes rettigheter blir ivaretatt.

Regler om forhåndsvarsel for alle aksjeeiere av forvalterregistrerte aksjer må utformes slik aksjeeierne får utøvd sine rettigheter dersom de ønsker det. Dette gjelder både med hensyn til en tilstrekkelig enkel prosess til at det ikke innebærer en hindring for aksjeeierne, men også at risikoen for feil er lav.

Aksjelovgivningen bygger på et flertallsprinsipp hvor den enkelte aksjeeier i utgangspunktet må finne seg i å bli nedstemt i saker hvor flertallet har et annet syn. Som del av minoritetsvernet er det oppstilt krav om kvalifisert flertall for enkelte beslutninger. For enkelte bestemmelser oppstiller aksjeloven krav til 2/3 flertall. For beslutninger som innebærer at aksjeeierens rett til utbytte eller til selskapets formue reduseres, så gjelder krav om 9/10 flertall, jf. § 5-19 første ledd. Ved slike beslutninger vil feil i forbindelse med håndtering av meldinger fra aksjeeierne kunne få innflytelse på utfallet av avstemninger i generalforsamlingen. Dette gjelder især for minoritetseiere som blir avskåret fra å stemme. Dette kan påvirke verdien av aksjeeierens aksjeholdning

negativt. Feil utenfor selskapets kontroll må aksjeeieren som hovedregel bære risikoen for. Feil innenfor selskapets kontroll kan danne grunnlag for krav om ugyldighet eller erstatning etter nærmere regler i allmennaksjeloven. Et sentralt hensyn ved innføring av kravet til forhåndsregistrering er dermed å sikre regler som er robuste og tillitsvekkende. Hensynet til aksjeeiers rettssikkerhet veier etter departementets vurdering tungt.

Dette gjelder særlig for selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked. For slike selskaper er tillit til beslutninger og forhold rundt utøvelse av aksjeeierrettighetene mer tungtveiende enn vanlig. At selskapene kan avholde generalforsamling på en forutberegnelig og ordnet måte, også i ekstraordinær situasjoner, er sentralt for tilliten til kapitalmarkedet, herunder også tilgang til kapital fra utenlandske investorer. Det kan begrunne at det oppstilles strengere krav til beslutningsprosessene enn i selskaper for øvrig.

Departementet har vurdert om man ved utvidelse av reglene om forhåndsvarsel skal oppstille standardiserte prosedyrer for gjennomføring av prosessen. Dette primært av hensyn til aksjeeiernes rettssikkerhet. Dette kan eksempelvis gjøres ved at meldingene fra aksjeeierne skal sendes til selskapet gjennom et verdipapirregister, og at verdipapirregisteret får ansvaret for å føre en oversikt/register over alle som har meldt fra til selskapet. Fordelen er at verdipapirregisteret er et regulert foretak underlagt kontroll og tilsyn, og at alle selskaper som berøres av forslaget, allerede har aksjeeierregisteret sitt i et verdipapirregister.

Ulempen med standardiserte prosedyrer er at det gir selskapene mindre grad av fleksibilitet. En standardisert løsning vil måtte ivareta mange ulike behov, og kan derfor bli kostnadskrevende. Dersom det åpnes for flere løsninger, kan det bidra til økt konkurransekraft, og dermed gi insentiv til utvikling av et marked for tekniske løsninger. Styret kjenner sitt selskap best, og selskapenes behov kan variere fra selskap til selskap. I Sverige har man en løsning hvor styret kan velge om de ønsker å føre et stemmerettsregister på egen hånd, eller om de vil overlate dette til et verdipapirregister. Departementet ser flere fordeler med en regulering hvor spørsmålet om prosess overlates styret. Dette tillater styret å selv vurdere hvilke behov de har, og hvordan de vil håndtere dette. Forslaget er heller ikke i veien for at selskapene kan kjøpe tjenester fra tredjeparter.

Departementet foreslår derfor å videreføre og utvide reglene om forhåndsvarsel, jf. asal. § 5-3, likevel slik at nye regler for forvalterregistrerte aksjer innføres i forslag til allmennaksjeloven nytt første ledd.

Etter nåværende regler i allmennaksjeloven § 5-3 første ledd er det tilstrekkelig at aksjeeier har meddelt deltakelse til selskapet. Forvaltningen av selskapet hører inn under styret, og styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, jf. asal § 6-12. Styrets ansvaret omfatter også en forsvarlig avholdelse av generalforsamlingen, herunder betryggende rutiner med prosessen for forhåndsvarsel. For å understreke styrets ansvar, foreslår departementet at dette presiseres i allmennaksjeloven § 5-3 annet ledd.

For å sikre at aksjeeiere og formidlere er kjent med at det er et krav om forhåndsmelding for å kunne møte og stemme på generalforsamling, foreslår departementet at dette skal

fremgå av innkallingen til generalforsamlingen. Bestemmelsene foreslås innført i allmennaksjeloven § 5-3 annet ledd annet punktum.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene om den foreslåtte løsningen vil være tilstrekkelig sikker, trygg og fleksibel for markedsaktørene. Departementet ber videre om innspill til behov for standardiserte prosedyrer for gjennomføring av prosessen mot eiere av forvalterregistrerte aksjer.

4.3.3.4 Virkeområde for krav om forhåndsvarsel fra eiere av forvalterregistrerte aksjer

Departementet foreslår å innføre krav til forhåndsvarsel for eiere av forvalterregistrerte aksjer for noterte og unoterte allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper som tillater forvalterregistrerte aksjer.

Etter allmennaksjeloven § 4-10 første ledd kan aksjer i noterte og unoterte allmennaksjeselskaper forvalterregistreres. Etter aksjeloven § 4-4 annet punktum gjelder lovens regler tilsvarende for aksjeselskaper hvor aksjene er registrert i et verdipapirregister. Selskapene kan vedtektsfeste at de ikke tillater forvalterregistrerte aksjer, jf. asal. § 4-10 første ledd.

Forslaget må sees i sammenheng med forslaget til registreringsdato. Reglene om registreringsdato er foreslått innført for alle allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper som ikke har vedtektsfestet forbud mot forvalterregistrerte aksjer, jf. punkt 4.2.3. Hensynet til enhetlig regelverk og forutsigbarhet også for utenlandske aksjeeiere bør tillegges atskillig vekt. Dette taler for at kravet om forhåndsvarsel for eiere av forvalterregistrerte aksjer bør innføres også for unoterte allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper med aksjene i aksjeeierregister og som ikke har vedtektsfestet forbud mot forvalterregistrerte aksjer.

Departementet foreslår at krav til forhåndsvarsel for eiere av forvalterregistrerte aksjer i aksjeselskap inntas i aksjeloven ved en henvisning i aksjeloven § 4-2 annet ledd til allmennaksjeloven § 4-2 annet ledd.

4.3.3.5 Frist for forhåndsvarsel for eiere av forvalterregistrerte aksjer

Departementet foreslår at selskapet må ha mottatt melding om deltakelse fra aksjeeier innen tre virkedager før generalforsamlingen.

Den nærmere fastsettelsen av fristen er en avveining mellom flere hensyn. Meldingen skjer på bakgrunn av eiersituasjonen per registreringsdatoen. På den ene siden må det gis en frist som er tilstrekkelig romslig til at melding om deltakelse rekker å passere fra aksjeeier til selskapet i tidsperioden mellom registreringsdatoen og innen fristen. Dette gjelder særlig dersom det er flere formidlere i en formidlerkjede mellom aksjeeier og selskapet. På den andre siden må fristen ikke være lengre enn at selskapet får rimelig tid til å kontrollere og gjennomgå dem som har meddelt deltakelse til selskapet, og eventuelt sendt ut invitasjon til elektronisk deltakelse eller forhåndsavstemning på generalforsamlingen til slike aksjeeiere.

Erfaringen med stemmerettsregistrering i Sverige er at det har utviklet seg et marked hvor en rekke forvaltere tilbyr automatisk stemmerettsregistrering som tjeneste. Departementet forutsetter at det kan utarbeides tilsvarende løsninger for gruppen i Norge. Slike løsninger

reduserer behovet for rask respons fra aksjeeiers side, og gjør at meldingen kan gå automatisk fra aksjeeieren umiddelbart etter registreringsdatoen. Etter departementets oppfatning kan en stram tidsfrist bidra til å effektivisere prosessen og gi insentiv for aktørene til å utvikle gode rutiner for å håndtere informasjon på raskest mulig vis.

Etter departementets vurdering er det tilstrekkelig med to virkedager fra registreringsdato til fristen for stemmerettsregistrering. Departementet foreslår derfor at meldingen må være mottatt av selskapet innen tre virkedager før generalforsamling. Forslaget er tatt inn i allmennaksjeloven § 5-3 første ledd annet punktum.

Departementet ber om høringsinstansenes innspill til fristens lengde.

4.3.3.6 Krav til innhold i meldingen om deltakelse fra eiere av forvalterregistrerte aksjer

Gjennomføringsforordningen oppstiller krav til format og standard for hva slags informasjon som skal fremgå av melding om deltakelse på generalforsamling. I tabell 5 *Notice of Participation* følger det at melding skal inneholde informasjon om aksjeeiers identitet, hvordan aksjeeieren vil delta (fullmektig, personlig oppmøte, elektronisk avstemning etc.) og informasjon om eventuell fullmektig. Dersom aksjeeierne kan delta ved forhåndsavstemning, kan denne informasjonen fremgå av meldingen.

Gjennomføringsforordningen har også enkelte krav til unikt identifikasjonsnummer for meldingen og generalforsamlingen.

Departementet foreslår at de nærmere kravene til meldinger til eiere av forvalterregistrerte aksjer angis i forskrift. Departementet foreslår at departementet kan fastsette nærmere bestemmelser i forskrift om forhåndsvarsel i nytt fjerde ledd i allmennaksjeloven § 5-3.

4.3.3.7 Videreføring av regler om forhåndsregistrering for aksjer som ikke er forvalterregistrerte

Departementet foreslår med enkelte presiseringer å videreføre regelen om at selskapene kan vedtektsfeste krav til forhåndsregistrering for aksjer som ikke er forvalterregistrerte, jf. § 5-3 første ledd.

Etter gjeldende rett er maksimumsfristen for forhåndsregistreringsfrist fem dager før generalforsamling. Departementet foreslår i punkt 4.2.3 at stemme- og møteretten på generalforsamling tilfaller den som eier aksjene fem virkedager før generalforsamling (registreringsdato).

Fristen for å gi forhåndsvarsel bør utløpe før registreringsdatoen for at de som erverver aksjer på eller rett før registreringsdatoen skal ha tid til å gi selskapet melding om deltakelse. Departementet vurderer det som fordelaktig at fristene er harmonisert for direkteregistrerte aksjeeiere og eiere av forvalterregistrerte aksjer, med mindre det er særlige hensyn som begrunner et unntak. Det er etter departementets syn ikke særlige hensyn som tilsier unntak, og foreslår derfor at maksimumsfristen etter allmennaksjeloven § 5-3 første ledd endres fra fem ordinære dager til tre virkedager.

Departementet foreslår begrepet virkedager for fristberegning av forhåndsvarsel og registreringsdato, jf. punkt 4.2.3.4. Virkedager omfatter ikke lørdager, helgedager og

dager som etter lov er likestilt med helgedager. Departementet foreslår å innføre virkedager også for fristberegningen for øvrige aksjeeiere slik at reglene er harmonisert.

Forhåndsregistrering for aksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer

Regelen om frist for forhåndsmelding i allmennaksjeloven § 5-3 første ledd er uten parallell i aksjeloven. Departementet ser ikke vesentlige hensyn som taler mot å innføre tilsvarende regel for de aksjeselskaper som tillater forvalterregistrerte aksjer.

Departementet har i punkt 4.2.3.3 foreslått at bestemmelsen om registreringsdato også skal gjelde for slike aksjeselskaper. Departementet foreslår regler om forhåndsregistrering for eiere av forvalterregistrerte aksjer i aksjeselskaper i aksjeloven § 4-2 første ledd.

Departementet foreslår at slike selskaper også skal ha rett til å vedtektsfeste krav til forhåndsregistrering for alle aksjeeiere.

4.3.3.8 Forholdet til hvitvaskingsloven

Som nevnt i punkt 4.3.3.2 foreslår departementet at det innføres krav til forhåndsregistrering for eiere av forvalterregistrerte aksjer. Kravet innebærer at aksjeeiere bak forvalterregistrerte aksjer må sende en melding til foretaket eller den foretaket har utpekt til å føre oversikt på vegne av selskapet.

Tilrettelegging for avstemning på generalforsamlingene for forvalterregistrerte aksjer har til dels vært gjennomført ved å opprette en konto i verdipapirregisteret. Etter avholdt generalforsamling er aksjene ført tilbake til forvalterkonto, og kontoen slettet.

Departementet er kjent med at gjeldende ordning har ført til utfordringer for kontoførerne med hensyn til gjennomføring av tilstrekkelige kundetiltak etter hvitvaskingsloven.

Etter departementets vurdering vil den foreslåtte ordningen, med krav til forhåndsvarsel fra eiere av forvalterregistrerte aksjer, ikke medføre etablering av kundeforhold fra kontofører til de forvalterregistrerte aksjonærene som utløser krav om kundetiltak etter hvitvaskingsloven.

4.3.3.9 Fullmakt

Etter norsk rett har aksjeeier rett til å la seg representere ved fullmektig, jf. asal. § 5-2 første ledd. Fullmektig må fremlegge skriftlig fullmakt som er signert og datert, jf. § 5-2 annet ledd. Fullmakten gjelder kun for førstkommende generalforsamling dersom annet ikke fremgår tydelig, jf. annet ledd tredje punktum. Fullmakten kan når som helst tilbakekalles, jf. fjerde punktum. Aksjelovens regler om fullmakt suppleres av lov av 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer bestemmelser i kapittel II.

Etter SRD II artikkel 3c nr. 1 bokstav b, kan EØS-statene innføre regler som tillater formidleren å utøve rettighetene knyttet til aksjen etter uttrykkelig fullmakt og instruks fra aksjeeieren og til aksjeeierens fordel. Gjennomføringsforordningen legger opp til at informasjon om deltakelse ved fullmektig kan sendes på standardisert vis, jf. tabell 5 bokstav b.

Etter departementets vurdering er ikke ordlyden i allmennaksjeloven § 4-10 tredje ledd til hinder for at forvalteren kan opptre som fullmektig etter uttrykkelig fullmakt, jf. asal. § 5-

2. Formidleren opptrer da som fullmektig for aksjeeieren og ikke i kraft av rollen som formidler.

I de nærmere bestemmelsene om melding om deltakelse på generalforsamling som følger av gjennomføringsforordningen artikkel 6 med henvisning til tabell 5 vedlagt forordningen, er det lagt opp til at informasjon om fullmektig *kan* fremgå av aksjeeieres melding om deltakelse på generalforsamlingen. Informasjon om fullmektig i meldingen kan lette arbeidsbyrden og risikoen for selskapet og aksjeeieren. Etter departementets oppfatning er det likevel gode grunner for å i tillegg opprettholde kravet til at fullmakt skal være skriftlig, datert og signert. Dette skaper notoritet for at aksjeeier har gitt uttrykkelig fullmakt. At fullmakten skal være skriftlig innebærer ikke at dokumentet må utformes på papir. Skriftlighetskravet vil også være oppfylt der elektroniske løsninger benyttes for utarbeidelse av fullmakten, jf. asal. § 1-6 annet ledd. Se for øvrig nærmere omtale i Prop. 112 L (2016–2017) side 23. Tilsvarende er det ikke et krav etter aksjelovgivningen at fullmakt må signeres ved fysisk underskrift. Elektronisk signatur er i aksjelovene sidestilt med fysisk underskrift elektronisk. Se nærmere omtale i Prop. 112 L (2016–2017) side 29 flg.

Selv om fullmektig fremgår av meldingen som sendes til selskapet, er imidlertid ikke aksjeeieren avskåret fra å trekke tilbake fullmakten, endre denne eller møte personlig uavhengig av opplysninger som er formidlet i meldingen, jf. asal. § 5-2 annet ledd fjerde punktum.

Departementet foreslår ingen endringer i allmennaksjeloven § 5-2. En fullmektig for eier av forvalterregistrerte aksjer må dermed fremlegge skriftlig, signert og datert fullmakt for å delta på selskapets generalforsamling. Departementet foreslår å tydeliggjøre at formidler kan opptre som fullmektig dersom de alminnelige bestemmelsene om fullmakt er oppfylt. Departementet foreslår derfor å fjerne første punktum i allmennaksjeloven § 4-10 tredje ledd.

4.4 Åpenhet om deltakelse på generalforsamling for noterte selskaper

4.4.1 Gjeldende rett

Etter forskrift av 6. juli 2009 nr. 983 *om selskapets opplysningsplikt før og etter generalforsamlingen i visse allmennaksjeselskaper* § 4, skal noterte selskaper offentliggjøre resultatet av avstemningene på sine nettsider. Selskapet har ikke plikt til å offentliggjøre hvem som har deltatt på generalforsamlingen.

4.4.2 Departementets forslag

4.4.2.1 Åpenhet om deltakelse på generalforsamling for noterte selskap

Departementet foreslår at allmennaksjeselskaper med aksjer som er tatt opp til notering på regulert marked, jf. verdipapirhandelloven § 2-7 fjerde ledd, og som ligger i eller har

virksomhet i EØS, skal offentliggjøre oversikt over alle aksjeeiere som har deltatt på generalforsamlingen.

I punkt 2.2 foreslår departementet regler om offentlighet om eiere av forvalterregistrerte aksjer. Selskaper med forvalterregistrerte aksjer skal periodisk opplyse om hvem som er aksjeeiere, både eiere av forvalterregistrerte aksjer og de som fremgår direkte av aksjeeierregisteret. Vi viser til vurderingene knyttet til offentlighet rundt aksjeeiere i punkt 2.2.4.

Reglene om periodisk offentliggjøring gir kun et øyeblikksbilde av aksjeeierfellesskapet. Det gir ikke informasjon om hvilke aksjeeiere som utøver aksjeeierrettigheter på generalforsamlingen og dermed har påvirkningsmulighet. Etter departementets vurdering er det enkelte særhensyn som tilsier at forhold rundt selskapets generalforsamling bør være offentlig informasjon.

For det først kan åpenhet om eiere som deltar og stemmer på generalforsamlingen være en rettssikkerhetsgaranti for øvrige aksjeeiere. Mellom tidspunkt for innhenting av opplysninger om aksjeeier og frem til registreringsdatoen kan det skje eierskifter. Dermed kan endringer på eiersiden være ukjent for selskapet, markedet og øvrige aksjeeiere. Det at deltakerne på generalforsamlingen offentliggjøres, innebærer at aksjeeierne og markedet får informasjon om hvem som deltar på generalforsamlingen. Dette kan bidra til å fange opp lovbrudd, eksempelvis inhabilitet ved stemmeavgivelse.

For det annet kan åpenhet om deltakere på generalforsamlingen ha positiv effekt på etterlevelsen av andre forpliktelser etter SRD II. En betydelig andel aksjeeiere i børsnoterte selskaper er institusjonelle investorer og kapitalforvaltere. De har ofte store aksjeporteføljer og betydelig mulighet for å påvirke utfallet av generalforsamlingsbeslutninger. Et av formålene med SRD II er å skape åpenhet rundt slike aktørers investeringsstrategier og retningslinjer for aksjeeierengasjement, jf. fortalen punkt 16. Dette kan bevisstgjøre investorer, bidra til at sluttinvestoren treffer bedre investeringsbeslutninger, bidra til å styrke aksjeeierengasjement og selskapets ansvarlighet overfor andre parter og sivilsamfunnet, jf. fortalen punkt 16. Etter departements vurdering kan åpenhet om slike aktørers deltakelse på generalforsamlingen virke skjerpende på aktørenes etterlevelse av egne investeringsstrategier og retningslinjer for aksjeeierengasjement.

Departementet foreslår derfor at selskapene skal offentliggjøre fortegnelsen over aksjeeierne som har møtt på generalforsamlingen, jf. asal. § 5-13. Bestemmelsen skal kun gjelde noterte allmennaksjeselskaper. Departementet foreslår at bestemmelsen tas inn i allmennaksjeloven § 5-11 b nytt nr. 4. Departementet vil eventuelt på et senere tidspunkt vurdere om reglene også bør innføres for unoterte allmennaksjeselskaper.

Mange noterte selskaper har et betydelig antall aksjeeiere. En stor andel aksjeeierne er småsparere og har små aksjeposter. Det kan anføres at informasjon om slike aksjeeieres deltakelse på generalforsamlingen har begrenset verdi for offentligheten. Dette kan tale imot offentliggjøring. Hvorvidt disse eierne inngår i en større eiergruppe, for eksempel gjennom konserntilknytninger eller andre samarbeidskonstellasjoner, vil selskapet ikke

nødvendigvis ha informasjon om. Hvis aksjeeieroversikten skal gi et samlet bilde over eierne, må også slike aksjeposter tas med. Fordelene ved åpenhet om eierforhold og utøvelse av aksjeeierrettigheter bør være hovedregelen, og unntak bør begrunnes særskilt, jf. også Ot.prp. nr. 11 (2006–2007) side 33. Departementet kan ikke se at argumentene imot offentliggjøring er tilstrekkelig tungtveiende til å fravike prinsippet om offentlighet.

Departementet foreslår at de nærmere bestemmelsene om offentliggjøringen skal reguleres i forskrift med hjemmel i allmennaksjeloven § 5-11 b nr. 4.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene til forslag om offentlighet av fortegnelsen av aksjeeiere etter § 5-13. Departementet ber høringsinstansene vurdere om kun eiere av aksjer over en viss terskel bør inkluderes i en slik oversikt, og hvor høy en slik terskel eventuelt bør være.

5 Formidlere mv.

5.1 Innledning

Definisjon av formidlere i lov av 15. mars 2019 nr. 6 om verdipapirsentraler og verdipapiroppgjør mv. (verdipapirsentralloven) og nærmere regulering av formidlernes plikter i ny forskrift om formidlere mv. gitt med hjemmel i denne loven, samt sanksjoner for overtredelse av pliktene foreslås i punkt 5.2 til 5.6. Verdipapirsentralloven har ikke trått i kraft.

Virkeområdet for bestemmelsene om formidlere kan avvike fra virkeområdet for reglene etter aksjelovgivning ovenfor i kapittel 2 til 4.

Reglene om forvaltere i gjeldende verdipapirregisterloven videreføres i stor grad i verdipapirsentralloven bortsett fra en endring i kravet om tillatelse fra Finanstilsynet, jf. Prop. 7 L (2018–2019) side 210. Verdipapirsentralloven er vedtatt, men ikke trådt i kraft. I kapittelet her vises det til den nye verdipapirsentralloven.

5.2 Definisjoner og virkeområde

5.2.1 Gjeldende rett

Det er ingen særskilt definisjon av formidler etter gjeldende rett.

5.2.2 Endringsdirektivets krav

Endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) til aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF definerer en formidler (intermediary) som en person som yter tjenester i form av oppbevaring av aksjer, forvaltning av aksjer eller vedlikehold av verdipapirkontoer på vegne av aksjeeiere eller andre personer, jf. art. 1 annet ledd bokstav d).

I direktivets definisjon er det vist til at kravene blant annet vil omfatte verdipapirforetak som definert i direktiv 2014/65/EU (MiFID II), kredittinstitusjon som definert i direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og verdipapirsentral som definert i forordning (EU) nr. 909/2014 (CSDR). Bestemmelsene om formidlere i SRD II kapittel 1a omfatter formidlere som yter tjenester til aksjonærer eller andre formidlere i forbindelse med aksjer i selskaper som har sitt registrerte forretningskontor i en EØS-stat og aksjene tatt opp til handel på regulert marked i EØS, jf. art. 1 nr. 5.

Kjeden av formidlere mellom selskapet og aksjeeier kan omfatte formidlere uten forretningskontor eller hovedkontor i EØS, jf. SRD II fortalen punkt 12. For at formålet med bestemmelsene i SRD II skal oppnås, er det nødvendig å sikre at formidlere fra tredjestater også underlegges samme forpliktelser og krav som formidlere innenfor EØS, jf. punkt 12 i fortalen.

Det følger på denne bakgrunn av artikkel 3e at bestemmelsene også gjelder tredjestatsformidlere, det vil si formidlere som yter tjenester som nevnt i artikkel 1 nr. 5, men som verken har registrert forretningskontor eller hovedkontor i EØS.

5.2.3 Departementets forslag

Departementet foreslår en definisjon av formidler i verdipapirsentralloven ny § 4-5 første ledd. En *formidler* vil etter forslaget være en person som tilbyr oppbevaring, administrasjon av aksjer eller vedlikehold av verdipapirkontoer på vegne av aksjeeiere eller andre personer.

Det foreslås videre at bestemmelsene om formidlere i ny forskrift om formidlere mv. fastsatt med hjemmel i verdipapirsentralloven, omfatter norske formidlere og tredjestatsformidlere når formidlerne yter tjenester til aksjeeiere eller andre formidlere i forbindelse med aksjer i selskaper som har sitt registrerte forretningskontor i en EØS-stat og aksjene er tatt opp til notering på et regulert marked i EØS. Se forslag til forskrift *om formidlere mv.* § 1 annet ledd. Når det forutsetningsvis angis at formidleren er norsk eller fra et annet land innen EØS, forutsettes det at formidleren er forpliktet til å følge sektorspesifikk lovgivning i dette landet. For norske formidlere vil dette eksempelvis være foretak underlagt verdipapirhandelloven, finansforetaksloven og verdipapirsentralloven.

Definisjonen av formidlere omfatter norske formidlere uavhengig av om de yter tjenester til norske eller utenlandske aksjeeiere og uavhengig av om selskapet er norsk eller registrert i en annen EØS-stat

En forvalter etter verdipapirsentralloven § 4-3 vil alltid være en formidler etter definisjonen av formidler i forslaget til ny § 4-5 første ledd i verdipapirsentralloven. Der virkeområdet for reglene om forvaltere og formidlere er sammenfallende, vil forvalteren derfor også være underlagt regelverket for formidlere.

For formidlere fra andre EØS-stater, kan plikter utledes av aksjelovene og verdipapirsentrallovens regler om forvaltere, eller rettigheter og plikter som utledes av andre EØS-staters regulering av formidlere etter SRD II mv.

I tillegg til foretak som yter tjenester relatert til oppbevaring eller forvaltning av aksjer, omfatter definisjonen av formidler den som fører verdipapirkonto på vegne av aksjeeier eller andre personer. Den nye verdipapirsentralloven viderefører den gamle lovens ordning der verdipapirsentralen fører verdipapirkontoene, hvis den ikke velger å benytte kontoførere som angitt i verdipapirsentralloven § 6-2.

Verdipapirsentralen ASA bruker begrepet kontoførere. Av dem fins det to typer: Kontofører Utsteder (KU), som fører konto for utstederne, og Kontofører Investor (KI), som fører verdipapirkontoer for investorene. Ut fra definisjonen i direktivets artikkel 2 bokstav d jf. forslaget til verdipapirsentralloven ny § 4-5, antar departementet at en Kontofører Investor vil være en formidler, men at en Kontofører Utsteder i utgangspunktet ikke er å anse som en formidler. For Kontofører Utsteder vil det kunne bero på en konkret vurdering etter hvilke oppgaver kontoføreren utfører for utsteder. Det antas videre at en verdipapirsentral vil være en formidler, men det kan tenkes at noen av verdipapirsentralens oppgaver faller utenfor formidlerbegrepet. Departementet viser særlig her til skillet mellom tjenester tilknyttet «investor-CSD» og «issuer-CSD». Høringsinstansene oppfordres til å uttale seg om forståelse av formidlerbegrepet i

tilknytning til kontoførere og verdipapirsentraler, uavhengig av hvilken verdipapirsentral som benyttes.

5.3 Formidlingsplikt mv.

5.3.1 Gjeldende rett

Plikt å formidle informasjon mellom selskapet og aksjeeierne er ikke særskilt regulert i gjeldende rett utover pliktene pålagt forvalter som beskrevet i punkt 2.1.

5.3.2 Endringsdirektivets krav

Formidlernes plikter knyttet til opplysninger om aksjeeiere etter SRD II følger av artikkel 3a og er beskrevet i punkt 2.1.2.

Plikt til å formidle annen informasjon enn opplysninger om aksjeeiere mellom selskapet og aksjeeierne etter SRD II følger av artikkel 3b og er beskrevet i punkt 3.2.2.

Kommisjonen har hjemmel til å fastsette utfyllende krav til opplysninger som skal utveksles, og format på og frister for slik utveksling, jf. art. 3b nr. 6. Dette er gjort i kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2018/1212. Departementet viser til punkt 1.3 for nærmere gjennomgang av kravene i gjennomføringsforordningen.

5.3.3 Departementets forslag

Formidling mv. av opplysninger om aksjeeiere

Departementet foreslår at en formidler uten opphold skal ha plikt til å formidle opplysninger om aksjeeieres identitet ved anmodning fra selskapet eller en tredjeperson selskapet har utpekt. Se forslag til forskrift *om formidlere mv.* § 2 første ledd som gjennomfører SRD II artikkel 3a nr. 2 for formidlernes del.

Med opplysninger om aksjeeiernes identitet menes navn, fødselsdato eller organisasjonsnummer eller tilsvarende identifikasjonsnummer for utenlandske personer, postnummer, sted og land, samt hvor mange aksjer den enkelte aksjeeier eier. Dersom selskapet ber om det, omfattes i tillegg aksjeklassenavn og ervervstidspunkt. Se forskriftsforslaget § 2 annet ledd som gjennomfører definisjonen i SRD II artikkel 2 bokstav j).

Departementet foreslår at dersom det er flere ledd med formidlere, skal selskapets anmodning uten opphold videreformidles mellom formidlerne, og opplysningene om aksjeeierens identitet skal uten opphold gis direkte til selskapet eller tredjepersonen utpekt av selskapet fra den formidleren som besitter den etterspurte informasjonen. Selskapet har rett til å få opplysninger om aksjeeiernes identitet fra ethvert ledd i formidlerkjeden som besitter informasjonen. Se forskriftsforslaget § 2 tredje ledd som gjennomfører SRD II artikkel 3a nr. 3 første ledd.

Departementet behandler formidlers oppbevaring av opplysninger om aksjeeieres identitet i punkt 2.4. Departementet foreslår i forskriftsforslaget § 2 fjerde ledd at med

mindre annet følger av lov eller forskrift med hjemmel i lov, skal opplysninger om aksjeeieres identitet ikke lagres mer enn tolv måneder etter at formidleren ble klar over at vedkommende ikke lenger er aksjeeier, jf. SRD II artikkel 3a nr. 4. Videre foreslås at juridiske personer som er aksjeeiere kan kreve at ufullstendige eller upresise opplysninger om deres identitet blir rettet, jf. forskriftsforslaget § 2 femte ledd jf. SRD II artikkel 3a nr. 5. Fysiske personer som er aksjeeiere har rett til å få rettet opplysninger etter personvernforordningen artikkel 16 som er gjennomført i personvernopplysningsloven § 1.

I forskriftsforslaget § 7 foreslås det at formidlere som oppfyller sine forpliktelser etter forskriften, ikke med dette skal anses å overtre bestemmelser om taushetsplikt i lov og forskrift eller avtaler, jf. SRD II artikkel 3a nr. 6.

Videreformidling av meldinger mellom selskapet og aksjeeier

En forutsetning for aktivt aksjeeierengasjement er at aksjeeierne mottar relevant informasjon fra selskapet. For å sikre at særlig aksjeeiere med forvalterregistrerte aksjer mottar informasjon innen rimelig tid, må formidlerne ha rett og plikt til å videreformidle informasjon mellom aksjeeier og selskapet. Departementet foreslår derfor at formidlere skal ha plikt til å uten opphold videreformidle meldinger mellom selskapet og aksjeeier.

Departementet har vurdert hvilke opplysninger formidler skal være forpliktet til å videreformidle.

Etter SRD II artikkel 3b gjelder formidlingsplikten alle opplysninger som selskapet er pålagt å sende aksjeeier, slik at aksjeeier kan utøve sine aksjeeierrettigheter. Dette gjelder opplysninger som skal sendes alle aksjeeiere i en aksjeklasse. Departementet viser til nærmere redegjørelse om type opplysninger i punkt 3.2.3.

Se bestemmelser om videreformidlingsplikt i forskriftsforslaget § 3.

Format, tidsfrister mv. for oversendelsene

I gjennomføringsforordning (EU) 2018/1212 er det fastsatt krav til opplysninger som skal utveksles, og format på og frister for slik utveksling, jf. omtale i punkt 1.3. Forordningen foreslås gjennomført i forskriftsforslaget § 5. Forordningen vil i praksis være utfyllende bestemmelser til de andre bestemmelsen i forskriften som gjennomfører SRD II.

Særskilt om forvalterregistrering i flere ledd

I de tilfellene der en forvalter er innført i verdipapirregisteret i stedet for den reelle eieren, er det ikke uvanlig at det foreligger flere lag med underforvaltere. Verdipapirregisterloven § 6-3 fjerde ledd om forvalters opplysningsplikt om reelle eiere tolkes og praktiseres slik at forvalteren som er innført i registeret, må kunne opplyse om reell eier selv der det er flere forvaltere i kjeden. Dette har også vært understreket i Finanstilsynets godkjenninger av forvaltere etter lovens § 6-3 første ledd. Forvalterne har måttet sikre seg rettslig grunnlag for å kunne få de nødvendige opplysningene fra de andre forvalterne i kjeden, enten etter avtale eller på annen måte.

Verdipapirregisterloven § 6-3 fjerde ledd videreføres i det vesentlige i verdipapirsentralloven § 4-4 fjerde ledd. Særlig fordi overtredelser av den sistnevnte bestemmelsen kan rammes av overtredelsesgebyr etter lovens § 11-9 første ledd, foreslår departementet en kodifisering av gjeldende rett slik at det uttrykkelig fremkommer i lovens § 4-4 fjerde ledd at forvalteren har plikt til å besørge innhenting av opplysninger om reell eier også der det er flere ledd med forvaltere.

5.4 Formidlers plikt til å medvirke til at aksjeeieren eller tredjeperson utpekt av aksjeeieren kan utøve sine rettigheter

5.4.1 Gjeldende rett

Etter allmennaksjelovens regler har ikke forvalter adgang til å utøve andre rettigheter enn retten til å motta utbytte eller andre utdelinger, jf. asal. § 4-10 tredje ledd. Forvalter kan dermed ikke utøve organisatoriske rettigheter i kraft av forvalterrollen.

Det er i dag ikke lovbestemmelser som oppstiller plikt for formidlere til å medvirke til at aksjeeier får utøvd sine rettigheter.

5.4.2 Endringsdirektivets krav

Formidlere skal tilrettelegge for utøvelsen av aksjeeierrettigheter, jf. artikkel 3c nr. 1. Dette omfatter blant annet retten til å møte og stemme på generalforsamlingen.

SRD II oppstiller to måter EØS-statene kan oppfylle denne forpliktelsen på. Det første alternativet er at formidlerne pålegges å gjennomføre tiltak nødvendig for at aksjeeieren selv kan utøve rettighetene, jf. bokstav a. Det andre er å tillate at formidleren utøver rettighetene på vegne av aksjeeieren etter eksplisitt fullmakt og til aksjeeierens gunst, jf. bokstav b. EØS-statene skal gjennomføre minst ett av alternativene.

Etter artikkel 3c nr. 2 første avsnitt skal selskapet gi bekreftelse i forbindelse med elektronisk deltakelse på generalforsamling. Når formidlere mottar slik bekreftelse, skal formidleren uten opphold videreformidle meldingen til aksjeeier eller tredjeperson utpekt av aksjeeieren, jf. artikkel 3c nr. 2 annet avsnitt. Er det en kjede av formidlere, skal bekreftelsen uten opphold sendes til neste formidler i kjeden, med mindre meldingen kan sendes direkte til aksjeeier. Aksjeeieren kan også utpeke en tredjeperson, og meldingen skal da sendes til denne.

Kommisjonen har etter artikkel 3c nr. 3 hjemmel til å fastsette utfyllende krav til opplysninger som skal utveksles, og format på og frister for slike meldinger. Dette er gjort i gjennomføringsforordning (EU) 2018/1212. Departementet viser til punkt 1.3 for nærmere gjennomgang av kravene i gjennomføringsforordningen.

5.4.3 Departementets forslag

Etter SRD II artikkel 3c nr. 1 skal EØS-statene sikre at formidlere bidrar til at aksjeeiere får utøvet sine eierrettigheter enten direkte eller gjennom fullmakt. Hva slags bistand som

konkret er nødvendig, må avgjøres etter selskapsretten i det landet der selskapet er registrert.

Etter norsk rett kan formidler opptre som fullmektig, se punkt 4.3.3.9. Norsk rett er på dette punktet i samsvar med kravet etter SRD II artikkel 3c nr. 1 bokstav b. I punkt 4.2 og 4.3 foreslås regler om rett til å delta og stemme på generalforsamlingen for eier av forvalterregistrerte aksjer. Departementet foreslår at selskapet skal motta melding om aksjeeierens deltakelse på generalforsamling senest tre virkedager før generalforsamlingen. Dette vil innebære at det blir enklere for eier av forvalterregistrerte aksjer å utøve retten til å delta og stemme på generalforsamlingen.

Departementet foreslo i høringsnotat av 31. januar 2019 i punkt 5.4.3 at den som avgir en elektronisk stemme på generalforsamlingen skal motta en elektronisk bekreftelse på at stemmen er mottatt. Departementet foreslo i samme punkt at den som har avgitt elektronisk stemme kan be om bekreftelse på at stemmen er gyldig registrert og tatt med i opptellingen av stemmene, med mindre slik informasjon allerede er tilgjengelig. Forslagene ble fremmet for å gjennomføre SRD II artikkel 3c nr. 2 første og annet avsnitt.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet at formidlere har plikt til å legge til rette for at eier av aksjene de formidler kan utøve sine aksjeeierrettigheter. Som del av tilretteleggingsplikten skal formidler blant annet sikre at aksjeeieren får gitt melding til selskapet på format som kreves etter SRD II og gjennomføringsforordningen, og at meldingen fra aksjeeieren sendes til selskapet. Dette gjennomfører SRD II artikkel 3c nr. 1 bokstav a)

Departementet foreslår en plikt for formidler til å videreformidle bekreftelse om stemmegivning uten forsinkelse til aksjeeieren eller tredjeperson utpekt av aksjeeieren. Dersom det er flere formidlere i en kjede, skal bekreftelsen videresendes mellom formidlerne, med mindre bekreftelsen kan sendes direkte til aksjeeieren eller tredjeperson utpekt av aksjeeieren. Forslaget gjennomfører SRD II artikkel 3c nr. 2 tredje avsnitt.

Forslagene foreslås tatt inn i ny forskrift om formidlere § 4.

5.5 Formidlers gebyrer

5.5.1 Gjeldende rett

Det foreligger ingen lov- eller forskriftsbestemmelser som direkte regulerer formidlers gebyrer.

5.5.2 Endringsdirektivets krav

For å tilrettelegge for investeringer i selskaper i EØS og utøvelse av aksjeeierrettigheter, er det nødvendig med en høy grad av transparens med hensyn til gebyr og kostnader for tjenester tilbudt av formidlere, jf. SRD II fortalen punkt 11. Forskjell i gebyrer for tjenester tilbudt lokalt og på tvers av landegrensene er kun tillatt dersom det er rettfærdiggjort og reflekterer variasjoner i faktiske kostnader, jf. fortalen punkt 11.

SRD II oppstiller derfor krav til ikke-diskriminering, proporsjonalitet og transparens knyttet til formidlers gebyrer.

EØS-statene skal sikre at formidlere offentliggjør kostnadene for tjenester de er forpliktet til å tilby etter SRD II kapittel Ia, jf. SRD II art. 3d nr. 1. Oversikten skal spesifiseres på tjenestenivå, slik at gebyrer knyttet til hver av tjenestene fremgår.

Etter SRD II artikkel 3d nr. 2 første punktum skal EØS-statene sikre at gebyrer formidlere krever fra aksjeeierne, selskapene og andre formidlere er ikke-diskriminerende og proporsjonale knyttet til de faktiske kostnadene formidleren har med å levere tjenesten. Ulike gebyrer for tjenester til nasjonale og utenlandske aktører kan bare kreves der ulikheten er behørig begrunnet og reflektert i ulike faktiske kostnader knyttet til levering av tjenestene, jf. art. 3d nr. 3.

Etter SRD II artikkel 3d nr. 3 kan EØS-statene forby formidlere å ta gebyrer for tjenestene de er forpliktet til å tilby etter bestemmelsene i SRD II artikkel 3a til 3c.

5.5.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at formidlers gebyrer skal være offentlig, proporsjonale til faktiske kostnader og ikke-diskriminerende for tjenester som ytes for å gjennomføre lovpålagte tjenester knyttet til opplysninger om aksjeeiers identitet, videreformidling av informasjon og tilrettelegging av utøvelse av aksjeeiers rettigheter. Forslaget gjennomfører direktivforpliktelsene i SRD II artikkel 3d nr. 1 og 2.

Forslaget bidrar til økt transparens om formidlers gebyrer. Spesifiserte gebyrer vil i tillegg gi aktørene en bedre sammenligningsgrunnlag. Departementet antar dette kan skjerpe konkurransen mellom formidlerne. Dette kan komme de som kjøper tjenester fra formidlere til gode.

Departementet foreslår å gjennomføre direktivforpliktelsen i forskrift om formidlere § 6 gitt i medhold av verdipapirsentralloven § 4-5 tredje ledd.

EØS-statenes mulighet til å forby formidlere å ta gebyr etter SRD II artikkel 3d nr. 3 er behandlet i punkt 2.3.

5.6 Administrative tiltak og sanksjoner

5.6.1 Gjeldende rett

Formidlernes virksomhet er ikke regulert av gjeldende rett. Lovverket oppstiller imidlertid plikter og sanksjoner for enkelte typer formidlere.

For formidlere som opptrer som forvalter i et verdipapirregister, oppstilles det krav i verdipapirsentralloven § 4-3. Etter den gjeldende verdipapirregisterloven skal forvaltere godkjennes av Finanstilsynet, jf. verdipapirregisterloven § 6-3 første ledd. Etter den nye verdipapirsentralloven kan verdipapirsentralen godkjenne banker, verdipapirforetak, verdipapirregister og enkelte andre foretakstyper som forvalterne, jf. verdipapirsentralloven § 4-3. I andre tilfeller er det nødvendig med tillatelse fra

Finanstilsynet. Se omtale i Prop. 7 L (2018-2019) kapittel 14. For forvaltere av aksjer i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper foreligger det også et krav om godkjenning fra Finanstilsynet etter allmennaksjeloven § 4-10.

Dersom noen er innehaver av forvalterkonto uten å oppfylle kravene etter verdipapirsentralloven § 4-3, kan Finanstilsynet kreve kontoen til forvalter sperret, jf. verdipapirsentralloven § 11-7 første ledd.

Finanstilsynet kan også sperre konto dersom forvalter ikke oppfyller plikt til å gi opplysninger etter verdipapirsentralloven § 4-4 fjerde ledd.

Finansdepartementet kan i forskrift gi nærmere regler om tvangssalg av finansielle instrumenter når forvalter ikke oppfyller kravene etter § 4-3. Forskriftshjemmelen er ikke benyttet.

5.6.2 Endringsdirektivets krav

For å sikre at forpliktelsene etter SRD II gjennomføres i praksis, bør brudd på forpliktelsene sanksjoneres, jf. SRD II fortalen punkt 50.

Direktivet stiller krav til EØS-statene om fastsettelse av regler for tiltak og sanksjoner for overtredelse av bestemmelsene i SRD II, jf. SRD II art. 14b første ledd. Tiltak og sanksjoner skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende, jf. art. 14b annet ledd. Direktivet angir ikke hvilke tiltak og sanksjoner som kreves. Statene står derfor fritt til å vedta sanksjoner og tiltak innen SRD IIs rammer.

5.6.3 Departements forslag

For å sikre at formidlere oppfyller pliktene etter lovforslaget, og for å sikre at aksjeeiere og selskaper får utøvd sine rettigheter, foreslår departementet at formidlere underlegges tilsyn. Departementet foreslår Finanstilsynet som tilsynsorgan fordi Finanstilsynet allerede fører tilsyn med de foretakene som per i dag i praksis er formidlere. Hvis pliktene som pålegges formidlere inntas i verdipapirsentralloven og forskrifter til denne, vil slikt tilsyn følge av verdipapirsentralloven § 11-1 annet ledd, som bestemmer at Finanstilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i verdipapirsentralen overholdes, med mindre annet er særskilt bestemt.

Forvaltere av forvalterregistrerte aksjer er allerede underlagt tilsyn etter verdipapirsentralloven § 11-1 annet ledd.

Etter verdipapirsentralloven § 11-9 kan en rekke typer overtredelser av loven sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Det gjelder blant annet forvaltere som bryter sine plikter. Et overtredelsesgebyr er etter departementets vurdering virkningsfullt, proporsjonalt og avskrekkende. Ved å utvide § 11-9 til å omfatte overtredelse av § 4-5 om formidlere oppfylles kravene etter SRD II artikkel 14b annet ledd. Overtredelse av forskrift gitt i medhold av § 4-5 vil også være omfattet.

Departementet foreslår videre at pålegg om retting etter verdipapirsentralloven § 11-5, skal omfatte overtredelse av forvaltere og andre formidlers plikter etter henholdsvis §§ 4-4 og 4-5, og forskrifter gitt i medhold av bestemmelsene.

Bestemmelsen om daglig løpende mulkt i finanstilsynsloven § 10 annet ledd ved manglende oppfyllelse av et pålegg vil med dette også komme til anvendelse.

De utfyllende reglene i forvaltningsloven kapittel IX om administrative sanksjoner vil for øvrig gjelde.

6 Voteringsrådgivere

6.1 Innledning

Voteringsrådgivere utøver en økende og sentral rolle i børsnoterte selskaper. Slike rådgivere betegnes internasjonalt som proxy advisors. Voteringsrådgivere analyserer og utarbeider anbefalinger for utøvelse av stemmerett. De bistår gjerne aksjeeiere med en spredt aksjeportefølje, som for eksempel institusjonelle investorer og kapitalforvaltere. Voteringsrådgiverne tilbyr særlig to tjenester. Den første er rådgivning om hvordan aksjeeier bør utøve sine rettigheter gjennom stemmegivning. Den andre er tjenester som innebærer at aksjeeier rent faktisk kan utøve aksjeeierrettighetene på generalforsamlingen, enten ved deltakelse på vegne av aksjeeieren ved fullmakt eller ved å tilrettelegge systemer som hjelper aksjeeieren å stemme.

Voteringsrådgivere kan ha en betydelig innflytelse i sin rolle som rådgiver ved at de kan påvirke selskapet, styret, aksjeeiere de gir råd, og andre investorer på en rekke ulike måter. Selskapet Georgeson har analysert voteringsrådgiveres anbefalinger og utfallet av generalforsamlinger i de største børsnoterte selskapene i Storbritannia, Tyskland, Frankrike, Sveits, Nederland, Italia og Spania. I *Georgeson's 2018 Proxy Season Review* vises det til at det ofte er en sammenheng mellom anbefalingene fra voteringsrådgiverne og utfallet av stemmeavgivningen. Der voteringsrådgiverne var negative, ble oftere utfallet negativt. Denne sammenhengen er særlig sterk i enkelte markeder, se eksempelvis omtalen om Storbritannia i rapportens side 9. Aksjeeiersammensetningen i Storbritannia avviker vesentlig fra den norske sammensetningen. I Storbritannia er aksjene svært spredt og mange selskaper mangler én eller flere store aksjeeiere. Dette kan påvirke voteringsrådgivernes innflytelse.

Rapporten viser til at det ikke er uvanlig med samspill mellom ledelsen i et selskap og de største aksjeeierne i forkant av generalforsamling. Der hvor mange av aksjeeierne bruker samme voteringsrådgivere, kan dette stimulere til at ledelsen har en lignende dialog med voteringsrådgiverne for å få deres støtte før generalforsamling. Fra selskapets side kan det være en fordel å måtte kommunisere med færre antall interessenter. Samtidig vil det kunne være tilfeller hvor voteringsrådgivernes interesser avviker fra aksjeeiernes interesser.

Voteringsrådgiverne gir også råd til investorene om hvordan deres rettigheter kan utøves. Voteringsrådgiverne opptrer i den forbindelse som uavhengige rådgivere.

Voteringsrådgiveres virksomhet er ikke særskilt regulert i norsk rett, og de er ikke pålagt en særskilt plikt til å opplyse om faktiske eller potensielle interessekonflikter. I rapporten *Proxy Advisory Firms, Governance, Market Failure, and Regulation* skriver Milken Institute at voteringsrådgivere i enkelte tilfeller har gitt råd om utøvelsen av aksjeeierrettigheter i samme selskap som de tidligere har bistått i forbindelse med utarbeiding av interne retningslinjer for god selskapsstyring. Gitt voteringsrådgivernes rolle og kompetanse, er det ikke unaturlig at de også bistår selskaper med slike tjenester. Dersom investorene ikke får opplysninger om dette, har de imidlertid ikke grunnlag for å

vurdere om dette er en potensiell interessekonflikt. Det kan i tur være egnet til å skape tvil om voteringsrådgivernes uavhengighet.

Markedet for voteringsrådgivere domineres av internasjonale aktører. De to største er amerikanske Institutional Shareholder Services (ISS) og Glass Lewis. Departementet er ikke kjent med at det er voteringsrådgivere basert i Norge, og har bare kjennskap til én aktør i Norden. Departementet er kjent med at flere internasjonale voteringsrådgivere gir råd om utøvelse av aksjeeierrettigheter i norske børsnoterte selskaper. Glass Lewis har blant annet publisert en adferdsnorm for sine anbefalinger i norske selskaper.²

Det er særlig institusjonelle investorer og kapitalforvaltere som kjøper tjenester av voteringsrådgivere. Institusjonelle investorer har tradisjonelt hatt en passiv rolle, og søkt å spre risiko og ha lave kostnader. Dette er aktører som samlet sett eier en betydelig andel av aksjene notert på regulerte markeder innenfor EØS og ellers i verden. Likevel er de som oftest minoritetsaksjeeiere.

Departementet er kjent med at norske aktører i ulik grad benytter rådgivning fra voteringsrådgivere.

Lovforslaget omfatter ikke spørsmål knyttet til om disse rådgiverens virksomhet kan innebære at deres kunder identifiseres med hverandre, selskapsrettslig eller på annen måte.

6.2 Endringsdirektivets krav

Formålet til endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) til aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF er å øke aksjeeiers innflytelse og tilrettelegge for langsiktig eierskap i børsnoterte selskaper. Fortalen viser til at institusjonelle investorer og kapitalforvaltere i mange tilfeller bruker voteringsrådgivere i forbindelse med forvaltning av aksjeeierrettigheter i porteføljeselskaper, jf. fortalen punkt 25. Det står at voteringsrådgivere reduserer kostnadene forbundet med analyse av selskapsopplysninger. Voteringsrådgiverne har stor innvirkning på enkelte investorers stemmeadferd, særlig utenlandske investorer med diversifiserte porteføljer, jf. punkt 25.

Voteringsrådgivere er i artikkel 1 definert som aktører som profesjonelt eller forretningsmessig analyserer opplysningene om børsnoterte selskaper med sikte på å gi investorene et beslutningsgrunnlag for utøvelse av deres rettigheter.

Grunnet voteringsrådgivernes betydning bør disse være underlagt krav til åpenhet og transparens, jf. punkt 26. Hensikten er ikke å pålegge voteringsrådgiverne krav om offentliggjøring til skade for deres stilling i markedet, jf. punkt 45. De skal imidlertid offentliggjøre adferdsnormene, redegjøre for hvordan de anvendes og andre særskilte opplysninger, jf. punkt 26.

For å sikre voteringsrådgiverne like konkurransevilkår uavhengig av stemmerådgiverens hjemstat, skal forpliktelsene etter SRD II også få anvendelse for voteringsrådgivere

² <http://www.glasslewis.com/wp-content/uploads/2017/12/2018-Guidelines-NORWAY.pdf>

hjemmehørende i tredjestater når de leverer analyser om selskaper hjemmehørende i EØS, jf. punkt 27.

Etter SRD II artikkel 3j nr. 1 første avsnitt skal voteringsrådgivere offentliggjøre en henvisning til selskapets adferdsnormer. Det skal fremgå hvordan denne anvendes.

Voteringsrådgivere som ikke har adferdsnormer, skal gi en klar og begrunnet redegjørelse for hvorfor de ikke har dette, jf. art. 3j nr. 1 annet avsnitt. Tilsvarende gjelder dersom normene fravikes. Bestemmelsen er dermed basert på følg eller forklar-prinsippet. Opplysningene skal årlig offentliggjøres vederlagsfritt på voteringsrådgiverens nettside, jf. tredje ledd.

I tillegg til adferdsnormen skal voteringsrådgiverne opplyse om enkelte særlige opplysninger knyttet til utarbeiding av råd og anbefalinger. Opplysningene er:

- «a) Hovedtrekkene ved de metodene og modellene de anvender.
- b) De viktigste informasjonskildene de bruker.
- c) Framgangsmåtene de har innført for å sikre kvaliteten på undersøkelsene, rådgivningen og voteringsanbefalingene og kvalifikasjonene til ansatte som deltar.
- d) Hvorvidt og eventuelt hvordan de tar hensyn til forhold i det nasjonale markedet og til juridiske, reguleringsmessige og selskapsspesifikke forhold.
- e) Hovedtrekkene i retningslinjene for stemmegivning som de anvender for det enkelte marked.
- f) Om de har dialog med selskapene som undersøkelsene, rådgivningen eller voteringsanbefalingene gjelder, og med selskapets berørte parter, og i så tilfelle dialogens omfang og karakter.
- g) Retningslinjene med hensyn til forebygging og håndtering av potensielle interessekonflikter.»

Opplysningene i bokstav a til g ovenfor skal offentliggjøres på rådgiverens nettsted. De skal være kostnadsfritt tilgjengelig i minst tre år, jf. art. 3b nr. 2. annet ledd første punktum. Opplysninger som allerede er offentliggjort som del av adferdsnormen trenger ikke offentliggjøres på nytt, jf. 3b nr. 2 annet ledd annet punktum.

Voteringsrådgivere skal identifisere og umiddelbart informere klientene om faktiske eller mulige interessekonflikter eller forretningsforbindelser som kan påvirke gjennomføringen av undersøkelser og utarbeidingen av råd og anbefalinger, jf. art. 3j nr. 3.

Voteringsrådgiverne skal opplyse om tiltak de har truffet for å fjerne, begrense eller håndtere slike faktiske eller mulige interessekonflikter.

Artikkel 3j gjelder også voteringsrådgivere som verken har sitt forretningskontor eller hovedkontor innenfor EØS, dersom de utøver virksomhet via et forretningssted innenfor EØS, jf. art. 3j nr. 4.

Bestemmelsen skal få anvendelse dersom voteringsrådgiverne yter tjenester til aksjeeiere om aksjer i selskapet som har sitt forretningskontor i en EØS-stat, og hvis aksjer er tatt opp til notering på et regulert marked som ligger i eller driver virksomhet i en EØS-stat, jf. art. 1 bokstav d.

Hver EØS-stat skal utarbeide regler for voteringsrådgivere som har forretningskontor i hjemstaten, jf. art. 1 første ledd bokstav a. Har ikke voteringsrådgiveren forretningskontor i en EØS-stat, er det EØS-staten hvor voteringsrådgiveren har sitt hovedkontor, som har ansvaret. Har ikke voteringsrådgiveren forretningskontor eller hovedkontor i en EØS-stat, er det EØS-staten hvor voteringsrådgiveren har et forretningssted, som har ansvaret for utarbeidelse av regler.

EØS-statene skal innføre sanksjoner og andre virkemidler for å oppnå formålet med reglene, jf. art. 15b. Det er et nasjonalt handlingsrom ved valg av type sanksjoner. Sanksjonene og virkemidlene skal være effektive, proporsjonale og avskrekkende.

6.3 Svensk og finsk rett

Kravene til regulering av voteringsrådgiveres virksomhet følger av SRD II artikkel 3j. I det følgende redegjøres det kort for hovedtrekkene ved svensk og finsk regulering av voteringsrådgivere.

Svensk rett

Sverige har ikke tidligere hatt lovgivning som regulerer voteringsrådgiveres virksomhet. Det er derfor foreslått at kravene etter SRD II artikkel 3j lovreguleres ved opprettelse av en egen lov, jf. regjeringens proposisjon 2018/19: 56 side 63.

Loven skal gjelde for svenske og for visse utenlandske voteringsrådgivere. Virkeområdet er i tråd med SRD II begrenset til kun juridiske personer. Loven gjelder dermed ikke voteringsrådgivere som driver virksomhet gjennom enkeltpersonforetak. De materielle reglene ligger svært tett opp til bestemmelsene i SRD II slik de er redegjort for i punkt 6.2.

I det svenske forslaget er voteringsrådgivning underlagt Finansinspektionens tilsyn. I proposisjonen legges det til grunn at omfanget av voteringsrådgiveres virksomhet i Sverige ikke er av en slik art at den bør underlegges krav om tillatelse. Imidlertid innføres det krav til at voteringsrådgivere må registrere seg hos Finansinspektionen. Formålet er å forenkle Finansinspektionens arbeid med å utføre tilsyn. Finansinspektionen skal kunne gripe inn mot virksomheter som ikke registrerer seg.

I det svenske forslaget legges det opp til at voteringsrådgivere må dekke kostnader forbundet med Finansinspektionens tilsyn. Finansinspektionen er selvfinansiert. Tilsvarende regulering er derfor normal i Sverige.

Finsk rett

Finland har ikke hatt lovgivning som regulerer nærmere voteringsrådgiveres virksomhet. Det er derfor foreslått at kravene etter SRD II artikkel 3j lovreguleres ved nytt kapittel 10 a i värdepappersmarknadslagen, jf. regjeringens proposisjon til riksdagen (RP 305/2018 rd) side 125. Det finnes ingen kjente voteringsrådgivere som utøver sin virksomhet i Finland, jf. side 162. Lovforslaget er materielt sett tett opp mot minimumskravene i SRD

II, sml. forslag side 253. Voteringsrådgivere er ikke underlagt tilsyn eller registreringsforpliktelser etter det finske forslaget.

6.4 Departementets forslag

I høringsnotat av 31. januar 2019 foreslo departementet å regulere voteringsrådgivere i allmennaksjeloven. Departementet ba i høringen særlig om innspill om plassering. Departementet mottok ulike innspill til plassering. Departementet har på bakgrunn av høringsinnspill og løsninger valgt i Sverige og Finland foretatt en ny vurdering av hvordan SRD II artikkel 3j krav om regulering av voteringsrådgiveres virksomhet bør implementeres.

Reguleringen i allmennaksjeloven skal primært gjelde sentrale rettigheter og plikter knyttet til selskapene. Voteringsrådgivning er en tjeneste enkelte aksjeeiere og selskaper benytter for å forvalte eierskap i sin aksjeportefølje, det er dermed ikke en del av rettigheter og plikter utledet av allmennaksjeloven. Hvordan aksjeeierne rent praktisk utøver sine aksjeeierrettigheter, er ikke en del av allmennaksjeloven, så lenge det ikke gjøres i strid med allmennaksjeloven. Departementet foreslår derfor at regulering av voteringsrådgivere skilles ut i en egen lov. Lovforslaget er på nynorsk.

I høringsnotatet av 31. januar 2019 foreslo departementet en videre definisjon av voteringsrådgivere enn det som følger av SRD II. Departementet foreslår at lov om røystingsrådgjevarar kun skal gjelde for aktører som omfattes av SRD II artikkel 2 ny bokstav g.

Voteringsrådgivere defineres som juridiske personer som driver virksomhet som voteringsrådgivere, jf. § 1. Definisjonen sammenfaller med definisjonen i SRD II. Det gjelder virksomhet som rådgiver om utøvelse av avstemning på generalforsamling i noterte selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked i EØS. Mange norske rådgivere gir i dag av og til gir råd om stemmeutøving på generalforsamling. Det gjelde særlig advokater, revisorer og finansielle rådgivere. Direktivet er ikke ment å omfatte slik virksomhet, men tar sikte på å regulere de som på bredt grunnlag analyserer informasjon fra og om målselskapet, og som på dette grunnlag utarbeider anbefalinger. Lovens virkeområde omfatter ikke rettsråd eller rådgivning av mer sporadisk art.

Departementet foreslår at loven skal gjelde voteringsrådgivere som har forretningskontor i Norge, voteringsrådgivere som har hovedkontor i Norge dersom de ikke har forretningskontor i EØS og for voteringsrådgivere som har virksomhet i Norge, men ikke hovedkontor eller forretningskontor innen EØS, jf. § 2.

Departementet foreslår at voteringsrådgivere skal offentliggjøre adferdsnormer for sin virksomhet, jf. § 3. De skal redegjøre for hvordan disse anvendes. Dersom de ikke har adferdsnormer, skal voteringsrådgiveren offentliggjøre en klar og begrunnet redegjørelse for hvorfor de ikke har dette. Tilsvarende gjelder dersom adferdsnormene fravikes. Offentliggjøringen skal skje på selskapets nettside, skal være kostnadsfritt, allment tilgjengelig og skal ajourføres årlig.

Voteringsrådgivere skal i tillegg opplyse om enkelte særlige opplysninger knyttet til metode for utarbeiding av råd og anbefalinger, jf. § 4. Dette inkluderer hovedtrekkene i metodene de anvender, informasjonskilder, fremgangsmåte mv. Departementet viser til liste i punkt 6.2, jf. SRD II art. 3j. nr. 2. Offentliggjøringen skal skje på selskapets nettside, skal være kostnadsfritt, allment tilgjengelig i minst tre år.

Departementet foreslår at opplysningene skal publiseres på norsk eller et språk alminnelig anerkjent innenfor finansmarkedet. Følger opplysningene av tidligere publisert informasjon, trenger ikke dette publiseres på nytt.

Departementet foreslår at voteringsrådgivere skal identifisere og informere klienter om faktiske eller mulige interessekonflikter, jf. § 5. Dette skal inkludere forretningsforbindelser som kan påvirke gjennomføringen av undersøkelser og utarbeiding av råd og anbefalinger. Hva som er interessekonflikter må vurderes konkret. Sentrale momenter i vurderingen kan være eierskap, foretak voteringsrådgiveren har innflytelse over og tidligere oppdrag utført for selskapet. Departementet viser til at det kan være relevant å se hen til konfliktvurderinger for andre profesjoner som for eksempel advokater og revisorer.

Departementet foreslår at voteringsrådgiverne skal opplyse om tiltak de har truffet eller planlegger å gjennomføre for å fjerne, begrense eller håndtere slike faktiske eller mulige interessekonflikter.

Departementet foreslår at voteringsrådgivere skal underlegges tilsyn av Finanstilsynet, jf. § 6. Departementet foreslår at departementet gis forskriftskompetanse om nærmere regler om registreringsplikt.

Departementet antar de nye pliktene ikke vil medføre særlige kostnader for tilsyn i dag, siden departementet ikke er kjent med voteringsrådgivere som driver virksomhet i Norge. Kostnadsdekning i forbindelse med eventuelle fremtidige voteringsrådgivere vil være regulert av finanstilsynsloven § 9 første ledd.

Departementet foreslår at det inntas tilsyns- og sanksjonsregler i loven. Dette vil bidra til økt etterlevelse. Etter SRD II skal sanksjonene være effektive, proporsjonale og avskrekkende, jf. art. 14b.

Departementet foreslår at det ved brudd på pliktene etter den nye loven kan ilegges pålegg om retting og overtredelsesgebyr, jf. § 7. Den øvre grensen for overtredelsesgebyret er satt til 10 millioner kroner. Dette gir rom for å kunne ilegge voteringsrådgivere en følbar reaksjon ved overtredelse av deres plikter, som potensielt kan få stor skadevirkning for aksjeeierne.

Det foreslås en foreldelsesfrist som innebærer at det ikke kan gis gebyr dersom det har gått mer enn fem år etter at overtredelsen har opphørt. En liknende frist vil følge av verdipapirhandelloven § 21-11 første ledd når lov av 21. juni 2019 nr. 41 om endringer i verdipapirhandelloven mv. (prospekt, markedsmissbruk, tilsyn og sanksjoner) trer i kraft. Det foreslås at foreldelsen avbrytes ved at Finanstilsynet gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr. Departementet foreslår at bestemmelsen tas inn i § 7 tredje ledd.

7 Økonomiske og administrative kostnader

7.1 Forslagets formål og alternative løsninger

Ved endringer i selskapslovgivningen legger departementet vekt på at regelverket utformes slik at det stimulerer til verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. I dette ligger blant annet at selskapslovgivningen skal legge til rette for effektive kapitalmarkeder hvor kapital tilflyter verdiskapende prosjekter og selskaper. Selskapenes tilgang til utenlandsk kapital er av vesentlig betydning for norsk næringsliv. En viktig forutsetning for effektive kapitalmarkeder er derfor at regelverket legge til rette for utenlandske investorer i norske selskaper. Ved utforming av regelverket er det søkt å oppnå en god balanse mellom hensynet til åpenhet, selskapenes kapitaltilgang og byrder, samt aksjeeiernes innflytelse i norske selskaper.

Høringsnotatets forslag til lovendringer skal styrke åpenhet om aksjeeiere, sikre likebehandling av alle aksjeeiere og styrke norske selskapers tilgang til utenlandsk kapital. Det foreslås endringer i aksjeloven, allmennaksjeloven og verdipapirsentralloven. Det fremmes også forslag til ny lov om røystingsrådgyvarar og en ny forskrift om formidlere. Voteringsrådgivere er aktører som tilbyr tjenester knyttet til utøvelse av stemmerett. Slik aktivitet har ikke tidligere vært lovregulert. Enkelte endringer er foreslått for å gjennomføre deler av endringsdirektiv (EU) 2017/828 (SRD II) til aksjonærrettighetsdirektivet 2007/36/EF i norsk rett. SRD II gjelder kun selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked i EØS. De øvrige artiklene i SRD II om blant annet nærstående avtaler, retningslinjer og rapport om lederlønn ble foreslått gjennomført i Prop. 135 L (2018–2019). Proposisjonen er til behandling i Stortinget.

I Prop. 135 L kapittel 7 behandles de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene. Departementet viser til de generelle merknadene på side 101 som også gjør seg gjeldende for forslagene i dette høringsnotatet. Direktivet er et minimumsdirektiv, som hva gjelder enkelte regler, gir nasjonalt handlingsrom. Der dette ikke er tilfelle, ser ikke departementet det som hensiktsmessig å skissere alternative løsninger eller foreta full gjennomgang av kostnadene opp mot nytten av regelverket.

Hovedtyngden av høringsnotatets lovforslag omhandler i praksis ulike aspekter ved forvalterregistrerte aksjer. I norsk rett tillates forvalterregistrering av aksjer i aksjeselskap og allmennaksjeselskap bare for utenlandske aksjeeiere. For utenlandske aksjeeiere og aktører, samt norske aktører vil et harmonisert regelverk gjøre det enklere å få oversikt over egne forpliktelser, og selskapenes systemer for å overholde dem kan utformes enhetlig. Dette vil etter departementets vurdering gjøre terskelen for å investere i norske selskaper lavere og derfor være positivt for norske selskapers tilgang til utenlandsk kapital.

Departementets forslag innebærer at bestemmelsene om forvalterregistrering også gis anvendelse for unoterte allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper så sant de har forvalterregistrerte aksjer. Dette omfatter regler om identifikasjon av aksjeeiere, informasjon og utøvelse av aksjeeierrettigheter for forvalterregistrerte aksjer. De fleste

aksjeselskaper har mindre ressurser tilgjengelige enn noterte allmennaksjeselskaper. Departementet har hensyntatt dette ved å foreslå enkelte løsninger som anses proporsjonale ut fra selskapets størrelse og behov. Det foreslås ikke endringer for aksjeselskaper som ikke kan ha forvalterregistrerte aksjer.

7.2 Konsekvenser for selskapene

Forslagene i høringsnotatet vil innebære noe økte administrative byrder for allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer. SRD IIs krav til effektiv formidling av informasjon stiller krav til selskapenes tekniske systemer. Selskapene vil få investerings- og driftskostnader som følge av SRD II. Dette kan likevel danne grunnlag for effektivisering, som i neste omgang vil kunne gi grunnlag for besparelser. Forslaget om åpenhet og offentliggjøring av eiere av forvalterregistrerte aksjeeiere kan innebære noe usikkerhet med hensyn til kapitaltilgangen for enkelte selskaper og fra enkelte investorer. Styrkingen av aksjeeiernes rettigheter vil etter departementets vurdering medføre en fordel for aksjeeiere med forvalterregistrerte aksjer. Dette kan føre til det blir mer attraktivt å investere i norske selskaper, og dermed bidra til å øke selskapenes kapitaltilgang.

Særlig vil reglene om identifikasjon av aksjeeier og videreformidlingsplikt for formidlere av meldinger fra selskapet bidra positivt til selskapets mulighet for kapitalinnhenting. Endringene innebærer at selskapene raskt kan nå hele aksjeeierkretsen, noe som kan gjøre innhenting av kapital i forbindelse med eksempelvis rettede emisjoner enklere.

Forslaget om innføring av aksjeeiers digitale adresse i aksjeeierregisteret vil lette kommunikasjonen og innebære en fordel for selskapene. Særlig gjelder det unoterte allmennaksjeselskaper som får en teknologinøytral hovedregel om kommunikasjon med aksjeeierne.

Departementet foreslår at selskaper med adgang til å ha forvalterregistrerte aksjer skal sørge for publisering av opplysninger selskapets aksjeeiere. Departementet foreslår å regulere nærmere krav om åpenhet i forskrift. Forskrift vil bli sendt på egen høring. Dersom opplysningene skal publiseres på selskapenes hjemmesider vil dette innebære kostnader knyttet til faktisk drift av nettsiden og oppdateringer ved utskiftning av informasjon. Disse kostnadene antas å være beskjedne.

Det kan påløpe kostnader ved selve identifikasjonsprosessen av opplysninger om aksjeeier av forvalterregistrerte aksjer. Kostnadene vil variere avhengig av blant annet antall aksjeeiere som holder aksjer gjennom forvalter. For selskapet kan tilgang til opplysninger om aksjeeier, herunder digital adresse, bidra til reduserte kostnader i kommunikasjonen med aksjeeiere. Departementet ser at transparens kan gi det norske markedet et konkurransefortrinn for investorer og kontraktsparter som søker økt åpenhet. Offentliggjøring av aksjeeiere kan også medføre at enkelte investorer ikke vil investere i norske selskaper. Dette kan gjelde investorer som ikke ønsker oppmerksomhet rundt transaksjoner og eierskap, også hvor det ikke foreligger ulovlige forhold. Effekten er ikke prissatt.

Selskapene bør gis rimelig tid til å få på plass systemer før en eventuell bestemmelse om offentliggjøring trer i kraft.

Endringsforslagene søker å klargjøre selskapenes forpliktelser og sikre forutberegnelighet for selskapet, aksjeeiere og formidlere. Forutberegnelighet bidrar til å redusere risiko for saksbehandlingsfeil eller at aksjeeiere ikke får benyttet sine rettigheter. Regler som reduserer risikoen for saksbehandlingsfeil kan ha prosessdempende effekt. Klarere regler reduserer behovet for ekstern rådgivning og bidrar til mer effektive interne rutiner. Effekten er ikke prissatt.

Departementet foreslår i punkt 4.3 at eier av forvalterregistrerte aksjer må gi selskapet forhåndsvarsel innen tre virkedager før generalforsamling for å få rett til å delta og stemme på generalforsamling. Investering i tjenester eller tekniske systemer for kommunikasjon og registrering kan innebære økte kostnader for selskapet. Kravene til meldinger følger av gjennomføringsforordningen og må innføres av alle aktører i EØS. Innføringen av slike krav kan bidra til en økt automatisering av prosessen rundt generalforsamling og kommunikasjon med selskapets aksjeeiere. Dette kan innebære kostnadsbesparelser for selskapet.

Det er sentralt å sikre norske selskapers tilgang på utenlandsk kapital. Like rettigheter og plikter for aktørene bidrar til å redusere informasjonssikkerheten ved investeringer i norske selskaper. Det kan øke utenlandske investorers investeringsvilje. Enkelte forslag går ut over minimumskravene etter direktivet. Som eksempel vil allmennaksjeselskaper og aksjeselskaper med forvalterregistrerte aksjer også få plikter. Disse aktørene må investere i teknisk utstyr eller tjenester for å sende meldinger til aksjeeierne i samsvar med den tekniske standarden. Dette er isolert sett en administrativ byrde for selskapene. Ved vurderingen har fordelene slik kommunikasjon gir for utenlandske aksjeeiere og formidlere, både med hensyn til effektivitet og forutsigbarhet, blitt tillagt avgjørende vekt. Effektene av forslagene er ikke prissatt.

Det bærende hensynet bak å tillate forvalterregistrering er hensynet til tilgang på utenlandsk kapital. Departementet foreslår tiltak som skal øke åpenheten om aksjeeiere i selskap med forvalterregistrerte aksjer. Departementet antar at særlig enkelte institusjonelle investorer ønsker eller har krav om å plassere investeringer i markeder med høy grad av tillit og transparens. Forslagene kan bidra til å øke tilliten til det norske markedet, og dermed øke norske selskapers attraktivitet hos utenlandske investorer. Tilsvarende kan et forutsigbart og enkelt rammeverk ha en positiv effekt på slike investorers investeringsvilje. Mange investorer er forpliktet til å være aktive aksjeeiere på selskapenes generalforsamling. Enkelte selskaper krever at eiere av forvalterregistrerte aksjer midlertidig må omregistreres fra forvalterkonto til å bli direkteiere i verdipapirregisteret for å sikre utøvelse av aksjeeierrettigheter. Denne praksisen kan dempe utenlandske aksjeeieres investeringsvilje i norske selskaper. Lav investeringsvilje kan føre til lavere likviditet i aksjen, noe som kan ha negativ effekt på selskapets mulighet til å hente kapital. Ved å forsterke, presisere og forenkle reglene er departementet av den oppfatning at reglene vil bidra positivt til investeringsviljen, og dermed selskapenes mulighet til å hente kapital. Effekten er ikke prissatt.

7.3 Konsekvenser for forvaltere, formidlere og utenlandske aksjeeiere

Lovforslaget omfatter en rekke plikter for forvaltere og andre formidlere. Utenlandske investorer får forsterket sine aksjeeierrettigheter.

For eiere av forvalterregistrerte aksjer innebærer forslaget at møte- og stemmerett på generalforsamlingen ikke krever omregistrering fra forvalterkonto til egen konto i aksjeeierregisteret. Endringen innebærer etter departementets vurdering en praktisk forenkling for forvaltere. Forslaget utløser ikke undersøkelsesplikt etter hvitvaskingsloven og innebærer ikke krav om opprettelse av direkteregistrert konto i et verdipapirregister. Dette vil redusere formidlernes kostnader forbundet med aksjeeiers utøvelse av aksjeeierrettighetene. Effekten er ikke prissatt.

Forvaltere og andre formidlere får plikt til å formidle opplysninger om aksjeeier og annen informasjon etter SRD II. Informasjonsutveksling skal skje uten opphold og i et bestemt format. Departementet antar forvaltere og andre formidlere må investere i systemer og innarbeide rutiner for å overholde bestemmelsene. Departementet har ikke grunnlag for å vurdere kostnadene ved nødvendige investeringene. Siden tidsfristene og formatet er standardisert innen EØS, er dette kostnader aktører som opererer innenfor EU måtte foretatt uavhengig av norske regler. Innføring av standardiserte formater vil bidra til mer effektiv kommunikasjon mellom de ulike aktørene. Krav til informasjonsutveksling uten opphold vil tvinge frem automatiserte løsninger for håndtering av informasjon. Departementet anser at løsningen vil bidra til mer effektiv kommunikasjon mellom selskapet og aksjeeiere. Effekten er ikke prissatt.

Departementet har i tillegg foreslått løsninger som går ut over direktivets minimumskrav. Dette gjelder eksempelvis krav til offentliggjøring av informasjon og en utvidelse av virkeområdet for enkelte bestemmelser i direktivet.

Forvaltere og andre formidlere vil få noe økte kostnader forbundet med identifisering av aksjeeiere. Forvaltere har etter gjeldende rett plikt til å opplyse om aksjeeierne, og om nødvendig sikre seg grunnlag for at også andre formidlere i kjeden ned til aksjeeier også opplyser om dette. De økte kostnadene antas å primært knytte seg til at kommisjonsforordningen stiller krav til hvordan forespørsler skal håndteres. At forespørslene skal sendes på standardiserte format bidrar til høyest mulig grad av automatiserte informasjonsutveksling, noe som vil bidra til å redusere kostnadene for hver enkelt formidler knyttet til identifiseringen. For øvrig har ikke departementet grunnlag for å kvantifisere kostnadene forbundet med identifikasjon og offentliggjøring av aksjeeiere, men ber om høringsinstansenes innspill. Kostnadene vil få betydning ved valg av endelig løsning.

Departementet foreslår at forvalteres og formidlers plikter etter direktivet også skal gjelde overfor eiere av forvalterregistrerte aksjer i aksjeselskaper og unoterte allmennaksjeselskaper. Dette vil medføre en kostnad for forvalterne og formidlerne, som vil skyves over på aksjeeierne eller selskapet. I dag er det 222 foretak som har tillatelse til å være forvalter. Departementet legger til grunn at de fleste forvalterne og andre

formidlere også er aktører i kjeden av formidlere for børsnoterte aksjer. Aktørene må som følge av SRD II uansett foreta investeringer i sine systemer. For slike aktører innebærer utvidelse av virkeområdet sannsynligvis en beskjedne kostnad. Departementet antar derfor at fordelene for aksjeeiere ved å utvide virkeområdet overveier ulempen for aktørene.

SRD II åpner for at EØS-statene kan forby formidlere å ta gebyr for tjenester som ytes i henhold til SRD II kapittel Ia. Dette inkluderer identifikasjon av aksjeeiere, formidling av informasjon og medvirkning til utøvelse av aksjeeierrettigheter. Departementet foreslår at adgangen ikke skal benyttes. Departementet har for øvrig ikke grunnlag for å kvantifisere kostnadene forbundet med formidlers og forvalters plikter etter lovforslaget.

Departementet ber høringsinstansene om innspill til dette.

Departementets forslag innebærer på enkelte områder en klargjøring av gjeldende rett.

Etter lovforslaget vil det bli klargjort at utenlandske aksjeeiere kan utøve aksjeeierrettigheter også når de er eiere av forvalterregistrerte aksjer, forutsatt at de oppfyller kravene til forhåndsregistrering før generalforsamlingen. Den som utøver aksjeeierrettigheter elektronisk skal få bekreftelse på avgitt stemme. Aksjeeiere kan be om bekreftelse på at stemmen er gyldig avgitt og inkludert i stemmegrunnlaget.

Forenklingene reduserer risikoen for rettskap ved at aksjeeiere enkelt får deltatt og stemt på generalforsamling. Effekten av dette er ikke prissatt.

7.4 Konsekvenser for offentlig forvaltning

Forslagene vil ikke medføre vesentlige økte kostnader for offentlig forvaltning. Eventuelle økte kostnader for offentlige myndigheter som følge av forslagene dekkes innenfor gjeldende budsjetttrammer.

En rekke av forslagene bidrar til å forenkle og klargjøre reglene knyttet til forvalterregistrerte aksjer. Ved utforming av reglene er det lagt avgjørende vekt på regler som tilrettelegger for kontroll og mulighet for identifikasjon. Aksjeeiere kan få umiddelbar bekreftelse på elektronisk stemmeavgivning. Utenlandske investorer er sikret deltakelse på generalforsamling, og selskapene får tid til å føre nødvendig kontroll før generalforsamlingen åpnes. Det foreslås regler som øker transparens og åpenhet knyttet til deltakelse på generalforsamling og eierskap av aksjer. Samlet kan reglene etter departementets vurdering ha en prosessdempende effekt. Effekten er ikke prissatt.

Departementet vurderer at forslaget om åpenhet kan være positivt for offentlige myndigheters kontroll med økonomisk kriminalitet, samt beskatning da offentlighet kan virke preventivt.

Det foreslås at Finanstilsynet skal føre tilsyn med formidlere. Selv om de fleste av formidlerne i praksis allerede vil være under tilsyn av Finanstilsynet, vil forslaget innebære nye oppgaver for Finanstilsynet, noe som vil kreve ressurser. Det antas imidlertid at merarbeidet ikke blir stort. Kostnadene ved tilsynet kan utliknes på formidlerne etter bestemmelsene i finanstilsynsloven § 9.

Det foreslås også at Finanstilsynet skal føre tilsyn med voteringsrådgivere. Departementet kjenner ikke til voteringsrådgivere med forretningskontor i Norge. Dersom noen

voteringsrådgivere etablerer seg i Norge, kan kostnadene ved tilsynet med dem utliknes på foretakene etter bestemmelsene i finanstilsynsloven § 9. Det offentliges kostnader forbundet med tilsynsvirksomhet vil dermed være ikke-vesentlige.

Forslag til endringer i aksjelovgivningen mv.

I

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 1-7 tredje ledd skal lyde:

(3) Har selskapet forvalterregistrerte aksjer, gjelder reglene i allmennaksjeloven § 1-8.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 4-2 annet ledd skal lyde:

(2) For selskaper med aksjer registrert i et verdipapirregister og som ikke har vedtektsfestet forbud mot at aksjene kan forvalterregistreres, gjelder reglene i allmennaksjeloven § 4-2 annet ledd og § 5-3.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 4-6 skal lyde:

§ 4-6 Innsynsrett i aksjeeierboken

(1) Opplysninger i aksjeeierboken skal være tilgjengelige for enhver. Dette gjelder likevel ikke aksjeeiernes digitale adresse. Departementet kan gi regler om innsynsrett etter første og annet punktum, og kan bestemme at selskapet etter begjæring skal gi utskrift av aksjeeierboken mot en nærmere fastsatt godtgjørelse.

(2) For selskaper med aksjer registrert i et verdipapirregister og som ikke har vedtektsfestet forbud mot at aksjene kan forvalterregistreres, gjelder reglene i allmennaksjeloven § 4-5.

§ 5-10 første og fjerde ledd skal lyde:

(1) Generalforsamlingen innkalles ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet, samt eventuell registreringsdato og frist for forhåndsvarsel etter § 4-2 annet ledd. Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for utsendelsen av innkallingen

(4) Dersom dagsorden endres, generalforsamlingen utsettes eller avlyses, skal aksjeeierne informeres om dette uten opphold.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 5-11 b skal lyde:

§ 5-11 b Adgang til å delta på generalforsamlingen ved hjelp av elektroniske hjelpemidler og til å bruke forhåndsstemme

(1) Aksjeeierne har rett til å delta på generalforsamling ved hjelp av elektroniske hjelpemidler, med mindre styret finner at det foreligger saklig grunn for å nekte.

Deltakelse ved hjelp av elektroniske hjelpemidler kan likevel bare skje når deltakelsen og stemmegivningen kan kontrolleres på en betryggende måte. I vedtektene kan det fastsettes nærmere krav til deltagelse ved hjelp av elektroniske hjelpemidler.

(2) Når en stemme er avgitt elektronisk, skal selskapet elektronisk bekrefte mottak av stemmen til den som har avgitt stemmen. Etter generalforsamlingen skal selskapet ved forespørsel fra aksjeeier bekrefte at aksjeeierens stemme er gyldig registrert og medregnet, med mindre informasjonen allerede er tilgjengelig for aksjeeieren.

(3) Det kan fastsettes i vedtektene at aksjeeierne skal kunne avgi sin stemme skriftlig, herunder ved bruk av elektronisk kommunikasjon, i en periode før generalforsamlingen. For slik stemmegivning skal det benyttes en betryggende metode for å autentisere avsenderen. I vedtektene kan det fastsettes nærmere krav til slik stemmegivning. Annet ledd gjelder tilsvarende.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om elektronisk deltagelse på generalforsamlingen og om bruk av forhåndsstemme, herunder regler om bekreftelse av stemmeavgivning, format og tidsfrister.

§ 18-4 første ledd skal lyde:

(1) Ved beregning av frister som er regnet i dager, telles ikke med den dag da fristen begynner å løpe. Derimot medregnes møtedagen eller den dag da den handlingen fristen gjelder, tidligst kan foretas eller senest må være foretatt. For frister som regnes i virkedager skal lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag ikke medregnes.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

Ny § 1-7 skal lyde:

§ 1-7 *Meldinger mv.*

(1) *Selskapets meldinger mv. til aksjeeierne etter denne loven gis på den måten styret bestemmer. Styret skal informere aksjeeierne i rimelig tid før ny kommunikasjonsmåte tas i bruk. Meldinger mv. skal gis på en betryggende og hensiktsmessig måte. For selskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked gjelder verdipapirhandelloven § 5-9 sjette ledd.*

(2) *Aksjeeiernes meldinger mv. til selskapet etter denne loven kan alltid sendes til selskapets registrerte forretningsadresse, digitale adresse eller postadresse.*

(3) *Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om krav til meldinger mv. mellom selskapet og aksjeeierne.*

Ny § 1-8 skal lyde:

§ 1-8 *Særregler om meldinger mv. til eier av forvalterregistrerte aksjer*

(1) *Selskapets meldinger mv. til eier av forvalterregistrerte aksjer etter denne loven skal sendes direkte til aksjeeieren, tredjeperson utpekt av aksjeeieren, forvalter eller annen formidler som definert i verdipapirsentralloven § 4-5 første ledd. Tredjeperson som plikter å sende melding mv. til eier av forvalterregistrerte aksjer, kan kreve at selskapet bistår med dette.*

(2) *Forvaltere og andre formidlere, som definert i verdipapirsentralloven § 4-5 første ledd, skal formidle meldinger mv. som selskapet, aksjeeierne eller tredjepersoner er forpliktet til å gi etter lov eller forskrifter.*

(3) *Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om krav til meldinger mv. mellom selskapet og eier av forvalterregistrerte aksjer, herunder format og tidsfrister.*

§ 4-2 skal lyde:

§ 4-2 *Innføring i aksjeeierregisteret som vilkår for å utøve aksjeeierrettigheter mv.*

(1) *Erververen av en aksje kan bare utøve de rettigheter som tilkommer en aksjeeier når ervervet er innført i aksjeeierregisteret, eller når ervervet er meldt og godtgjort uten at det hindres på grunn av bestemmelsene i §§ 4-16 til 4-23. Dette gjelder likevel ikke retten til utbytte og andre utdelinger og retten til nye aksjer ved kapitalforhøyelse.*

(2) *Retten til å delta og stemme på generalforsamlingen, kan bare utøves av den som er aksjeeier fem virkedager før generalforsamlingen (registreringsdatoen).*

(3) *Ved eierskifte kan erververen og avhenderen avtale at avhenderen kan utøve rettigheter som aksjeeier frem til disse går over til erververen.*

§ 4-4 annet ledd nr. 4 skal lyde:

4. aksjeeiernes navn, fødselsdato eller organisasjonsnummer eller tilsvarende identifikasjonsnummer for utenlandske personer, digital adresse, forretningsadresse eller bostedsadresse og eventuelt postadresse;

§ 4-4 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Aksjeeier innført i aksjeeierregisteret har ansvaret for at opplysninger etter annet ledd nr. 4 er korrekt og oppdatert.

§ 4-5 skal lyde:

§ 4-5 *Innsynsrett, retting og offentliggjøring av opplysninger om aksjeeier*

(1) Aksjeeierregisteret skal være tilgjengelig for enhver. Dette gjelder likevel ikke aksjeeiernes digitale adresse.

(2) Juridiske personer som er aksjeeiere kan kreve innsyn i opplysninger selskapet oppbevarer om aksjeeieren. Slike aksjeeiere kan kreve rettet ufullstendige eller uriktige opplysninger. For fysiske personer som er aksjeeiere gjelder personopplysningslovens bestemmelser om retting og innsyn.

(3) Styret i selskaper med forvalterregistrerte aksjer skal sørge for at opplysninger om aksjeeierne offentliggjøres. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke opplysninger som skal offentliggjøres, begrensninger i adgangen til å offentliggjøre, samt måte, frekvens og lengde på offentliggjøring.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om innsyn etter første og annet ledd, retting og oppbevaring av opplysninger om aksjeeierne, samt betaling av gebyr for innsyn.

§ 4-10 skal lyde:

§ 4-10 *Forvalterregistrering*

(1) En bank eller annen forvalter som er godkjent av Kongen, kan føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for en utenlandsk aksjeeier når aksjene er opptatt til handel på norsk regulert marked. Som utenlandsk aksjeeier regnes selskap registrert i utlandet, med mindre selskapets hovedkontor befinner seg her i riket, samt utenlandsk statsborger som ikke er bosatt her i riket. Kongen kan samtykke i forvalterregistrering av aksjer som tilhører utenlandske aksjeeiere også i andre tilfeller enn nevnt i første punktum. En annen verdipapirsentral kan etter forskrift gitt av Kongen opprette et delregister som føres inn i aksjeeierregisteret på vegne av aksjeeier. § 4-5 gjelder tilsvarende for delregisteret. Selskapet kan vedtektsfeste at aksjene i selskapet ikke skal kunne forvalterregistreres.

(2) Aksjeeierregisteret skal inneholde opplysninger om forvalterens navn, organisasjonsnummer eller tilsvarende identifikasjonsnummer for utenlandske personer, digitale adresse, forretningsadresse og eventuelt postadresse og at denne er forvalter av aksjene. Det skal også fremgå hvor mange aksjer forvalteroppdraget til enhver tid omfatter.

(3) En forvalter har fullmakt til å motta utbytte og andre utdelinger på de aksjer forvalteroppdraget omfatter, herunder tildeling av nye aksjer ved kapitalforhøyelse.

Forvalteren kan bare utøve andre rettigheter etter uttrykkelig fullmakt fra aksjeeier, jf. § 5-2.

(4) Dersom selskapet, tredjeperson utpekt av selskapet eller en offentlig myndighet krever det, skal forvalteren gi opplysninger om hvem som eier de aksjer forvalteroppdraget omfatter, hvor mange aksjer hver enkelt eier, aksjeklasse og ervervsdato. Der det er flere ledd med formidlere, skal forvalteren sørge for å innhente opplysninger som nevnt i første punktum. Selskapet eller en offentlig myndighet kan også kreve at andre formidlere, som definert i verdipapirsentralloven § 4-5 første ledd, uten opphold formidler eller gir opplysninger etter første punktum.

(5) Styret skal årlig sørge for å innhente opplysninger om eiere av forvalterregistrerte aksjer som nevnt i fjerde ledd første punktum. Opplysningene skal oppbevares i minst fem år og ikke lenger enn seks år.

(6) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om forvalterregistrering og opplysnings- og videreformidlingsplikt etter fjerde ledd, herunder tidsfrister og gebyrer, samt om oppbevaring av opplysninger etter femte ledd.

(7) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om tvangssalg av finansielle instrumenter registrert på en forvalterkonto der kontoen forvaltes av noen uten godkjennelse etter første ledd, eller der forvalteren ikke oppfyller sin plikt til å gi opplysninger etter fjerde ledd eller etter forskrift gitt i medhold av sjette ledd.

§ 5-3 skal lyde:

§ 5-3 Krav om forhåndsvarsel til selskapet

(1) Eier av forvalterregistrerte aksjer på registreringsdatoen, jf. § 4-2 første ledd, som vil delta og stemme på generalforsamlingen, må gi selskapet melding om dette. Selskapet må ha mottatt meldingen senest tre virkedager før generalforsamlingen. Dersom forhåndsvarsel ikke er mottatt av selskapet innen fristen, kan aksjeeieren nektes å delta og stemme på generalforsamlingen.

(2) Styret skal sikre forsvarlig og betryggende prosess for registrering av forhåndsvarsler etter første ledd. Frist etter første ledd skal angis i innkallingen til generalforsamlingen.

(3) I vedtektene kan det fastsettes krav om forhåndsvarsel for å delta og stemme på generalforsamlingen for øvrige aksjeeiere. I så fall gjelder første og annet ledd tilsvarende.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om forhåndsvarsel, herunder krav til format og prosess for registrering av forhåndsvarsler.

§ 5-8 a tredje og nytt fjerde, femte og sjette ledd skal lyde:

(3) Når en stemme er avgitt elektronisk, skal selskapet elektronisk bekrefte mottak av stemmen til den som har avgitt stemmen.

(4) Etter generalforsamlingen skal selskapet ved forespørsel fra aksjeeier bekrefte at aksjeeierens stemme er gyldig registrert og medregnet, med mindre informasjonen allerede er tilgjengelig for aksjeeieren.

(5) I vedtektene kan det fastsettes nærmere krav til elektronisk deltakelse på generalforsamlingen.

(6) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om elektronisk deltakelse på generalforsamlingen, herunder regler om bekreftelse av stemmeavgivning, format og tidsfrister.

§ 5-8 b første ledd skal lyde:

Det kan fastsettes i vedtektene at aksjeeierne skal kunne avgi sin stemme skriftlig, herunder ved bruk av elektronisk kommunikasjon, i en periode før generalforsamlingen. For slik stemmegivning skal det benyttes en betryggende metode for å autentisere avsenderen. *I vedtektene kan det fastsettes nærmere krav til slik stemmegivning. § 5-8 a tredje, fjerde og sjette ledd gjelder tilsvarende.*

§ 5-10 første og nytt fjerde ledd skal lyde:

(1) Generalforsamlingen innkalles ved skriftlig henvendelse til alle aksjeeiere med kjent adresse. Innkallingen skal angi tid og sted for møtet, registreringsdatoen jf. § 4-2, samt eventuell frist for forhåndsvarsel etter § 5-3. Selskapet kan ikke kreve noen form for godtgjøring for utsendelsen av innkallingen.

(4) Dersom dagsorden endres, generalforsamlingen utsettes eller avlyses, skal aksjeeierne informeres om dette uten opphold.

Nåværende § 5-10 fjerde og femte ledd blir femte og nytt sjette ledd.

§ 5-11 b skal lyde:

§ 5-11 b Særregler om innkalling og informasjon til aksjeeierne om generalforsamlingen for selskaper med aksjer som er opptatt til notering på regulert marked mv.

For selskaper med aksjer som er *tatt opp til handel* på regulert marked, jf. verdipapirhandeloven § 2-7 fjerde ledd, som ligger i eller har virksomhet i EØS-området, gjelder følgende særregler:

1. Innkallingsfristen etter § 5-10 annet ledd første punktum er 21 dager, om ikke vedtektene setter en lengre frist, jf. likevel verdipapirhandeloven³ § 6-17 sjette ledd.

2. Innkallingen skal i tillegg til kravene etter § 5-10 oppfylle kravene etter forskrift fastsatt av Kongen til gjennomføring av direktiv 2007/36/EF artikkel 5 nr. 3.

3. Informasjon og skjemaer som gjelder generalforsamlingen, skal være tilgjengelig for aksjeeierne på selskapets nettsider etter regler i forskrift fastsatt av Kongen til gjennomføring av direktiv 2007/36/EF artikkel 5 nr. 4 og artikkel 14 nr. 2

4. Selskapet skal offentliggjøre fortegnelsen over aksjeeierne på generalforsamlingen, jf. § 5-13. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om offentliggjøringen.

§ 18-4 første ledd skal lyde:

(1) Ved beregning av frister som er regnet i dager, telles ikke med den dag da fristen begynner å løpe. Derimot medregnes møtedagen eller den dag da den handlingen fristen

gjelder, tidligst kan foretas eller senest må være foretatt. *For frister som regnes i virkedager skal lørdag, helgedag eller dag som etter lovgivningen er likestilt med helgedag ikke medregnes.*

§ 18-5 oppheves.

III

I lov 15. mars 2019 nr. 6 om om verdipapirsentraler og verdipapiroppgjør mv. (verdipapirsentralloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-4 fjerde ledd skal lyde:

Forvalteren plikter å gi opplysninger om de reelle eierne i samme omfang og på samme måte som verdipapirsentralen plikter å gi opplysninger etter § 8-3 første ledd eller annen lov, *herunder besørge innhenting av opplysninger om de reelle eierne der det er flere ledd med forvaltere eller andre formidlere.*

§ 4-4 sjette ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om forvaltere og forvalterkontoer herunder forvalternes *opplysningsplikt, plikt til å oppbevare opplysninger, videreformidlingsplikt, formater, tidsfrister, gebyrer mv. og unntak fra taushetsplikt. Reglene om gebyr mv. kan omfatte begrensninger i adgangen til å ta gebyr og krav til offentliggjøring av hvilke gebyrer mv. forvalteren krever.*

Ny § 4-5 skal lyde:

§ 4-5 *Formidler*

Med formidler i denne loven menes en person som tilbyr oppbevaring, administrasjon av aksjer eller vedlikehold av verdipapirkontoer på vegne av aksjeeiere eller andre personer.

Formidlere plikter å formidle informasjon mellom aksjeeiere og utstederen.

Departementet kan i forskrift gi regler om formidlere, herunder virkeområde, oppbevaringsplikt, registreringsplikt, opplysnings- og videreformidlingsplikt, plikt til å tilrettelegge for utøvelse av aksjeeierrettigheter, formater, tidsfrister, gebyrer mv. og unntak fra taushetsplikt. Reglene om gebyr mv. kan omfatte begrensninger i adgangen til å ta gebyr og krav til offentliggjøring av hvilke gebyrer mv. formidleren krever.

§ 11-5 tredje ledd skal lyde:

Finanstilsynet kan gi en forvalter eller annen formidler pålegg om retting dersom foretaket opptrer i strid med lov, bestemmelser gitt med hjemmel i lov eller vilkår for tillatelse.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd

§ 11-9 første ledd tredje punktum skal lyde:

Finanstilsynet kan også ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av § 2-1, § 3-2 første ledd, § 3-3 annet ledd, § 4-1, § 4-2, § 4-3 første og annet ledd, § 4-4 første til femte ledd, § 4-5, kapittel 5, kapittel 6, § 10-1 første ledd, § 10-2 eller §§ 11-3 til 11-5 eller forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene.

IV

Forslag til forskrift om formidlere mv.

Fastsatt av Finansdepartementet med hjemmel i verdipapirsentralloven § 4-5 tredje ledd.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XXII nr. <nummer> (direktiv (EU) 2017/828).

§ 1 *Definisjon og virkeområde*

(1) Med formidlere i denne forskriften menes formidlere som nevnt i verdipapirsentralloven § 4-5 første ledd.

(2) Bestemmelsene om formidlere i denne forskriften omfatter norske formidlerne som yter tjenester til aksjonærer eller andre formidlere i forbindelse med aksjer i selskaper som har sitt registrerte forretningskontor i en EØS-stat og aksjene er tatt opp til notering på et regulert marked i EØS

§ 2 *Identifisering av aksjeeiere*

(1) Ved anmodning fra selskapet eller en tredjeperson selskapet har utpekt, har en formidler plikt til uten opphold å formidle opplysninger om aksjeeieres identitet.

(2) Med informasjon om aksjeeiernes identitet menes navn, fødselsdato eller organisasjonsnummer eller tilsvarende identifikasjonsnummer for utenlandske personer, postnummer, sted og land, samt hvor mange aksjer den enkelte aksjeeieren eier. Dersom selskapet krever det, omfattes også aksjeklassenavn og ervervstidspunkt.

(3) Dersom det er flere ledd med formidlere, skal selskapets anmodning uten opphold videreformidles mellom formidlerne, og informasjonen om aksjeeierens identitet skal uten opphold gis direkte til selskapet eller tredjepersonen utpekt av selskapet fra den formidleren som besitter den etterspurte informasjonen. Selskapet har rett til å få informasjonen om aksjeeiernes identitet fra ethvert ledd i formidlerkjeden som besitter informasjonen.

(4) Med mindre annet følger av lov eller forskrift med hjemmel i lov, skal informasjon om aksjeeiere innhentet etter denne bestemmelsen ikke lagres mer enn tolv måneder etter at formidleren ble klar over at vedkommende ikke lenger er aksjeeier.

(5) Juridiske personer kan kreve at ufullstendige eller upresise opplysninger om deres identitet blir rettet.

§ 3 *Formidling av informasjon*

(1) En formidler skal uten opphold formidle fra selskapet til aksjeeiere eller til en tredjeperson utpekt av en aksjeeier informasjon som selskapet plikter å gi til aksjeeieren slik at aksjeeieren kan utøve de rettigheter som knytter seg til aksjene, og som er rettet til alle aksjonærer i samme aksjeklasse.

(2) Dersom opplysningene er tilgjengelig på selskapets nettsted, er det tilstrekkelig å sende informasjon til aksjeeierne om hvor de kan finne informasjonen. Plikten gjelder ikke dersom selskapet selv formidler informasjonen direkte til aksjeeieren eller til en tredjeperson utpekt av aksjeeieren.

(3) En formidler skal uten opphold formidle informasjon til selskapet fra en aksjeeier når informasjonen gjelder utøvelse av aksjeeierrettigheter.

(4) Er det flere ledd med formidlere, skal informasjon etter første og annet ledd videreformidles uten opphold, med mindre et av leddene allerede har formidlet opplysningene direkte til den endelige mottaker.

§ 4 Tilrettelegging for utøvelse av aksjeeierrettigheter

(1) En formidler skal legge til rette for at aksjeeier kan utøve sine aksjeeierrettigheter, herunder retten til å delta og stemme på generalforsamling. Tilretteleggingen omfatter blant annet nødvendige tiltak for at aksjeeier eller en tredjeperson utpekt av aksjeeier kan utøve rettighetene selv, eller at formidleren utøver aksjeeierrettighetene etter uttrykkelig fullmakt og instruksjon fra aksjeeieren.

(2) En formidler skal uten opphold videreformidle til en aksjeeier eller en tredjeperson utpekt av aksjeeier elektroniske bekreftelser som formidleren har mottatt fra selskapet om mottak, registrering og medregning av stemmer. Tilsvarende gjelder anmodning fra aksjeeier eller tredjeperson utpekt av aksjeeier om slike bekreftelser.

§ 5 Utfyllende bestemmelser

EØS-avtalen vedlegg [...] (forordning (EU) 2018/1212 om ...) gjelder som forskrift med de tilpasninger som følge av vedlegg [...], protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

§ 6 Gebyrer mv.

Forvalter og andre formidlere skal offentliggjøre hvilke gebyrer mv. de tar for hver enkelt tjeneste som omfattes av denne forskriften. Gebyrene mv. skal være ikke-diskriminerende og stå i forhold til de faktiske kostnadene ved utføring av tjenestene.

§ 7 Forholdet til taushetsplikt

Formidlere som oppfyller sine forpliktelser etter denne forskriften, skal ikke med dette anses å overtre bestemmelser om taushetsplikt i lov- og forskrift eller avtaler.

§ X Ikrafttreden

Denne forskrift trer i kraft når departementet bestemmer.

Forslag til ny lov om røystingsrådgjevarar

Forslag til ny lov om røystingsrådgjevarar:

§ 1 Sakleg verkeområde

(1) Lova gjeld verksemd som består i å analysere rapporter og annan relevant informasjon om aksjeselskap med det føremål å hjelpe aksjeeigarar med undersøkingar, råd eller røystingstilrådingar før røysting på generalforsamlinga.

(2) Ein røystingsrådgjevar er ein juridisk person som utfører slik verksemd.

(3) Departementet kan gje forskrift med nærare føresegner om røystingsrådgjevarar.

§ 2 Stadleg verkeområde

(1) Lova gjeld verksemd som er driven av røystingsrådgjevar med forretningskontor i Noreg.

(2) Lova gjeld òg verksemd som er driven av ein røystingsrådgjevar frå eit anna land om:

- røystingsrådgjevaren som har hovudkontor i Noreg, men ikkje forretningskontor innanfor EØS, eller
- røystingsrådgjevaren driv verksemd i Noreg utan at røystingsrådgjevaren har forretningskontor eller hovudkontor innanfor EØS.

(3) Lova gjeld berre for tenester til aksjeeigarar når det gjeld aksjar i selskap som har sitt forretningskontor i ein EØS-stat, og viss aksjar er teken opp til handel på ein regulert marknad i EØS.

§ 3 Retningslinjer for verksemda

(1) Ein røystingsrådgjevar skal offentleggjere retningslinene som rådgjevaren bruker og rapportere om korleis desse er følgd.

(2) Om røystingsrådgjevaren ikkje brukar noko retningslinjer, eller ikkje følgjer ein eller fleire delar av retningslinene, skal røystingsrådgjevaren på ein tydeleg måte gje grunnane for dette. Om ein eller fleire delar av retningslinjer ikkje er følgd og alternative tiltak er vedtekne, må desse òg bli offentleggjorde.

(3) Retningslinene og annan informasjon som nemnd i fyrste og anna ledd, skal haldast tilgjengeleg utan kostnad på røystingsrådgjevaren sin nettstad. Informasjonen skal oppdaterast kvart år.

(4) Opplysningane skal offentleggjerast på norsk eller anna språk ålment godkjenna i finansmarknaden.

§ 4 Særlege opplysningar

(1) Ein røystingsrådgjevar skal kvart år offentleggjere følgande opplysningar om korleis rådgjevaren brukar undersøkingar, råd og stemmegjevingstilrådingar:

1. Grunndraga ved dei metodane og modellane som er nytta.
2. Dei viktigaste informasjonskjeldene som er brukte.
3. Framgangsmåtane som er innførte for å sikre kvaliteten på undersøkingar, rådgjevinga og stemmegjevingstilrådingane og kvalifikasjonane til dei som deltek.
4. Om og eventuelt korleis dei tek omsyn til forhold i dei nasjonale marknadene og til juridiske, reguleringsmessige og selskapsspesifikke tilhøve.

5. Grunnundra i retningslinene for stemmegjeving som dei nyttar for den einskilde marknaden.
6. Om dei har dialog med selskapa som undersøkingane, rådgjevinga eller stemmegjevingstilrådingane gjeld, og med selskapet sine vedkomne partar, og i så fall dialogen si omfang og karakter.
7. Retningslinene med omsyn til førebygging og handsaming av potensielle interessekonfliktar.

(2) Opplysningane nemnt i bokstav a til g skal haldast tilgjengeleg utan kostnad på røystingsrådgjevaren sin nettstad i minst tre år etter dato for offentleggjeringa. Opplysningar som er omfatta av retningslinene treng ikkje å bli offentleggjort.

(3) Opplysningane skal bli kunngjort på norsk eller anna språk allment godkjent i finansmarknaden.

§ 5 Plikt til å opplyse om interessekonfliktar

Ein røystingsrådgjevar skal identifisere og opplyse om alle faktiske og potensielle interessekonfliktar til sine kundar, inkludert verksemdssamband som kan påverke rådgjevaren sine undersøkingar, råd eller stemmegjevingstilrådingar. Rådgjevaren skal samstundes opplyse om kva for tiltak som er tekne for å eliminere, avgrense eller handtere desse interessekonfliktane.

§ 6 Tilsyn og førespurnad om å drive verksemd

(1) Finanstilsynet fører tilsyn med røystingsrådgjevarar si verksemd etter finanstilsynslova.

(2) Departementet kan gje forskrift med utfyllande føresegnar om plikt om å registrere seg for å drive verksemd og røystingsrådgjevarar si opplysningsplikt overfor Finanstilsynet.

§ 7 Tiltak og sanksjoner

(1) Dersom ein røystingsrådgjevar bryt med sine skyldnadar etter denne lova eller forskrift etter denne lova, kan Finanstilsynet påleggje rådgjevaren innanfor ei viss tid å avhjelpe lytet.

(2) Finanstilsynet kan gje gebyr ved brot på føresegnene i lova her eller føresegnar gitt i medhald av lova. Gebyret skal ikkje overstige NOK 10 millionar.

(3) Høve for Finanstilsynet til å påleggje gebyr for brot på føresegnene vert forelda fem år etter at brot på føresegnene er stansa. Fristen vert avbroten når Finanstilsynet gjev førehandsvarsel eller tek avgjerd om gebyr for brot på føresegnene.

(4) Departementet kan gje forskrift med nærare føresegnar om tiltak og sanksjoner.

§ X Ikrafttreding

Denne lova tek til å gjelde frå den dagen Kongen fastset det.

SRD II og forordning

Directive (EU) 2017/828 of the European Parliament and of the Council of 17 May 2017 amending Directive 2007/36/EC as regards the encouragement of long-term shareholder engagement (SRD II)	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017L0828
Commission Implementing Regulation (EU) 2018/1212	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1212&from=EN